

Programmabegroting 2026

Inhoudsopgave

Leeswijzer	3
Algemene inleiding en aanbieding door het college	4
Programma's	5
Programma 1 Bestuur, regio en middelen	6
Thema: Regionale samenwerking	6
Thema: Financiën	7
Thema: Participatie en communicatie	8
Thema: Veiligheid en handhaving	10
Thema: Organisatie	12
Programma 2 Sociaal domein.....	16
Thema: Sociaal domein	16
Thema: Onderwijs	18
Thema: Sportpad	20
Programma 3 Ruimte en leefomgeving.....	24
Thema: Wonen	24
Thema: Omgevingsvisie	26
Thema: Verkeersveiligheid, openbare ruimte en IBOR.....	27
Thema: Recreatie.....	28
Thema: Duurzaamheid	30
Thema: Land- en tuinbouw(gebieden)	32
Thema: Economie en bedrijventerreinen.....	34
Overzicht kosten van overhead	38
Lasten en baten per thema	39
Regeling beleidsindicatoren	40
Paragrafen	41
1. Lokale heffingen	42
2. Weerstandsvermogen en risicobeheersing.....	47
3. Kapitaalgoederen.....	57
4. Financiering	62
5. Bedrijfsvoering.....	68
6. Verbonden partijen	73
7. Grondbeleid	90
8. Wet Open Overheid.....	94
Financiële begroting	96
Overzicht van baten en lasten	97
Meerjarig overzicht van de vermogenspositie	104
Overzicht geraamde lasten en baten per taakveld	106
Meerjarig overzicht van de vermogenspositie en het meerjarenperspectief.....	108
De voorgenomen investeringen	110

Voor u ligt de Programmabegroting 2026. Uw wensen en ambities zijn verwerkt in deze Programmabegroting. Daarmee zijn de koers, doelen en uitvoering van het raadsakkoord en het College-Uitvoeringsprogramma 1.0 en 2.0 verankerd. Het gaat om doelen die aansluiten bij de door uw raad gestelde ambities en opgaven.

Opbouw begroting

De begroting is als volgt opgebouwd:

- In de **Algemene inleiding en aanbieding door het college** worden de belangrijkste ontwikkelingen voor het komende jaar toegelicht.
- Onder **Programma's** zijn de beleidsvelden ondergebracht in drie programma's. Per programma zijn aan de hand van thema's, de doelen, inspanningen en middelen weergegeven.
- Onder **Programma's** zijn ook opgenomen: de wettelijk verplichte overzichten voor de algemene dekkingsmiddelen, kosten van overhead, vennootschapsbelasting, onvoorzien en beleidsindicatoren.
- Onder **Paragrafen** zijn de verplichte paragrafen opgenomen die op verschillende onderwerpen, programma overstijgend, inzicht geven in de begroting.
- De **Financiële begroting** bevat het overzicht van baten en lasten, de uiteenzetting van de financiële positie en toelichting daarop en het meerjarenperspectief.

Ontwikkeling van de begroting

Uw raad stelde vóór de zomer een kaderbrief vast met een licht positief meerjarenbeeld. Daarbij hoorde ook de "winstwaarschuwing" dat dit slechts een momentopname was, en dat met name de meicirculaire nog nieuwe feiten kon brengen. Inmiddels ligt voor u een uitgewerkte begroting met een meerjarenbeeld dat nog steeds past binnen de afgesproken kaders. Het lange termijn beeld is in 2029 met een ruimte van € 358.000 nog steeds positief. Maar wij blijven helaas afhankelijk van ontwikkelingen in de Algemene Uitkering in relatie tot de kosten van Jeugdzorg en het probleem van het "ravijnjaar". Met de val van het kabinet Schoof zijn structurele oplossingen weer met minimaal een jaar in tijd vertraagd.

Algemene inleiding en aanbieding door het college

Met genoegen biedt het college u hierbij de Programmabegroting 2026 en meerjarenraming 2026-2028 aan. Deze begroting is bijzonder: het is de laatste binnen de raadsperiode 2022–2026. Daarmee vormt zij niet alleen het financiële kader voor het komende jaar, maar ook een moment van terugblik én vooruitkijken.

De afgelopen jaren hebben we samen met u, onze inwoners en maatschappelijke partners gewerkt aan het realiseren van de ambities uit het raadsakkoord. De programmabegroting 2026 bouwt hierop voort. Naast grote gebiedsontwikkelingen Sportpad/Kineo en Braassemerland is er een forse opgave in de projecten op het gebied van IKC ontwikkeling, civiele projecten zoals vervangen riolering en wegenonderhoud en trajecten als Omgevingsvisie, heroriëntatie sociaal domein en huisvesting bijzondere doelgroepen. Naast deze opgaven richt de programmabegroting 2026 zich ook op het vasthouden van ingezette ontwikkelingen en het voorbereiden van een stevige basis voor de volgende raadsperiode.

Gemeente Kaag en Braassem blijft zich onverminderd inzetten voor de opgaven in onze dorpen en het op niveau houden van voorzieningen voor inwoners en bedrijven in onze dorpen. Dit doen we in een tijd waarin de financiële onzekerheid vanuit het Rijk toeneemt. Door veranderingen in de rijksfinanciën komt onze begroting onder druk te staan. Daardoor wordt investeren moeilijker en kunnen voorzieningen in dorpen in gevaar komen. Ondanks deze uitdagingen blijven we investeren in leefbaarheid, duurzaamheid, zorg, veiligheid en woningbouw, met oog voor maatwerk en samenwerking met en voor onze inwoners.

De begroting is opgesteld binnen de geldende financiële kaders en met aandacht voor risico's en externe ontwikkelingen. Wij vertrouwen erop dat deze Programmabegroting u een helder en evenwichtig beeld geeft van onze keuzes, ambities en financiële positie. Tijdens de begrotingsbehandeling gaan wij graag met u in gesprek over de inhoud en de prioriteiten die wij voorstellen.

Programma's

Voor u ligt de inhoudelijke toelichting horende bij de Programmabegroting.

Passend bij de ambities uit het raadsakkoord, zijn de diverse thema's ondergebracht per programmahoofdstuk. Gevolgd door de koers, doelen en de uitvoering van het komende jaar die daarbij wenselijk is.

De cijfers en toelichting zullen op verschillende momenten in het jaar geactualiseerd worden om daarmee de laatste vorderingen op het thema inzichtelijk te maken.

Voor het toelichten van de maatschappelijke effecten in de programma's horende onder de BBV zijn de beleidsindicatoren opgenomen in de bijlage bij dit hoofdstuk.

Thema: Regionale samenwerking

Kaag en Braassem is als zelfstandige gemeente in staat de taken van het lokaal bestuur op te pakken. Tegelijk is mede vanwege de toekomstbestendigheid de regionale samenwerking van grote waarde om krachten te bundelen. Samenwerking is geen doel op zich, maar moet meerwaarde opleveren voor de uitvoering van taken.

Koers

De komende periode verstevigen we de positie en lobbykracht van Kaag en Braassem.

Doelen

- ❖ Bevorderen van de regionale samenwerking om de belangen te behartigen van Kaag en Braassem in de regio.
- ❖ Samenwerken in de regio op een transparante, effectieve en kostenbesparende manier.
- ❖ Het college speelt een actieve regierol binnen de verbonden partijen en samenwerkingsverbanden.

Uitvoering 2026

- ❖ Kaag en Braassem speelt een actieve rol in de regio en het college is de ambassadeur van onze gemeente bij de partijen met wie wij samenwerken. We werken lokaal waar het kan, maar regionaal waar het moet. Want opgaven zoals het bijbouwen in en rondom onze kernen beperken zich niet alleen tot binnen onze gemeentegrenzen. Zo werken en lobbyen we in de regio Holland Rijnland aan diverse investeringsprojecten die we als regio hebben gebundeld in een Regionale Investeringsagenda (RIA). Een van de prioritaire projecten van de RIA is de noordelijke ontsluiting van de Rijn- en Veenstreek, met daarin de Leimuiderbrug als speerpunt. Als Kaag en Braassem nemen we in 2026 een trekkende rol om dit project verder te brengen en werken we hierin nauw samen met Nieuwkoop en Alphen aan den Rijn, Holland Rijnland, provincie Zuid-Holland en provincie Noord-Holland.
- ❖ We hebben in de Regionale Agenda Kaag en Braassem 2022–2026 de diverse speerpunten in de regio vastgesteld wat betreft onze verbonden partijen. We rapporteren in 2026 over de in de Regionale Agenda vastgestelde speerpunten van Kaag en Braassem in de regio. Daarbij verwijzen we naar ‘paragraaf 6 verbonden partijen’ van dit document voor meer achtergrond bij de diverse verbonden partijen en de uitvoering in 2026.
- ❖ We zijn daarbij scherp op de kostenstijgingen bij de diverse regionale samenwerkingsverbanden.
- ❖ Daarnaast werken we samen in de Rijn- en Veenstreek met het geactualiseerde *position paper* Rijn- en Veenstreek uit 2023 als basis. In deze samenwerking is de insteek dat we in diverse regionale gremia waar mogelijk met een afgestemde annotatie praten.

Thema: Financiën

De gemeentelijke financiën staan onder druk, dat geldt voor alle gemeenten in Nederland. De oorzaak hiervan ligt voor een belangrijk deel in de uitvoering van medebewindstaken van het Rijk, waarvoor onvoldoende middelen beschikbaar worden gesteld via het Gemeentefonds. Kaag en Braassem heeft via het raadsakkoord een flink ambitieniveau neergezet om het voorzieningenniveau voor de dorpen op peil te houden en waar mogelijk een impuls te geven. Enerzijds wordt er behoedzaam gewerkt aan een sluitende meerjarenraming maar aan de andere kant wordt ook zoveel mogelijk vastgehouden aan de ambities in het raadsakkoord. De tekorten als gevolg van het zogenaamde “ravijnjaar” zijn feitelijk twee jaar opgeschoven, van 2026 naar 2028. Op het moment van schrijven is het kabinet Schoof demissionair en zijn wij in aanloop naar nieuwe verkiezingen. Wat dit exact voor consequenties heeft ten aanzien van de Algemene Uitkering, is nog niet duidelijk. Wij werken vooralsnog conform de lijn van het demissionaire kabinet.

Koers

Een goede balans houden tussen een financieel gezonde gemeente en een gemeente waarin het voorzieningenniveau op peil is, waar het fijn wonen, werken en recreëren is.

Doelen

- ❖ Ambities waar kunnen maken door het beschikbaar hebben van voldoende middelen.
- ❖ Financieel gezond blijven met een meerjarig sluitende begroting.
- ❖ Goed beheer van financiële risico's.

Uitvoering 2026

- ❖ Bestuur ondersteunen bij te maken keuzes. De financiële situatie tussen het Rijk en gemeenten blijft onzeker. Daarnaast loopt het huidige raadsakkoord af en zijn er in 2026 weer nieuwe gemeenteraadsverkiezingen. Hierbij moet rekening gehouden worden met nieuwe plannen en ambities binnen een begroting die onder druk staat. Wij zullen het college en de raad blijven ondersteunen met voorstellen waarin dilemma's, keuzes en (financiële) consequenties inzichtelijk worden gemaakt.
- ❖ Doorontwikkeling risicomanagement: het goed beheeren van financiële risico's is essentieel in deze tijd. In 2024 is de nota integraal risicomanagement en weerstandsvermogen 2024-2027 opgesteld. In deze nota is de ambitie uitgesproken te groeien naar een hogere volwassenheidsfase in risicomanagement. In 2025 zijn wij met ons risicomanagementsysteem overgegaan naar het nieuwe platform van de leverancier. Verder is het gesprek over risico's periodiek geagendeerd in het managementteam. Voor 2026 willen wij met ondersteuning van het nieuwe platform de organisatie meer betrekken in het risicoproces door interactieve risk assessments en het (gezamenlijk) bepalen van kans en impact. Dit begint bij het directie- en managementteam maar het juiste gesprek over risico's zal uiteindelijk ook breder in de organisatie gevoerd moeten gaan worden. Immers, op alle plekken in de organisatie hebben onze medewerkers zicht op de risico's die de gemeente loopt. Aanpalend hieraan kan ook beter vastgelegd worden wie gaat over welke risico's. Het nieuwe risicomanagementsysteem moet voor de medewerkers een belangrijke tool (hulpmiddel) zijn die nodig is voor het beheersen van risico's.

Thema: Participatie en communicatie

De wereld verandert in rap tempo waarbij de inwoner een belangrijke plaats in het gemeenschappelijke spel inneemt. De raad heeft dan ook in het Raadsakkoord de wens opgenomen voor een actieve en vernieuwende koers op het gebied van participatie. Met het vormgeven van het participatieproces bij de Omgevingsvisie worden hier concrete stappen genomen door onder meer de dorpsperspectieven te herzien.

Koers

In 2024 hebben we het Ontwikkelprogramma Participatie vastgesteld. Hiermee is de eerste stap gezet voor een actieve en vernieuwende koers, waarbij duidelijke en begrijpelijke communicatie een basisvoorwaarde is. In 2026 is willen we het programma verder uitdragen en aanscherpen.

Doelen

- ❖ We laten inwoners actief onderdeel zijn van de gemeente door (meer) in samenhang met inwoners beleid te ontwikkelen.
- ❖ We besteden extra aandacht aan het zo vroeg en passend mogelijk betrekken van inwoners bij onze opgaven en projecten.
- ❖ We sluiten als gemeente aan bij initiatieven en ideeën van inwoners.
- ❖ We geven uitvoering aan het uitvoeringsplan communicatie 2025--2028, dat gebaseerd is op de door het college vastgestelde communicatievisie 2025-2028. Zo behouden we de kwaliteit van onze gemeentelijke communicatie en blijven we doorontwikkelen.

Uitvoering 2026

❖ Communicatie

Team communicatie heeft diverse werkzaamheden die vast onderdeel zijn van het takenpakket. Denk aan advisering in de verschillende projecten en onderwerpen vanuit de portefeuilles van het college, inzet om de organisatie communicatiever te maken en hierop door te ontwikkelen, perscontacten zoals de korte lijn met pers voor beantwoording van persvragen over de verschillende onderwerpen, bestuurscommunicatie, actief beheer van de website, intranet en social media. Een aantal van deze taken worden hieronder specifiek toegelicht.

❖ Bestuurscommunicatie

De communicatieadviseurs zijn gekoppeld aan bestuurders en leveren communicatieondersteuning op zijn/haar portefeuille. Op de verschillende dossiers komen met regelmaat persvragen binnen. Deze coördineren de adviseurs en zij treden als woordvoerder op.

❖ Crisiscommunicatie

Team communicatie heeft naast de interne rol in crisiscommunicatie ook externe rollen in de regionale crisisorganisatie, zoals advisering in de beleidsteams van Veiligheidsregio Hollands Midden.

❖ Projectcommunicatie

Goede projectcommunicatie is een succesfactor in het slagen van projecten. Het kan draagvlak creëren en bijdragen aan het afnemen van weerstand. Belangrijk om vanuit communicatie al in de planvorming aan te haken. We denken mee over doelgroepen, middelen, boodschap, risico's en participatie.

❖ **Online: website, social media en online nieuwsbrief**

We blijven onze digitale dienstverlening ontwikkelen. De informatievoorziening en dienstverlening via de website en social media worden voortdurend gemonitord. Klantgerichte toegankelijke content die aansluit bij de behoefte van onze inwoners staat daarbij centraal en houdt rekening met de steeds korte spanningsboog. Het social media beleid is daarop aangepast.

De gemeentelijke online nieuwsbrief blijven we doorontwikkelen. We monitoren welke onderwerpen onze inwoners interessant vinden en spelen in op hun behoefte.

❖ **Verhalen vertellen en trots delen**

We doen met elkaar mooie dingen. Dat is ons werk. Hoe we deze dingen doen, denk aan circulair bouwen of maaibeeld, kunnen we beter toelichten. Verhalen over wat we doen, hoe we dat doen, en waarom we dat doen. Dit om elkaar intern, maar ook onze externe doelgroepen, mee te nemen in wie wij als gemeente zijn. We laten zien welke afwegingen we maken en welke resultaten we intern en extern bereiken. Dat willen we, in vervolg op de start in 2025, verhalend meer naar buiten brengen. De samenwerking met inwoners en partners is waardevol. Met elkaar bereiken we meer en dat willen we laten zien.

Participatie

- ❖ In 2024 is het Ontwikkelprogramma Participatie vastgesteld door de gemeenteraad. In 2025 is volop aandacht besteed aan het leggen van het fundament, een structuur om participatie verder te professionaliseren. Onderdeel hiervan is het opstellen en uitbouwen van een centraal informatiepunt met actuele werkwijzen, stappenplannen en processen voor de interne organisatie, alsook een platform voor onze inwoners. Dit is het in 2025 gelanceerde online participatieplatform Denk Mee Kaag en Braassem, waar inwoners projecten kunnen volgen, online kunnen participeren (op diverse manieren) en onder meer op de hoogte kunnen blijven van de status waarin een project zich bevindt.
- ❖ In 2026 zal het online participatieplatform verder worden doorontwikkeld en heeft de gemeente als streven deze voor steeds meer projecten in te zetten, naast de gebruikelijke fysieke bijeenkomsten die plaatsvinden. We spelen hierbij in op de behoeften van de maatschappij om meerdere opties aan te bieden, waarbij online en offline participatie mogelijk gemaakt wordt. Hierbij staat communicatie, transparantie en inclusiviteit centraal. We blijven kritisch kijken naar de middelen die we inzetten, evalueren deze en sturen waar nodig bij.
- ❖ We werken verder aan het optimaliseren van de rol van de overheid in het participatieproces, waarbij we weloverwogen keuzes maken binnen projecten of opgaven in het doel wat we willen bereiken, de te betrekken doelgroepen, de ruimte om te participeren en de inzet van participatie- en communicatiemiddelen vorm te geven. Zodat inwoners weten waar ze aan toe zijn, de juiste verwachtingen zijn geschetst en op hoogte worden gebracht van ontwikkelingen. Het in de Omgevingsvisie en interne organisatie uitwerken en implementeren van duidelijkheid over de verschillende rollen die de gemeente heeft is hier een belangrijk onderdeel van.
- ❖ Verder blijven we proactief contact onderhouden met belangengroepen, verenigingen, ondernemers, en inwoners over maatschappelijke initiatieven vanuit de samenleving.

- ❖ Tot slot zullen we in 2026 bepalen op welke manier we als gemeente het beste invulling kunnen geven aan de participatie verordening en zullen we deze opstellen.

Thema: Veiligheid en handhaving

Veiligheid en handhaving vormen een belangrijke kerntaak van onze gemeente. Het gaat hierbij niet alleen om de zichtbare veiligheid op straat, waar onze handhavers dagelijks mee actief zijn. Veiligheid raakt alle facetten van de samenleving en vraagt om een brede, integrale aanpak. Denk aan het vergroten van het veiligheidsgevoel door zichtbaarheid in de wijk, het waarborgen van veiligheid bij evenementen, het voorkomen van woonfraude en het optreden tegen illegale bouwwerken. Daarnaast wordt ingespeeld op actuele vraagstukken zoals de omgang met jongeren, de aanpak van situaties rondom verwarde personen en het adequaat reageren op (acute) crises. Ook digitale veiligheid en bewustwording rond cyberrisico's krijgen steeds meer aandacht. We werken intensief samen met ketenpartners om criminele activiteiten en zorgelijke situaties tijdig te signaleren en aan te pakken. Veiligheid is voortdurend in beweging en vraagt om continue inzet, flexibiliteit en samenwerking - zowel binnen de gemeentelijke organisatie als daarbuiten.

Koers

Kaag en Braassem wil een gemeente zijn waarin de inwoners veilig zijn, omzien naar elkaar en weerbaar zijn.

Doelen

- ❖ Inwoners ervaren de veiligheid in de gemeente met 7,7 of hoger.
- ❖ Verbeteren van zichtbaarheid handhaving op straat.
- ❖ Meer investeren in het tegengaan van ondermijning.

Uitvoering 2026

- ❖ **We werken door aan de omschreven doelen uit het raadsakkoord**
 - We blijven inzetten op een grotere zichtbaarheid van handhaving op straat en een verhoogd gevoel van veiligheid onder onze inwoners. Dit doen we via toezicht te voet, op de fiets, per auto en vanaf het water. We meten dit veiligheidsgevoel via de Veiligheidsmonitor. De resultaten van 2023 zijn in juli 2024 met de raad gedeeld. Ook in 2025 is gemonitord; de resultaten worden in maart 2026 verwacht en zullen daarna worden gedeeld met de raad.
 - We blijven investeren in de weerbaarheid en veerkracht van onze samenleving. Een weerbare samenleving betekent dat inwoners, ondernemers én overheid in staat zijn om gezamenlijk op te treden tegen ondermijning, dreiging en maatschappelijke ontwrichting. Dit vraagt om continue investering in bewustzijn, samenwerking en vertrouwen.
 - Voor het creëren van bewustwording organiseren we voor zowel inwoners, ondernemers als samenwerkingspartners, bewustwordingsacties en bijeenkomsten. Dit doen wij ook intern, zodat alle medewerkers alert blijven op (signalen van) uiteenlopende veiligheidsthema's, zoals ondermijning, mensenhandel, cyberveiligheid en de crisisorganisatie. Ook de inzet van (sociale) media wordt actiever gebruikt om bewustwording te creëren en de samenleving weerbaarder te maken.

❖ **Verder toenemende druk op Veiligheid en handhaving, door combinatie van factoren**

- De gemeente groeit, wet- en regelgeving verandert voortdurend (zoals de APV), (dreigende) situaties worden complexer en nemen toe, en de arbeidsmarkt blijft krap.
- De samenleving ontwikkelt zich in hoog tempo. Mede door spanningen vanuit de geopolitieke verhoudingen en door algehele verharding van de maatschappij. Nieuwe risico's en thema's vragen om nieuwe beleidsmatige en operationele antwoorden. Zowel de aard van de problemen als de manier waarop we ermee omgaan, verandert snel. Voorbeelden hiervan zijn:
 - cyberveiligheid is steeds belangrijker geworden. Denk aan hacksoftware, maar ook aan de inzet van kunstmatige intelligentie en het grote bereik van (sociale) media in een verhardend maatschappelijk klimaat;
 - het thema 'weerbaarheid' wordt steeds belangrijker, ook voor onze gemeente. Wij moeten ons voorbereiden op de effecten van (langdurige) uitval van essentiële voorzieningen en hoe je daar als (crisis)organisatie op kunt voorbereiden. Tevens komt er een opgave op de gemeenten af om weerbaar- en veerkrachtigheid van de inwoners en bedrijven te vergroten. Wij verwachten hier in 2026 stappen in te (moeten) zetten;
 - het landelijk verbod op het afsteken van vuurwerk vanaf jaarwisseling 2026/2027 en;
 - de actuele ontwikkelingen rondom femicide en de veiligheid van vrouwen.
- Door een intensievere samenwerking tussen zorg- en veiligheidspartners, gecombineerd met een grotere meldingsbereidheid via bijvoorbeeld Fixi en Meld Misdaad Anoniem, worden steeds meer overlastsituaties, overtredingen en/of misstanden aan het licht gebracht. Dit vergroot de informatiepositie van de gemeente en vraagt om een zorgvuldiger en beter afgestemde aanpak.
- De toename van complexe en zorgwekkende casuïstiek op diverse gebieden, denk daarbij aan:
 - jeugdproblematiek, waaronder toenemende spanningen, het dragen van messen en andere onwenselijke gedragingen die de openbare orde (kunnen) verstoren;
 - personen met verward gedrag door uiteenlopende redenen, zoals onder andere GGZ-problematiek, schulden en middelengebruik;
 - en ondermijning, waaronder drugscriminaliteit en malafide bedrijvigheid.Deze vraagstukken zijn vaak hardnekkig, grensoverschrijdend en moeilijk te vatten. Ze vragen om een meer preventieve, integrale en creatieve aanpak, waarbij samenwerking over domeinen heen essentieel is. Een goed voorbeeld van een dergelijke samenwerking, is de samenwerking met jongerenwerk. Door hun laagdrempelige aanwezigheid in buurten en hun directe contact met jeugd, zijn jongerenwerkers vaak als eerste in staat om signalen op te vangen, vertrouwen op te bouwen en gedragsverandering te stimuleren. Zij fungeren als belangrijke schakels tussen jongeren, hun omgeving en zorg- en veiligheidspartners. Naast samenwerking met onze ketenpartners zijn maatwerk, bestuurlijke slagkracht en het gericht inzetten van instrumenten zoals de Wet Bibob, gedragsaanwijzingen en handhavend optreden onmisbaar om tot structurele en duurzame oplossingen te komen.
- Naast doorlopende werkzaamheden pakken we ook projectmatig handhavingsvraagstukken op, zoals de meerjarige aanpak van permanente bewoning op recreatieparken. We streven ernaar om in 2026 meer van dit soort vraagstukken op te pakken, zoals de huisvesting van arbeidsmigranten en de aanpak van adresfraude. Dit vraagt echter om scherpe keuzes, die we waar nodig maken in samenspraak met de raad.

Thema: Organisatie

Wij sluiten aan bij de samenleving en beseffen dat onze medewerkers het kapitaal zijn van onze organisatie. In deze bestuursperiode werd de organisatiestructuur aangepast; de directie is vormgegeven en alle functies zijn ingevuld. In het komende jaar werken we aan de doorontwikkeling van de organisatie.

Koers

Wij zorgen voor een organisatie die toegerust is op de opgaven waar de gemeente voor staat in samenwerking en interactie met inwoners en bedrijven. In deze organisatie werken we op basis van eigenaarschap en verantwoordelijkheden. Vraagstukken krijgen waar nodig een integrale (samenhangende) aanpak.

Doelen

- ❖ De interne organisatie verder door ontwikkelen in dienstverlening en opgaven gericht werken;
- ❖ We zijn een goede werkgever.

Uitvoering 2026

- ❖ Onze gemeente streeft naar inclusieve, transparante en efficiënte dienstverlening voor al onze inwoners, bedrijven en bezoekers. Sterke dienstverlening vormt de basis voor een bloeiende en betrokken gemeenschap. Die dienstverlening is op veel manieren zichtbaar: van het team Burgerzaken dat paspoorten en rijbewijzen uitgeeft, tot de milieustraat waar inwoners hun afval kunnen brengen. In 2026 bouwen we voort op deze basis en versterken we onze dienstverlening. We bieden steeds meer diensten digitaal aan, zodat inwoners minder afhankelijk zijn van onze openingstijden. We maken het aanvragen van een rijbewijs eenvoudiger. Inwoners kunnen dit nu rechtstreeks bij een aangesloten fotograaf regelen, waardoor zij alleen nog naar het gemeentehuis hoeven te komen om het rijbewijs op te halen. We gaan werken met een planningssysteem voor het wegbrengen van afval op de milieustraat. Hierdoor worden onnodige wachttijden voorkomen. Het voorstel van het college is om het tarief voor het brengen van grof huishoudelijk afval op de milieustraat per 2026 af te schaffen. Dit wordt verwerkt in de verordening afvalstoffenheffing, die in december in de gemeenteraad wordt vastgesteld. Daarnaast blijven we zichtbaar in de wijken dankzij onze buitendienst en handhavers, die dichtbij en benaderbaar zijn. Het meldingssysteem Fixi blijkt een groot succes en wordt breed gewaardeerd door onze inwoners.
- ❖ Vanuit diverse beleidstukken (Visie op control, VIC-masterplan) heeft de gemeente de ambitie uitgesproken om te werken volgens het 3-lijnen model. Het belangrijkste uitgangspunt van het model is dat de interne beheersing wordt geborgd in de 1ste lijn door een goede opzet van de administratieve organisatie en interne controles. De 2de lijn ondersteunt in de vorm van (kwaliteit)controles en/of werkzaamheden. Dit wordt onder andere gedaan door ondersteunende afdelingen zoals financiën, HRM, inkoop, maar kan ook belegd worden bij coördinatoren van afdelingen. De 3de lijn (VIC) voert de onafhankelijke toetsing uit en steunt hierbij idealiter op de controlewerkzaamheden vanuit de 1ste en 2de lijn. De gemeente is nog volop bezig om dit theoretische model goed te borgen binnen de organisatie. Ook in 2026 zal het borgen van het 3 lijnen model in de organisatie een belangrijk onderwerp zijn in het kader van het verbeteren van de kwaliteit van de interne beheersing.

- ❖ In 2025 heeft onze nieuwe accountant Publieke Sector Accountants voor het eerst de controle van de jaarrekening 2024 uitgevoerd. Onze jaarrekening 2024 is voorzien van een goedkeurende verklaring maar uit de controle zijn ook diverse bevindingen naar voren gekomen. Het oppakken van deze bevindingen, het updaten en op orde houden van de werkprocessen en het doen van gerichte interne controles op de meest kritische processen moeten samen bijdragen aan het versterken van de interne beheersing. Dit is en blijft een continu proces wat ook in 2026 een belangrijk onderwerp zal zijn om de kwaliteit van de interne beheersing te vergroten.
 - ❖ De situatie op de arbeidsmarkt is niet gewijzigd. Er is nog steeds sprake van krapte op de arbeidsmarkt die de komende jaren alleen maar verder zal toenemen. In het algemeen slagen wij er nog steeds goed in vacatures in te vullen. Voor een aantal functiegebieden zijn de vacatures moeilijker in te vullen. Dit kan nadelige gevolgen hebben, zowel financieel als ook voor de borging van kennis. In hoeverre het opheffen van het handhavingsmoratorium Wet deregulering beoordeling arbeidsrelaties (Wet DBA) per 1 januari 2025 gaat helpen bij het invullen van vacatures valt nu nog niet te zeggen. Wel is inmiddels de functie van recruiter weer vast bezet. Doel is om een arbeidsmarktstrategie op te zetten en te implementeren. De strategie moet bijdragen aan een goede aansluiting op de krappe arbeidsmarkt, noodzakelijk om te blijven voorzien in onze gemeentelijke behoeften. Belangrijk daarbij is om ons te blijven richten op het onderscheidend vermogen van onze organisatie. Mensen werken graag voor de gemeente Kaag en Braassem omdat de lijnen kort zijn, ze relatief veel verantwoordelijkheden krijgen in combinatie met een voldoende uitdagend takenpakket.
- Naast de instroom van nieuwe medewerkers is behoud van medewerkers minstens zo belangrijk. In 2026 doen wij dit langs de volgende lijnen:

- Een nieuwe aanpak van het medewerkerstevredenheidsonderzoek (MTO) waarmee wij sneller inzichten hebben in het werkgeluk van medewerkers en de verbetering daarvan. Hierdoor kunnen wij op het juiste moment het juiste doen en daarmee doelgerichter en effectiever naar een gewenst resultaat toewerken;
- Een duidelijk verzuim- en preventiebeleid waarmee wij de ongeplande afwezigheid van onze medewerkers willen beperken maar met name willen voorkomen. Dit gaan wij onder meer doen door het organiseren van preventief medische onderzoeken en de inzet van bedrijfsmaatschappelijk werk;
- de intentie om zo ruim mogelijk te investeren in de ontwikkeling van medewerkers;
- De implementatie van strategische personeelsplanning

De ambities op HR gebied zijn aanzienlijk. Dat is nodig want een goed functionerende organisatie valt of staat met ons “menselijk kapitaal”. Maar het betekent ook keuzes durven maken en prioriteiten stellen. Wat pakken wij wel op en wat niet. Wat is er afgesproken en wanneer is het klaar? En niet alles tegelijk. Doel is een toekomstbestendige organisatie met een goede basis, een duidelijke visie en met aandacht op het bevorderen van de instroom, de ontwikkeling en retentie van medewerkers.

- ❖ Bij verschillende thema's nemen het aantal taken en/of vraagstukken toe. Om hier invulling aan te geven investeren wij op verschillende onderdelen in extra capaciteit.

❖ Huisvesting

Ons huidige gemeentehuis functioneert niet optimaal en is ook niet toekomstbestendig als werkomgeving en plek voor dienstverlening. Daarom oriënteren we ons op andere huisvesting. Dat is nodig, om te kunnen voldoen aan de eisen van deze tijd, de duurzaamheidseisen, en onze eigen ambities. In 2024 is er een Programma van Uitgangspunten ontwikkeld. In 2025 is, in samenwerking met alle medewerkers, het Programma van Uitgangspunten door de interne projectgroep definitief gemaakt. De gemeenteraad en de ondernemingsraad zijn hierover geïnformeerd. Er zijn werkbezoeken bij andere gemeenten afgelegd, die hebben geleid tot kennis van "do's & don'ts" voor het project. Daarnaast is er een massastudie gedaan naar de mogelijkheden op Westeinde 1, zijn er verschillende scenario's met elkaar vergeleken en is er een financiële verkenning gedaan naar deze varianten. Dit alles leidt tot een geactualiseerde voorkeursvariant voor de herhuisvesting van de gemeentelijke organisatie, namelijk de grootschalige renovatie/verbouw van locatie Westeinde 1. Er is in dit scenario ruimte voor woningbouwprogramma, dit kan als separaat project later worden opgepakt.

Belangrijk aandachtspunt bij het project is ook het betrekken van zowel marktpartijen als inwoners. We halen kennis en creativiteit bij hen op, binnen de spelregels die daarvoor gelden en de vastgestelde kaders die we aan hen meegeven. Om de ambtelijk opdrachtgever en interne projectleider te ondersteunen vindt er in het proces richting aanbesteding en marktbetrokkenheid ondersteuning plaats vanuit een extern adviseur. Deze specifieke kennis is niet intern beschikbaar. Door gebruik te maken van die externe expertise omarmen we onze rol als regiegemeente en vergroten we de kans op een succesvolle oplossing voor het herhuisvestingsvraagstuk.

Om te komen tot duidelijke kaders, worden nog enkele handelingen afgerond, waaronder het opstellen van een werkconcept (hoe we willen werken met elkaar, wat daarvoor nodig is en wat dit betekent voor onze huisvesting). In het eerste kwartaal 2026 zullen vervolgstappen en bijbehorende financiële consequenties aan de raad ter besluitvorming worden voorgelegd.

Inzicht in het programmabudget

Programma 1 heeft voor 2026 een totaalbudget van € 0,07 miljoen aan geraamde baten en € 5,48 miljoen aan geraamde bestedingen (lasten). Onderstaande tabel geeft inzicht aan welke taakvelden dit wordt besteed.

bedragen * € 1.000				
Begroting 2026				
Bestuur, regio en middelen		Lasten	Baten	Saldo
0.1	Bestuur	2.920	-	2.920
0.5	Treasury	14	-	14
0.8	Overige baten en lasten	11	-5	6
1.1	Crisisbeheersing en brandweer	2.534	-63	2.471
5.3	Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	3	-	3
	Mutaties reserves	-	-	0
Totaal		5.482	-69	5.413

Meerjarenbegroting

Het financiële meerjarenperspectief van dit programma wordt in onderstaande tabel aangegeven en is op deze wijze in de meerjarenbegroting 2026 – 2029 verwerkt.

bedragen * € 1.000							
Bestuur, regio en middelen	Programma budget 2026		Meerjarenperspectief				
			2027	2028	2029		
Budget exploitatielasten	5.482	N	5.480	N	5.364	N	5.364
Baten	-69	V	-69	V	-69	V	-69
Saldo van baten en lasten	5.413	N	5.411	N	5.295	N	5.295
Reservemutaties: toevoegingen	0	N	0	V	0	V	0
Reservemutaties: beschikkingen	0	V	0	V	0	V	0
Geraamd programmaresultaat	5.413	N	5.411	N	5.295	N	5.295
	2026		2027	2028	2029		
Toevoegingen							
Niet van toepassing	0	N	0	N	0	N	0
	0	V	0	V	0	V	0
Beschikkingen							
Niet van toepassing	0	N	0	N	0	N	0
	0	V	0	V	0	V	0

Thema: Sociaal domein

De Maatschappelijke agenda (MAG) is de basis voor het beleid op het sociaal domein. Deze MAG heeft een looptijd van 2024–2027. De inzet en betrokkenheid van de vele vrijwilligers en professionals in onze gemeente, zoals onze gecontracteerde partners, huisartsen en integrale kindcentra, is van groot belang voor het uitvoeren van de ambities in de MAG. Dankzij deze inzet en betrokkenheid zijn we als Kaag en Braassem koploper als het gaat om gezondheid en bewegen op de kaart zetten. Veel aandacht gaat daarbij uit naar het versterken van welzijn en preventie. Op deze manier willen wij het toenemende beroep op zorg en ondersteuning terugbrengen en zo ook de kosten beheersbaar maken/houden en zorg beschikbaar houden voor degenen die dit het meest nodig hebben. We focussen ons de komende jaren op het versterken van bestaanszekerheid en de sociale basis, het realiseren van kansengelijkheid en het makkelijker maken van gezond leven (zoals opgenomen in de Maatschappelijke Agenda).

Doelen

- ❖ Een sterke sociale basis met aandacht voor gezondheid en welzijn van onze inwoners.
- ❖ Een kwalitatief goed en betaalbaar aanbod aan laagdrempelige hulp en ondersteuning dicht bij onze inwoners.
- ❖ Voorkomen en aanpakken laaggeletterdheid en bevorderen digi-vaardigheid.
- ❖ Behoud en uitbreiding van het culturele aanbod in onze gemeente.

Uitvoering 2026

Sociaal domein breed

- We geven lokaal een integrale toegang vorm voor informatie, advies en hulpverlening

Een sterke sociale basis

- In 2026 continueren we de subsidieovereenkomst met De Driemaster, waarin de focus onder andere ligt op het versterken van de samenwerking met de andere sociaal domein partners, monitoring en evaluatie, de doorontwikkeling van de papierwinkel en de uitbreiding van het jongerenwerk.
- We intensiveren de samenwerking met Zorg en Zekerheid om de sociale basis te versterken.

Gezond leven

- In 2025 voert SportsInnovator een onderzoek uit naar de belemmeringen voor het hebben van een actieve leefstijl onder jongeren. In 2026 wordt beoordeeld in hoeverre de aanbevelingen uit het onderzoek (vanuit financieel perspectief) implementeerbaar zijn.

Kansengelijkheid

- Voor 2026 wordt er een nieuwe meerjarige subsidieovereenkomst gesloten met het Jeugd- en gezinsteam. In het komende jaar wordt onder andere ingezet op de verdere vormgeving van de integrale toegang, samenwerking met de IKC's en de ontwikkeling van collectief aanbod.
- We geven invulling en uitvoering aan de transformatie van de gesloten jeugdhulp
- We implementeren de maatregelen vanuit het Eindrapport van de Taskforce (maatregelenpakket). Het gaat hierbij met name om het wijzigen van de verordening (met scherpere afbakening van de reikwijdte van de jeugdzorg) en het verder invoeren van beschikkingen en casusregie. Ook de regionale governance wordt herijkt.

Bestaanszekerheid (ondersteuning)

- De overeenkomst met Tom in de buurt wordt verlengd met drie jaar (tot 2030), waarbij we de samenwerking verstevigen en doorpakken in de “volwassen” fase van de overeenkomst. Ingezet wordt op het doorontwikkelen van de regie- en signaleringsfunctie en het realiseren van groepsaanbod (collectiveren).
- We zijn in 2023 gestart met het lokaal/sub-regionaal vormgeven van maatschappelijke zorg. Vanuit deze decentralisatie hebben we, samen met gemeenten Alphen aan den Rijn en Nieuwkoop, een opgave om het aantal plekken voor beschermd wonen en maatschappelijke opvang uit te breiden. In 2026 maken we de opgave meer concreet en starten we met de daadwerkelijke uitbreiding.
- We verstrekken in 2026 een nieuwe opdracht voor het uitvoeren van cliëntervaringsonderzoeken Wmo om zo de Wmo-dienstverlening doorlopend te monitoren en verbeteren.
- We ondersteunen lokale initiatieven om kwetsbare inwoners laagdrempelig te ondersteunen (waarbij we aansluiten bij de landelijke doelen vanuit het IZA). Het gaat hierbij o.a. om de Herstelacademie (gericht op inwoners met psychische, sociale en/of emotionele kwetsbaarheden/uitdagingen).
- We zetten extra in op het vroegtijdig signaleren en aanpakken van schulden. Hierbij zoeken we samenwerking met partners, zoals Schuldhulpmaatje en Zorg en Zekerheid.
- We realiseren lokaal een aanbod voor inwoners die behoefte hebben aan prikkelarme woonvormen (Skaeve Huse).
- We geven lokaal invulling aan dienstverlening op het gebied van werk en inkomen. Dit doen we in samenspraak met Alphen aan den Rijn en Nieuwkoop, waarbij we kijken naar de behoefte van de inwoner. In 2025 starten we te onderzoeken hoe de dienstverlening rondom de participatiewet laagdrempeliger en lokaal toegankelijk te maken. Hierbij starten we met een pilot, die in 2026 een structureel vervolg zal krijgen indien deze succesvol is gebleken.

Onderwerp	Indicator 2026
Aantal jeugdigen met jeugdhulp vanuit het lokale team	200
Aantal jeugdigen met specialistische jeugdhulp	400
Aantal mensen met een bijstandsuitkering:	350
Instroom:	60
Uitstroom (waarvan naar werk ...):	50 (15)
Aantal mantelzorgers dat in beeld is (in bestand)	410
Aantal gerealiseerde opvangplekken maatschappelijke opvang incl. Skaeve Huse	2
Aandeel klanten met langlopende Wmo-ondersteuning van Tom in de buurt die zelfredzamer worden	90%
Aandeel inwoners die zeggen dat de Wmo-ondersteuning van Tom in de buurt voorkomt dat problemen (verder) zijn geëscaleerd	95%

Thema: Onderwijs

Kaag en Braassem heeft een zeer ambitieuze IKC-ontwikkeling als uitvoering van de gemeentelijke taak op het gebied van onderwijshuisvesting. Een integraal meerjarenplan voor de onderwijshuisvesting (IHP) is met de groei van de gemeente een mooie volgende stap om samen met de verschillende professionals te werken aan een veilige omgeving voor het opgroeiende kind.

Koers

We focussen ons de komende jaren op het bieden van een doorgaande leerlijn van kinderen van 0-13 jaar, waar kinderen zich kunnen ontwikkelen binnen een breed aanbod van kennis, cultuur, sociale vaardigheden en sport.

Doelen

- ❖ Een dekkend aanbod aan IKC's in Kaag en Braassem.
- ❖ Geen thuiszitters, of anders zo kort mogelijk, door een sluitende ketenaanpak.

Uitvoering 2026

- ❖ In 2025 is de verdere groei van Braassemerland scherper in beeld gebracht om de structurele uitbreiding goed af te stemmen op de groei van het aantal inwoners en dus leerlingen. Daarnaast heeft de gemeenteraad opdracht gegeven om een mogelijke bouwlocatie voor een IKC binnen Braassemerland te zoeken. In 2026 zal duidelijk zijn hoe de groei van het aantal leerlingen waar kan worden opgevangen.
- ❖ In 2026 wordt doorgebouwd aan KINEO (één integraal kindcentrum, met sporthallen en een nieuw zwembad), en wordt de buitenruimte voor het kindcentrum, de verenigingen en de buurt (gefaseerd) ingevuld.
- ❖ De infrastructuur is begin 2026 gereed. In 2025 is het bouwteam gestart en wordt gewerkt naar het definitief ontwerp en bestek. De aanvraag definitief bouwkrediet ligt eind 2025 bij de raad. De planning is om in mei 2026 de tijdelijke huisvesting op de Emmalaan in te richten. En daarna half 2026 te starten met de realisatie van het IKC de Wereldweide op de Cornelis Kempenaarlaan. Vervolgens kan het gebouw half 2027 gebruiksklaar worden opgeleverd.
- ❖ De eerste stappen voor een gebiedsontwikkeling op het Hertogspark, inclusief IKC Rijpwetering zijn gemaakt. De betrokken partijen hebben gezamenlijke (maatschappelijke) uitgangspunten vastgelegd. Komend jaar worden deze uitgangspunten vertaald naar een ruimtelijk ontwerp.
- ❖ In 2025 wordt verkend of er draagvlak is voor een vorm van voortgezet onderwijs in de gemeente. In 2026 gaan we verder met de uitkomsten van het onderzoek en kijken we of en hoe dit kan worden gerealiseerd.
- ❖ Passend onderwijs is een continue opgave. Dit heeft als doel om elk kind een passende thuisnabije onderwijsplek te bieden. Het streven is dan ook dat er geen thuiszitters zijn. In de praktijk zijn er jaarlijks enkele thuiszitters, waarvoor nog een goede plek wordt gezocht, of die wachten op zorg. We zetten ons in, samen met de samenwerkingspartners, om de periode van thuiszitten zo kort mogelijk te houden.

- ❖ We zien de grote vraag naar kinderopvang als een maatschappelijk probleem, ondanks dat we hier als gemeente formeel geen rol in hebben en geen directe sturing hebben op het oplossen van personeelstekorten. We denken mee met de kinderopvang branche als er (creatieve) oplossingen zijn en bespreken met de inspectie van de kinderopvang en andere organisaties die wellicht invloed kunnen uitoefenen.

Thema: Sportpad

Wij hebben de ambitie om een toekomstbestendig gebied te realiseren waar sport, cultuur, onderwijs, wonen en zorg voor alle inwoners samen komen in het hart van het dorp.

Koers

We focussen ons de komende jaren op het samenbrengen van de betrokken partijen om ruimtelijk en inhoudelijk verder invulling geven aan hun visie om zo de fysieke en mentale gezondheid en daarmee de vitaliteit van de gemeenschap als geheel te vergroten.

Doelen

- ❖ Een gefaseerde uitwerking van de integrale gebiedsvisie Sportpad waar sport, cultuur, onderwijs, wonen en zorg voor alle inwoners van 0-100 jaar samen komen.

Uitvoering 2026

Het Sportpad is ons grootste project waar de gemeente actief investeert in voorzieningen voor leren, bewegen & sport, en ontmoeten. Het Sportpad ontwikkelt zich in rap tempo tot het sportieve én maatschappelijke hart van het dorp, met actieve verenigingen, laagdrempelige voorzieningen en de komst van KINEO als verbindende factor voor onderwijs, sport en gezondheid. De werkzaamheden verlopen in fases, maar 2025 markeert een jaar vol zichtbare mijlpalen: eerste velden gereed, bouw nieuwe clubgebouwen gestart, KINEO van de tekentafel naar de bouwfase. De verenigingen zijn nauw betrokken bij ontwerp, invulling van het gebied en bij de gezamenlijke exploitatie in de toekomst. De hoofdpunten voor 2026 zijn:

- ❖ **Oplevering nieuwe sportvelden:** In mei 2026 start de aanleg van twee nieuwe hockeyvelden en drie voetbalvelden. Deze velden worden gefaseerd rond oktober 2026 opgeleverd. De competitie van het nieuwe seizoen kan gewoon van start. Ook worden de laatste werkzaamheden afgerond voor een duurzaam, toekomstbestendig rioolstelsel en worden na afronding nieuwe bomen geplant.
- ❖ **Nieuwe clubgebouwen en uitbreiding tennis en padel:** Het nieuwe club- en kleedgebouw voor E.M.M.'21 (voetbal/hockey) wordt in juni 2026 voltooid en in gebruik genomen. De uitbreiding van het clubgebouw van Tennisvereniging Alkemade (TVA) wordt uitgevoerd tussen september 2025 en maart 2026, samen met de aanleg van extra tennis- en padelbanen.
- ❖ **Beweeg- en Kindcentrum KINEO:** Na de zomer in 2025 is gestart met de bouw van het nieuwe kindcentrum KINEO. In de loop van 2026 worden ook de sporthal en het centrale 'hart' gebouwd. De opening van het volledige centrum – met onderwijs, opvang, zwembad en sport – volgt in 2027.
- ❖ **Openbare ruimte en infrastructuur:** In de zomer en herfst van 2026 wordt gewerkt aan de inrichting van het entreeplein voor het clubgebouw, het vernieuwde Sportpad zelf en in oktober wordt gestart met de tennisaccommodatie. Deze projecten maken het gebied verkeersveilig, groen en aantrekkelijk voor alle gebruikers. De resterende buiteninrichting en infrastructuur van het hele Sportpad volgt begin 2027.

Inzicht in het programmabudget

Programma 2 heeft een totaalbudget van € 14,59 miljoen aan geraamde baten en € 43,05 miljoen aan geraamde bestedingen (lasten). Onderstaande tabel geef op basis van de MAG inzicht in de besteding.

		bedragen * € 1.000		
		Begroting 2026		
	Sociaal Domein	Lasten	Baten	Saldo
1141	Sociaal Domein breed / Onderzoek & advies / Lokaal	16	-	16
1145	Sociaal Domein breed / Onderzoek & advies / Intern	14	-9	5
1991	Sociaal Domein breed / Overige / Lokaal	19	-	19
1994	Sociaal Domein breed / Overige / Landelijk	-	-	-
1995	Sociaal Domein breed / Overige / Intern	112	-6	106
2023	Gezondheid & veiligheid / ASV en meer / Regionaal	21	-	21
2053	Gezondheid & veiligheid / GR Gezondh. / Regionaal	913	-	913
2991	Gezondheid & veiligheid / Overige / Lokaal	93	-	93
3071	Inburgering / Inkomensondersteuning / Lokaal	25	-25	-
3101	Inburgering / Opdr. Inburgering / Lokaal	97	-	97
3102	Inburgering / Opdr. Inburgering / Subregionaal	300	-300	-
3151	Inburgering / Welzijn & Preventie / Lokaal	34	-	34
3995	Inburgering / Overige / Intern	112	-6	106
4021	Jeugd & Onderwijs / ASV en meer / Lokaal	1.524	-	1.524
4053	Jeugd & Onderwijs / GR Gezondh. / Regionaal	1.117	-	1.117
4054	Jeugd & Onderwijs / GR Gezondh. / Landelijk	41	-	41
4081	Jeugd & Onderwijs / Leerlingenvervoer / Lokaal	60	-	60
4082	Jeugd & Onderwijs / Leerlingenvervoer / Sub-reg.	677	-	677
4091	Jeugd & Onderwijs / Onderwijs / Lokaal	216	-	216
4093	Jeugd & Onderwijs / Onderwijs / Regionaal	176	-	176
4113	Jeugd & Onderwijs / Jeugdhulp reg. / Regionaal	100	-	100
4154	Jeugd & Onderwijs / Welzijn & Preventie / Landel.	430	-430	-
4163	Jeugd & Onderwijs / SOZ Jeugdhulp / Regionaal	7.429	-	7.429
4991	Jeugd & Onderwijs / Overige / Lokaal	10	-	10
4995	Jeugd & Onderwijs / Overige / Intern	108	-5	103
5011	Maatsch.vastgoed / Aann.-beheerd.ovk / Lokaal	385	-52	333
5021	Maatsch.vastgoed / ASV en meer / Lokaal	1.188	-	1.188
5041	Maatsch.vastgoed / Eigenaarschap / Lokaal	6.530	-1.169	5.361
5051	Maatsch.vastgoed / GR Gezondh. / Lokaal	15	-	15
5091	Maatsch.vastgoed / Onderwijs / Lokaal	1.064	-	1.064
5995	Maatsch.vastgoed / Overige / Intern	78	-	78
6061	Ondersteuning / Ind. voorz. Wmo / Lokaal	1.509	-	1.509
6062	Ondersteuning / Ind. voorz. Wmo / Sub-reg.	580	-	580
6063	Ondersteuning / Ind. voorz. Wmo / Regionaal	300	-20	280
6064	Ondersteuning / Ind. voorz. Wmo / Landelijk	-	-132	-132
6121	Ondersteuning / Ondersteuning / Lokaal	131	-	131
6122	Ondersteuning / Ondersteuning / Sub-reg.	3.261	-95	3.166
6132	Ondersteuning / Ondersteuning + wonen / Sub-reg.	690	-313	377
6141	Ondersteuning / Onderzoek & advies / Lokaal	23	-	23
6145	Ondersteuning / Onderzoek & advies / Intern	4	-	4
6995	Ondersteuning / Overige / Intern	323	-15	308
7021	Welzijn & preventie / ASV en meer / Lokaal	91	-	91
7151	Welzijn & preventie / Welzijn & Preventie / Lokaal	2.359	-380	1.979
7152	Welzijn & preventie / Welzijn & Preventie / Sub-reg	26	-	26
7153	Welzijn & preventie / Welzijn & Preventie / Regionaal	-	-	-
7155	Welzijn & preventie / Welzijn & Preventie / Intern	4	-	4
7991	Welzijn & preventie / Overige / Lokaal	730	-	730
7995	Welzijn & preventie / Overige / Intern	121	-7	114
8031	Werk & Inkomen / DVO Part.wet / Lokaal	2.119	-	2.119
8071	Werk & Inkomen / Inkomensonderst. / Lokaal	161	-	161
8074	Werk & Inkomen / Inkomensonderst. / Landelijk	7.523	-6.692	831
8145	Werk & Inkomen / Onderzoek & advies / Intern	10	-	10
8991	Werk & Inkomen / Overige / Lokaal	58	-	58
8992	Werk & Inkomen / Overige / Sub-reg.	5	-	5
8993	Werk & Inkomen / Overige / Regionaal	1	-	1
8994	Werk & Inkomen / Overige / Landelijk	10	-	10
8995	Werk & Inkomen / Overige / Intern	112	-6	106
	Mutaties reserves	-	-4.932	-4.932
Totaal		43.053	-14.593	28.459

Meerjarenbegroting

Het financiële meerjarenperspectief van dit programma wordt in onderstaande tabel aangegeven en is op deze wijze in de meerjarenbegroting 2026 – 2029 verwerkt.

bedragen * € 1.000							
Sociaal Domein	Programma budget 2026		Meerjarenperspectief				
			2027	2028	2029		
Budget exploitatielasten	43.053	N	37.407	N	37.582	N	37.499
Baten	-9.662	V	-9.282	V	-9.282	V	-9.282
Saldo van baten en lasten	33.391	N	28.126	N	28.300	N	28.218
Reservemutaties: toevoegingen	0	N	0	V	0	V	0
Reservemutaties: beschikkingen	-4.932	V	0	V	0	V	0
Geraamd programmaresultaat	28.459	N	28.126	N	28.300	N	28.218
	2026		2027		2028		2029
Toevoegingen							
Niet van toepassing	0	N	0	N	0	N	0
	0	V	0	V	0	V	0
Beschikkingen							
Bijdragen Sportpad fase 2	-4.932	N	0	N	0	N	0
	-4.932	V	0	V	0	V	0

Programma 3 Ruimte en leefomgeving

Thema: Wonen

De druk op de woningmarkt neemt toe en de gemeenteraad erkent dat betaalbaar wonen een publieke verantwoordelijkheid is. In lijn met het raadsakkoord zetten we in op versnelling van woningbouw, onder andere in het bestaand stads- en dorpsgebied (BSD). Onze ambitie is duidelijk: voldoende betaalbare woningen voor iedereen.

Met het verplichte Volkshuisvestingsprogramma in 2026 vraagt het Rijk van gemeenten om scherpe keuzes. Wij nemen hierin onze verantwoordelijkheid door vooruit te kijken en te sturen op urgente opgaven, zoals de huisvesting van arbeidsmigranten, statushouders en kwetsbare groepen. Dat doen we met concrete instrumenten zoals een urgentieregeling en de uitvoering van de woonzorgvisie. Zo bouwen we aan een eerlijk en toekomstbestendig woonbeleid.

Koers

Meer en sneller realiseren van woningen in het sociale en betaalbare segment, met bijzondere focus op ouderen en kwetsbare doelgroepen.

Doelen

- ❖ Sneller realiseren van woningen om passende huisvesting voor de juiste doelgroepen beschikbaar te stellen.
- ❖ Met de realisatie van de juiste woningen optimale doorstroming realiseren.
- ❖ Uitvoering huisvestingsvraagstuk aandachtsgroepen, op basis van in kaart gebrachte behoefte.
- ❖ Blijven voldoen aan de veranderende wet- en regelgeving.

Uitvoering 2026

❖ Woonzorgvisie

In de nationale Woon- en Bouwagenda zijn de programma's 'een thuis voor iedereen' en 'wonen en zorg voor ouderen' opgenomen. Hierin wordt aangestuurd op het realiseren van voldoende en geschikte huisvesting voor aandachtsgroepen en ouderen met een arrangement van voorzieningen. Om inzicht in deze opgaven te krijgen dient de gemeente voor 1 januari 2026 een woonzorgvisie opgesteld te hebben in samenwerking met de corporaties en zorgpartijen. In 2026 zullen we een uitvoeringsprogramma opstellen en de raad hierover informeren via een raadsinformatiebrief.

❖ Doorstroomcoach

Een onderdeel van de nieuwe prestatieafspraken (2025-2028) met de corporaties is om gezamenlijk onderzoek te doen naar een doorstroomcoach. Het is van belang dat inwoners kunnen doorstromen naar de juiste type woningen. Zo komen er meer woningen beschikbaar voor de juiste doelgroepen. Het onderzoek richt zich op wat een doorstroomcoach hierin zou kunnen betekenen. In 2026 zullen de uitkomsten uit dit onderzoek in de praktijk gebracht worden.

❖ Potentiële woningbouwlocaties

We blijven continu op zoek naar potentiële woningbouwlocaties, zowel binnen als buiten BSD, om woningbouwprojecten te realiseren die iets toevoegen in het sociale en betaalbare segment voor de doelgroepen waar de behoefte het grootst is. Hierover zijn en blijven we in gesprek met bijvoorbeeld de provincie, woningcorporaties en grondeigenaren. Prioriteit ligt nu als eerste op de locatie Vlietpark in Hoogmade (dierenweide).

❖ **Huisvesting bijzondere doelgroepen inclusief taakstelling statushouders en opvang Oekraïners**

Om de taakstelling statushouders te behalen zullen we creatief moeten zijn in de mogelijkheden om statushouders te huisvesten. Wijzigingen in wet- en regelgeving zullen daarbij nauwgezet gevolgd worden. Voor de gemeente Kaag en Braassem is de taakstelling voor opvang Oekraïense vluchtelingen 137. Er zijn, ook in 2026, drie locaties in onze gemeente waar Oekraïense ontheemden worden opgevangen: de Conservenweg in Roelofarendsveen, de Tuinderij in Leimuiden en de Vrouwgeestweg in Woubrugge.

❖ **Volkshuisvestingsprogramma**

Vanaf 2026 zijn gemeenten verplicht een Volkshuisvestingsprogramma op te stellen, als gevolg van de nieuwe Wet versterking regie volkshuisvesting. Dit programma vervangt de huidige woonvisie en geeft gemeenten meer verantwoordelijkheid om actief te sturen op voldoende, betaalbare en passende woningen. Het Rijk verwacht daarmee dat gemeenten meer regie nemen over het woonbeleid en hun keuzes expliciet onderbouwen. Het Volkshuisvestingsprogramma moet inzicht geven in de gewenste woningvoorraad, inclusief de verdeling naar type, prijsklasse en doelgroep. Ook wordt vastgelegd hoe woningen worden verdeeld, bijvoorbeeld via urgentieregelingen en toewijzingsbeleid. Daarnaast is er specifieke aandacht voor aandachtsgroepen, zoals statushouders, arbeidsmigranten, ouderen en mensen met een zorg- of begeleidingsvraag. Deze opgaven vragen om integrale afwegingen en duidelijke keuzes. Tot slot bevat het programma ook afspraken over regionale samenwerking en de inzet van beleidsinstrumenten, zoals prestatieafspraken met woningcorporaties, woningbouwprogrammering en eventueel grondbeleid. Met dit programma geeft de gemeente richting aan een sociaal, realistisch en toekomstbestendig woonbeleid dat aansluit bij de lokale en regionale opgaven.

Thema: Omgevingsvisie

De Omgevingsvisie is onder de Omgevingswet een verplicht instrument voor gemeenten en vormt een integrale langetermijnvisie voor de fysieke en sociale leefomgeving, opgesteld samen met inwoners en maatschappelijke partners. Tot nu toe werd de visie eens per twee jaar (tweemaal per raadsperiode) herzien en op onderdelen aangepast.

Momenteel wordt gewerkt aan een volledig herzieningstraject dat in december 2025 aan de gemeenteraad ter vaststelling wordt voorgelegd. Daarbij wordt tevens voorgesteld om de cyclus aan te passen naar eens per vier jaar (éénmaal per raadsperiode). Dit sluit beter aan bij de lange termijn van de visie, voorkomt participatiemoeheid en verlicht de ambtelijke belasting. Het is nog nader te bepalen wanneer de nieuwe cyclus ingaat. Dit bepaalt mede welk beroep in 2026 op de begroting wordt gedaan.

Koers

Een integrale benadering met de Omgevingsvisie als overkoepelend beleidsdocument, waarin thema's en dorpsperspectieven nadrukkelijk met elkaar worden verbonden.

Doelen

- ❖ Een gedragen en geactualiseerde Omgevingsvisie met een horizon tot 2050.
- ❖ Versterken van de onderlinge samenhang tussen thema's en dorpsperspectieven.
- ❖ Meer focus op rollen en verantwoordelijkheden van de gemeente.
- ❖ Samenwerking met inwoners en partners centraal.

Uitvoering 2026

De uitvoering in 2026 hangt af van het raadsbesluit eind 2025 over de herzieningscyclus. Mogelijke opgaven voor 2026 zijn:

- ❖ Het versterken van de onderlinge samenhang tussen de verschillende thema's;
- ❖ Beter integreren van vernieuwde dorpsperspectieven (participatie-opbrengsten) met de thematische hoofdstukken;
- ❖ Doorvoeren van punten uit een nieuw coalitie- of raadsakkoord, zodat de visie aansluit bij het actuele politieke kader;
- ❖ Verdere verkorting en vereenvoudiging van de visie: hoofdlijnen in de Omgevingsvisie, uitwerkingen in programma's;
- ❖ Nadere uitwerking van de gemeentelijke rollen zoals geïntroduceerd in hoofdstuk 1 van de herziene visie;
- ❖ Een datagerichte en integrale analyse van beleid van de gemeente per thema en, waar mogelijk, per dorp;
- ❖ Een verschuiving van de primaire verantwoordelijkheid voor de Omgevingsvisie van Ruimtelijke Ordening naar de diverse beleidsthema's;
- ❖ Inbedding van de resultaten van de plan-M.E.R.-beoordeling 2023 en oplegger 2025 in de nieuwe Omgevingsvisie.

Thema: Verkeersveiligheid, openbare ruimte en IBOR

Onze kernen bereikbaar en verkeersveilig maken en houden is een belangrijk aandachtspunt voor Kaag en Braassem. Door groot onderhoud van wegen te combineren met vervanging van riolering en vergroening van de openbare ruimte kan werk met werk gemaakt worden.

Koers

Al onze kernen bereikbaar en verkeersveilig krijgen en houden. Een schone, hele, veilige en toegankelijke openbare ruimte is een belangrijke basis voor de leefbaarheid van onze dorpen.

Doelen

- ❖ Een veilige gemeente.
- ❖ Overlast voor inwoners beperken bij werkzaamheden in de openbare ruimte.
- ❖ Voldoen aan door de raad gestelde kwaliteitsnormen.
- ❖ Een gezonde groene leefomgeving met oog voor duurzaamheid en een klimaatadaptieve inrichting.

Uitvoering 2026

- ❖ 2026 zal gekenmerkt worden door de start, afronding en ingebruikname van enkele grote reconstructie projecten. Zoals bijvoorbeeld de Oud Adeselaan in Rijpwetering, Roelofarendsveen – Noord fase 1 en de Vriezeloop Noord in Leimuiden.
- ❖ En wordt er een verdere uitvoering gegeven aan het onderzoeken van een nieuwe verbinding tussen het Noordeinde en de Flora/Geestweg. Buiten deze voortzetting van het verkeersveiliger maken van het Noordeinde – Zuideinde zal in 2026 een uitwerking gemaakt worden van het aankomende project Oud Adeselaan. Een project waarbij verkeersveiligheid voor fietsers en een rioleringsopgave gecombineerd wordt.
- ❖ Vanaf juli 2026 wordt er aangesloten bij een nieuwe concessie voor openbare laadpalen, waarmee duurzaam en elektrisch rijden gefaciliteerd blijft. Er zal tevens een pilot gestart worden met verlengde private aansluitingen (VPA's), waardoor elektrische auto's met eigen (zonne-)stroom opgeladen kunnen worden.
- ❖ Er wordt doorlopend ingezet op het “ontstenen” van de buitenruimte: verharding wordt vervangen door groen om een fijnere leefomgeving te realiseren voor onze inwoners en om onze buitenruimte klimaatadaptiever te maken.
- ❖ Dieren zijn ook onderdeel van de buitenruimte. Via onze overeenkomst met de dierenambulance welke in 2025 afgesloten is, tonen wij als gemeente onze betrokkenheid bij dierenwelzijn. Dit zal verder vorm krijgen in 2026 door de continuering van deze samenwerking.

Thema: Recreatie

In deze raadsperiode is een recreatievisie tot stand gekomen in samenwerking met ondernemers, inwoners, verenigingen en het recreatieveld. Om aantrekkelijk te zijn voor vrijetijdsbesteding voor onze eigen inwoners en de bezoekers is een recreatief netwerk nodig.

Koers

Kaag en Braassem wil zich profileren en manifesteren als recreatiegemeente voor zowel recreant, ondernemer en inwoner.

Doelen

- ❖ Kaag en Braassem profileren en manifesteren als recreatiegemeente.
- ❖ Kaag en Braassem recreatief aantrekkelijk houden voor inwoners en (regionale) bezoekers.

Uitvoering 2026

- ❖ De (netwerk)positie van Stichting Kaag en Braassem Promotie blijven versterken, onder andere door middel van het versterken van relaties met diverse partners (zoals sponsors, media, overheidsinstanties en andere promotieorganisaties), het uitbreiden van het netwerk en het bouwen aan het merk Stichting Kaag en Braassem Promotie.
- ❖ Fietspont Kaag – Oud Ade heeft in 2025 weer gevaren vanuit initiatief van Stichting Promotie Kaag. Wij hebben het conceptverzoek voor een structurele oplossing beoordeeld en wij vinden het aanleggen van een fietspad door de Kagerpolder met een afmeervoorziening aan de Keverplas een wenselijke ontwikkeling. De provincie en het hoogheemraadschap dienen ook in te stemmen met het initiatief. Wij steunen dit initiatief en vervullen een faciliterende en ondersteunende rol binnen dit project.
- ❖ In het afgelopen jaar hebben we, samen met de buitendienst, stappen gezet in het realiseren van diverse recreatieve voorzieningen in de openbare ruimte en dit heeft tot mooie projecten geleid. Voor 2026 zetten wij in op het verder uitbouwen van deze voorzieningen.
- ❖ Er is al een geruime tijd een inwonerswerkgroep betrokken bij het realiseren van een zwemstrand in Roelofarendsveen. Wij steunen dit initiatief en vervullen een faciliterende en ondersteunende rol binnen dit project.
- ❖ Het volgen van de ontwikkelingen van de tweede sluis in Roelofarendsveen welke onderdeel is van project Braassemerland.
- ❖ Om de recreatieve ontwikkeling in onze gemeente te verstevigen en inhoudelijk uit te breiden, zoeken we naar een vorm van structureel overleg met diverse recreatiepartners om diverse sectoren aan elkaar te verbinden en gezamenlijk kansen te verkennen en initiatieven te ontwikkelen voor het versterken van recreatieve voorzieningen. Door deze samenwerking willen we gericht investeren in een aantrekkelijk en divers recreatief aanbod.
- ❖ Het behouden en waar mogelijk gepast uitbreiden van recreatieve voorzieningen vanuit eigen grondposities en particuliere initiatieven.
- ❖ Plannen ophalen om de recreatieve aantrekkelijkheid van de gemeente te behouden door in te zetten op regiosamenwerking met diverse stakeholders.
- ❖ Opstellen van een beleidskader verblijfsrecreatie. Het doel van dit beleidskader is om een gestructureerde visie op verblijfsrecreatie te ontwikkelen. Hiermee willen we gebieden aanwijzen

om verblijfsrecreatie binnen onze gemeente te stimuleren, een duidelijk toetsingskader bieden voor de toetsing van plannen, en samenwerking bevorderen tussen gemeente, provincie en andere stakeholders.

Thema: Duurzaamheid

De doelstellingen op klimaat en energie zijn een grote opgave voor gemeenten waarbij Kaag en Braassem een Lokale Energie Strategie heeft vastgesteld. Het kabinet zet in op bestaande afspraken aan de hand van drie pijlers waaronder energietransitie en klimaatadaptatie. Het verminderen van uitstoot van broeikasgassen maar ook aanpassen aan, voorbereid zijn op en omgaan met klimaatverandering.

Koers

Kaag en Braassem doet actief mee aan de energietransitie en de verduurzaming van Nederland

Doelen

Een veilige groene en gezonde leefomgeving voor mens, plant en dier door;

- ❖ Het beperken van de CO2 uitstoot in de gebouwde omgeving
- ❖ De uitstoot door verkeer en vervoer te verlagen
- ❖ Meer aandacht te hebben voor de gevolgen van klimaatverandering
- ❖ De biodiversiteit te verbeteren
- ❖ De bodemdaling te beperken en
- ❖ Bewuster om te gaan met energie, water, grondstoffen en voedsel

Uitvoering 2026

- ❖ De lokale energiestrategie (LES) wordt verder uitgewerkt naar een uitvoeringsagenda voor 2026. We werken aan het besparen en het opwekken van energie.

❖ Besparen

Energie besparen is belangrijk. Hier waren we al mee bezig voordat er een LES was en wij blijven ons hiervoor inzetten bijvoorbeeld door:

- Inwoners en ondernemers wegwijs maken in verduurzamen via onze online loketten in samenwerking met Regionaal Energie Lokaal;
- Inwoners een gratis adviesgesprek aan te bieden met één van de energiecoaches;
- Particuliere huiseigenaren te ondersteunen met de subsidieregeling voor het isolatieprogramma in Kaag en Braassem;
- Ondernemers ondersteunen met gratis energiescans en begeleiding in samenwerking met Klimaatroute;
- Samen met ondernemers van het Veenderveld een energiehuis op te zetten;
- In twee/drie verschillende kernen te starten met wijkuitvoeringsplannen met als doel aardgasvrij te worden;
- Het Warmteprogramma wordt opgesteld en zal in 2026 worden vastgesteld;
- Een Soortenmanagementplan (SMP) wordt uitgevoerd. Dit is een plan om de instandhouding van beschermde diersoorten in een bepaald gebied te waarborgen.

❖ **Opwekken**

Voor het opwekken van energie wordt een beleidskader wind- en zonne-energie opgesteld, om de spelregels voor het opwekken van energie vast te stellen. Daarbij wordt ook met andere partners, zoals gemeenten en Rijkswaterstaat, gekeken waar zon langs infrastructuur opgewekt kan worden.

❖ **Communicatie**

In de communicatie over duurzaamheid maken we zichtbaar wat we al doen, wat beter of anders kan, wat nog lastig is en wat nog moet gebeuren. We communiceren ook waarom we aan de energietransitie werken en hoe daar we als gemeente zelf aan bijdragen. Door kennis en ervaringen te delen inspireren mensen elkaar, komen ze in beweging en gaan noodzakelijke veranderingen en ontwikkelingen sneller. Voor elk project binnen duurzaamheid maken we daarom een gerichte communicatiecampagne met als doel:

- Verbinden: we betrekken inwoners en ondernemers en zijn samen in gesprek.
- Verhelderen: we informeren op tijd en duidelijk en vertellen waarom, hoe, wat en wanneer.
- De weg wijzen: we verwijzen naar betrouwbare bronnen
- Inspireren: we laten zien wat er al gebeurt.

Thema: Land- en tuinbouw(gebieden)

De recente val van kabinet Schoof betekent dat de onzekerheid waarin boeren en tuinders nu al jarenlang leven, verder voortduurt. Ondanks de inzet van vele partijen om tot oplossingen te komen voor complexe dossiers zoals stikstof en vergunningverlening, blijft het concrete resultaat uit. Als gemeente hebben wij slechts beperkte invloed op landelijke besluitvorming, maar erkennen wij deze onzekerheid en zullen we ons blijven inzetten voor een stabiele en duurzame toekomst voor onze boeren en tuinders.

Koers

Een belangrijk deel van het grondgebied van Kaag en Braassem is in gebruik bij agrariërs en ook in de toekomst zal de land- en tuinbouw een grote rol blijven spelen. Duidelijke kaders om verrommeling van het land- en tuinbouwgebied tegen te gaan en een vitale innovatieve land- en tuinbouwsector zijn hierbij van groot belang.

Doelen

- ❖ Bodemdaling tegengaan.
- ❖ Een vitale innovatieve land- en tuinbouwsector.
- ❖ Behoud openlandschap.

Uitvoering 2026

- ❖ In de eerste helft van 2025 is het rapport over de toekomstbestendigheid van de Geestweg en Floraweg opgeleverd. De uitkomst van dit onderzoek geeft aan dat het gebied niet toekomstbestendig is voor duurzame glastuinbouw. Deze resultaten worden meegenomen in een nieuw onderzoek, waarin wordt gekeken naar een nieuwe invulling van het gebied en de mogelijke opties. Dit onderzoek start in de tweede helft van 2025 en loopt door in 2026.
- ❖ In 2025 heeft de raad uitgesproken dat het gebied De Baan en Sotaweg de bestemming glastuinbouw zal behouden voor de komende 20 jaar. Om tot een goede invulling van het gebied te komen, blijft de gemeente ondernemers en inwoners ondersteunen bij het uitwerken van concrete deelplannen voor De Baan en Sotaweg.
- ❖ Na akkoord van de subsidieregeling worden in 2026 de biodiversiteitsmaatregelen en de waterinfiltratiesystemen geïnstalleerd in de Waterloospolder, Vlietpolder en Blauwe Polder welke vallen onder het polderproces van Kaag en Braassem “Peilen op de toekomst”.
- ❖ We betrekken ondernemers en hun vertegenwoordigers, zoals het Economisch Overleg Platform (EOP), LTO, Platform Tuinbouw Veenstreek en Boerenberaad, bij belangrijke ontwikkelingen en voeren regelmatig overleg.

- ❖ Een positieve grondhouding aannemen ten opzichte van nieuwe vormen van landschapsbeheer, agrarisch vastgoed en nieuwe vormen van boeren als dit bijdraagt aan nieuw perspectief voor de landbouw. Hierop zal maatwerk van toepassing zijn.
- ❖ De provincie Zuid-Holland zet de gebiedsgerichte aanpak vanuit het ZH-PLG voort, ondanks het beëindigen van het Nationaal Programma Landelijk Gebied (NPLG) en het bijbehorende transitiefonds. In juni 2025 is de Samenhangende Aanpak Natuurherstel en Economie (SANE) vastgesteld. Deze integrale aanpak richt zich op stikstofreductie, natuurherstel en het versterken van leefkwaliteit en economische vitaliteit. Provinciale Staten hebben via amendementen en moties gestuurd op een evenwichtige verdeling van verantwoordelijkheden tussen sectoren, conform de aanbevelingen van de ministeriële stikstofcommissie. Regiegroepen zijn gevraagd uiterlijk december 2025 gebiedsvoorstellen aan te leveren die bijdragen aan de provinciale doelen. De provincie werkt in het najaar van 2025 de maatregelen verder uit, met nadruk op participatie van betrokken partijen.

Thema: Economie en bedrijventerreinen

Werkgelegenheid is een van de belangrijkste randvoorwaarden voor bestaanszekerheid van mensen. Daarom heeft de gemeente een belangrijke taak in het realiseren van voldoende mogelijkheid voor bedrijven om als werkgever en onderneming ruimte te krijgen voor deze ambitie.

Koers

Kaag en Braassem is een bedrijvige gemeente. Met bijvoorbeeld de ontwikkeling van bedrijventerreinen willen we in de aankomende jaren kansen benutten en onze lokale economie gezond houden.

Doelen

- ❖ Een aantrekkelijk vestigingsklimaat voor bedrijven bieden en behouden
- ❖ De economische sector de ruimte bieden om te ondernemen
- ❖ Werkgelegenheid vergroten voor onze inwoners

Uitvoering 2026

- ❖ De actuele economische visie van de ondernemers uit de gemeente Kaag en Braassem wordt opgenomen in de Omgevingsvisie.
- ❖ We betrekken ondernemers en hun vertegenwoordigers, zoals het Economisch Overleg Platform (EOP), bij belangrijke ontwikkelingen en voeren regelmatig overleg.
- ❖ Wij zetten ons in om planologisch uitnodigend te zijn voor lokale ondernemers. Dit doen wij door proactief mee te denken bij nieuwe initiatieven, kansen te signaleren en te benutten, en door structureel overleg te voeren met ondernemers en hun verenigingen.
- ❖ We behartigen de belangen van onze lokale ondernemers op zowel regionaal als provinciaal niveau, zodat hun stem ook buiten de gemeente gehoord wordt.
- ❖ De bedrijventerreinen binnen de gemeente Kaag en Braassem vervullen een essentiële rol in het ondersteunen van de lokale economie. Bij de (mogelijke) uitbreiding van deze terreinen wordt nadrukkelijk ingezet op het faciliteren van de groei van lokale ondernemers, zodat zij binnen de gemeente kunnen blijven ondernemen en doorgroeien. De ontwikkeling van bedrijventerrein Drechthoek II is een stap dichterbij gekomen en vormt een belangrijk onderdeel van deze ambitie. Parallel hieraan onderzoekt de gemeente de haalbaarheid van een alternatieve locatie voor toekomstige bedrijvigheid. Deze verkenning vindt plaats in samenhang met het opstellen van een nieuwe gebiedsvisie voor het glastuinbouwgebied rondom de Geestweg en Floraweg.
- ❖ Op verzoek van lokale ondernemers ontwikkelt de gemeente Kaag en Braassem in nauwe samenwerking met de ondernemers een standplaatsenbeleid. Dit beleid heeft als doel om duidelijkheid en transparantie te bieden over de voorwaarden en mogelijkheden voor standplaatsen binnen de gemeente, zoals marktkramen, foodtrucks en andere mobiele verkooppunten.
- ❖ De ontsluiting van bedrijventerreinen, tuinbouwgebieden, winkellocaties en toeristische locaties vereist voortdurende aandacht. In het bijzonder geldt dit voor de N207. In samenwerking met onze verkeerskundigen, ondernemers en andere betrokken partijen onderzoeken we mogelijke verbeteringen.

- ❖ Voldoende beschikbaarheid van medewerkers en het aanbod van aantrekkelijke banen zijn van essentieel belang voor zowel de economische ontwikkeling van Kaag en Braassem als het welzijn van onze inwoners. We zetten ons actief in om betrokken partijen aan elkaar te verbinden.

Inzicht in het programmabudget

Programma 3 heeft een totaalbudget van afgerond € 19,90 miljoen aan geraamde baten en € 33,89 miljoen aan geraamde bestedingen (lasten). Binnen dit programma wordt een belangrijk deel van de lasten afgedekt door inkomsten uit afvalstoffenheffing, rioolrechten, leges omgevingsvergunningen en leges burgerzaken. Uitgaven in de sfeer van de bouwgrondexploitatie zijn in principe afgedekt door de opbrengsten uit grondverkoop en voor zover deze niet toereikend zijn door getroffen verliesvoorzieningen. Onderstaande tabel geeft inzicht aan welke taakvelden dit wordt besteed.

bedragen * € 1.000				
Begroting 2026				
	Ruimte en leefomgeving	Lasten	Baten	Saldo
0.2	Burgerzaken	752	-334	417
0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	81	-315	-235
1.2	Openbare orde en veiligheid	1.184	-	1.184
2.1	Verkeer en vervoer	6.459	-361	6.097
2.5	Openbaar vervoer	328	-60	268
3.1	Economische ontwikkeling	1.063	-523	540
3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	17	-11	6
3.4	Economische promotie	162	-75	87
5.5	Cultureel erfgoed	65	-	65
5.6	Media	21	-	21
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	3.344	-51	3.293
7.2	Riolering	4.448	-5.316	-868
7.3	Afval	3.989	-5.248	-1.259
7.4	Milieubeheer	1.494	-	1.494
7.5	Begraafplaatsen en crematoria	169	-63	106
8.1	Ruimte en leefomgeving	2.507	-	2.507
8.2	Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	6.779	-6.837	-58
8.3	Wonen en bouwen	1.029	-683	347
	Mutaties reserves	-	-25	-25
Totaal		33.891	-19.903	13.988

Meerjarenbegroting

Het financiële meerjarenperspectief van dit programma wordt in onderstaande tabel aangegeven en is op deze wijze in de meerjarenbegroting 2026 – 2029 verwerkt.

bedragen * € 1.000								
Ruimte en leefomgeving	Programma budget 2026		Meerjarenperspectief					
			2027		2028		2029	
Budget exploitatielasten	33.891	N	29.933	N	30.124	N	30.396	N
Baten	-19.878	V	-15.204	V	-15.222	V	-15.252	V
Saldo van baten en lasten	14.013	N	14.729	N	14.902	N	15.144	N
Reservemutaties: toevoegingen	0	V	0	V	0	V	0	V
Reservemutaties: beschikkingen	-25	V	0	V	0	V	0	V
Geraamd programmaresultaat	13.988	N	14.729	N	14.902	N	15.144	N
	2026		2027		2028		2029	
Toevoegingen								
Niet van toepassing	0	N	0	N	0	N	0	N
	0	N	0	V	0	V	0	V
Beschikkingen								
Regenboogweg Nieuwe Wetering Noord	-25	N	0	N	0	N	0	N
	-25	N	0	V	0	V	0	V

Meerjarenbegroting en algemene dekkingsmiddelen

Het meerjarenperspectief van de algemene dekkingsmiddelen is in onderstaande tabel aangegeven en in de meerjarenbegroting 2026–2029 verwerkt.

		bedragen * € 1.000							
Algemene dekkingsmiddelen	Programma budget 2026	Meerjarenperspectief							
		2027		2028		2029			
Saldo van toe te rekenen overhead	12.288 N	12.219 N		12.271 N		12.420 N			
Geraamde vennootschapsbelasting	1 N	1 N		1 N		1 N			
Lokale heffingen	-7.408 V	-7.408 V		-7.408 V		-7.408 V			
Algemene uitkering	-52.469 V	-53.004 V		-52.394 V		-53.221 V			
Ontvangen dividend	-679 V	-679 V		-679 V		-679 V			
Saldo financieringsfunctie	-218 V	47 N		-171 V		-57 V			
Saldo van baten en lasten	-48.484 V	-48.823 V		-48.380 V		-48.944 V			
Reservemutaties: toevoegingen	0 V	0 V		0 V		0 V			
Reservemutaties: beschikkingen	0 V	0 V		0 V		0 V			
Geraamd programmaresultaat	-48.484 V	-48.823 V		-48.380 V		-48.944 V			
	2026	2027		2028		2029			
Toevoegingen									
Niet van toepassing	0 N	0 N		0 N		0 N			
	0 N	0 V		0 V		0 V			
Beschikkingen									
Niet van toepassing	0 N	0 N		0 N		0 N			
	0 N	0 V		0 V		0 V			

Overzicht kosten van overhead

Onder overhead verstaan we het geheel van functies gericht op de sturing en ondersteuning van het primaire proces. Gemeenten mogen de overhead niet langer toerekenen aan de afzonderlijke programma's. Het overzicht kosten van overhead is sinds 2017 een vast onderdeel van de gemeentelijke begroting. Met onderstaand overzicht is de omvang en de samenstelling van de overhead inzichtelijk gemaakt.

Overhead	Bedragen * € 1.000		
	Begroting 2026		Saldo
	Lasten	Baten	
Beheer & projecten	179	-	179
Bestuursondersteuning college	213	-	213
Buitendienst	141	-	141
Cluster belastingen	-	-	-
Cluster ICT	3.620	-	3.620
Cluster P&O (excl. eigen loonlasten)	1.028	-	1.028
Concernstaf	615	-	615
Directie	320	-15	305
Gemeentehuis	624	-54	569
Huisvesting buitendienst	0	-	0
Juridische zaken en veiligheid	1.252	-	1.252
Klantcontact & informatie	2.007	-3	2.004
Middelen	2.138	-	2.138
Ruimte & sociaal	153	-	153
Tractiemiddelen	-	-	-
Totaal	12.288	-72	12.216

Vennootschapsbelasting

Met ingang van 1 januari 2016 is vennootschapsbelasting voor overheidsbedrijven ingrijpend gewijzigd. Intussen hebben wij aangifte gedaan over de jaren 2016 tot en met 2023. De hoogte van de aangifte ligt onder het budget van € 1.000 per jaar, dat wij hiervoor hebben geraamd.

Onvoorzien

Bij het vaststellen van de begroting 2015 is het bedrag voor onvoorzien bepaald op € 0. Deze beleidskeuze is vastgelegd in de Financiële Verordening. Ook in deze begroting staat de post onvoorzien op € 0.

Lasten en baten per thema

Hierna worden de lasten en baten per thema voor het jaar 2026 inzichtelijk gemaakt. Hoewel de thema's in het programmaplan op inhoud, onder één specifiek programma worden toegelicht, zijn sommige thema's financieel verweven. Een voorbeeld daarvan zijn thema's als Financiën, Organisatie, Participatie en communicatie en Regionale samenwerking, die meerdere programma's raken of in elkaar verweven zijn. Ambtelijke inzet op thema participatie en communicatie of op thema Land- en tuinbouw(gebieden) is hier in het thema Organisatie verantwoord. Dit is dan ook een voorzichtige poging om een alternatieve relatie te leggen tussen het geld en de thema's.

				Bedragen * € 1.000	
Thema	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten
Bestuur	2.499	0	2.499	2,5%	0,0%
Duurzaamheid	6.157	-5.765	392	6,2%	5,8%
Economie en bedrijventerreinen	405	-17	388	0,4%	0,0%
Financiën	4.938	-64.969	-60.031	5,0%	65,3%
Jeugd	9.471	-5	9.466	9,5%	0,0%
Land- en tuinbouw(gebieden)	1		1	0,0%	0,0%
Omgevingsvisie	2.588	-315	2.272	2,6%	0,3%
Onderwijs	4.337	-937	3.400	4,4%	0,9%
Organisatie	13.040	-407	12.633	13,1%	0,4%
Participatie en communicatie	21		21	0,0%	0,0%
Recreatie	247	-43	204	0,2%	0,0%
Regionale samenwerking	322		322	0,3%	0,0%
Sociaal domein	21.956	-7.849	14.107	22,1%	7,9%
Sport	7.562	-871	6.691	7,6%	0,9%
Veiligheid en handhaving	3.718	-63	3.654	3,7%	0,1%
Verkeersveiligheid, openbare ruimte en IBOR	14.456	-5.808	8.647	14,5%	5,8%
Wonen	7.808	-7.520	288	7,8%	7,6%
Mutatie reserves		-4.957	-4.957	0,0%	5,0%
Saldo	99.526	-99.526	0	100%	100%

Regeling beleidsindicatoren

Regeling van de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties van 24 maart 2016, nr. 2016-0000177572

Taakveld	Naam Indicator	Eenheid	Bron	2026
0. Bestuur en ondersteuning	Formatie	Fte per 1.000 inwoners	Eigen gegevens	6,33 fte
0. Bestuur en ondersteuning	Bezetting	Fte per 1.000 inwoners	Eigen gegevens	5,97 fte
0. Bestuur en ondersteuning	Apparaatskosten	Kosten per inwoner	Eigen begroting	€ 843
0. Bestuur en ondersteuning	Externe inhuur	Kosten als % van totale loonsom + totale kosten inhuur externen	Eigen begroting	nbn
0. Bestuur en ondersteuning	Overhead	% van totale lasten	Eigen begroting	12%
1. Veiligheid	Verwijzingen Halt	Aantal per 10.000 jongeren	Bureau Halt	nbn
1. Veiligheid	Winkeldiefstallen	Aantal per 1.000 inwoners	CBS	nbn
1. Veiligheid	Geweldsmisdrijven	Aantal per 1.000 inwoners	CBS	nbn
1. Veiligheid	Diefstallen uit woning	Aantal per 1.000 inwoners	CBS	nbn
1. Veiligheid	Vernielingen en beschadigingen (in de openbare ruimte)	Aantal per 1.000 inwoners	CBS	nbn
3. Economie	Functiemenging	%	LISA	nbn
3. Economie	Vestigingen (van bedrijven)	Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15 t/m 64 jaar	LISA	nbn
4. Onderwijs	Absoluut verzuim	Aantal per 1.000 leerlingen	DUO	nbn
4. Onderwijs	Relatief verzuim	Aantal per 1.000 leerlingen	DUO	nbn
4. Onderwijs	Vroegtijdig schoolverlaters zonder startkwalificatie (vsv-ers)	% deelnemers aan het VO en MBO onderwijs	Ingrado	nbn
5. Sport, cultuur en recreatie	Niet-sporters	%	Gezondheidsenquête (CBS, RIVM)	nbn
6. Sociaal domein	Banen	Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd 15 – 64 jaar	LISA	nbn
6. Sociaal domein	Jongeren met een delict voor de rechter	% 12 t/m 21 jarigen	Verwey Jonker Instituut – Kinderen in Tel	nbn
6. Sociaal domein	Kinderen in uitkeringsgezin	% kinderen tot 18 jaar	Verwey Jonker Instituut – Kinderen in Tel	nbn
6. Sociaal domein	Netto arbeidsparticipatie	% van de werkzame beroepsbevolking ten opzichte van de beroepsbevolking	CBS	nbn
6. Sociaal domein	Werkloze jongeren	% 16 t/m 22 jarigen	Verwey Jonker Instituut – Kinderen in Tel	nbn
6. Sociaal domein	Personen met een bijstandsuitkering	Aantal per 10.000 inwoners	CBS	nbn
6. Sociaal domein	Lopende re-integratievoorzieningen	Aantal per 10.000 inwoners van 15 – 64 jaar	CBS	nbn
6. Sociaal domein	Jongeren met jeugdhulp	% van alle jongeren tot 18 jaar	CBS	nbn
6. Sociaal domein	Jongeren met jeugdbescherming	% van alle jongeren tot 18 jaar	CBS	nbn
6. Sociaal domein	Jongeren met jeugdreclassering	% van alle jongeren van 12 tot 23 jaar	CBS	nbn
6. Sociaal domein	Clënten met een maatwerkarrangement WMO	Aantal per 10.000 inwoners	GMSD	nbn
7. Volksgezondheid en Milieu	Omvang huishoudelijk restafval	Kg/inwoner	CBS	nbn
7. Volksgezondheid en Milieu	Hernieuwbare elektriciteit	%	RWS	nbn
8. Vhrosv	Gemiddelde WOZ waarde	Duizend euro	CBS	nbn
8. Vhrosv	Nieuw gebouwde woningen	Aantal per 1.000 woningen	Basisregistratie adressen en gebouwen	nbn
8. Vhrosv	Demografische druk	%	CBS	nbn
8. Vhrosv	Gemeentelijke woonlasten eenpersoonshuishouden	In Euro's	COELO	nbn
8. Vhrosv	Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden	In Euro's	COELO	nbn

Paragrafen

In deze Programmabegroting zijn de onderstaande paragrafen opgenomen:

- 1) Lokale heffingen
- 2) Weerstandsvermogen en risicobeheersing
- 3) Kapitaalgoederen
- 4) Financiering
- 5) Bedrijfsvoering
- 6) Verbonden partijen
- 7) Grondbeleid
- 8) Wet Open Overheid

1. Lokale heffingen

De Gemeentewet geeft een limitatieve opsomming van de belastingen die een gemeente mag heffen. Lokale heffingen vormen voor de gemeente een belangrijke inkomstenbron. Kaag en Braassem kent de onroerendezaakbelastingen (OZB), de roerende-zaakbelasting (RZB), de forensenbelasting, logiesbelasting. Tevens wordt een aantal rechten geheven: de rioolheffing, de afvalstoffenheffing, leges, marktgelden en grafrechten. In deze paragraaf wordt nader aandacht besteed aan de lokale heffingen, het kwijtscheldingsbeleid en er wordt een overzicht gegeven van de diverse heffingen met de daarbij geraamde inkomsten en de lokale lastendruk in Kaag en Braassem.

Beleid rondom belastingen

De gemeente Kaag en Braassem hanteert het uitgangspunt dat de lokale heffingen de gemeentelijke kostenontwikkeling volgen. Voor de belastinginkomsten wordt een inflatiecorrectie toegepast van 2,0 %. Dit percentage is gebaseerd op de loonvoet sector overheid voor 2026 uit de kerngegevensstabel van het CEP per februari 2025. De heffingen voor riool en afval zijn ten hoogste 100% kostendekkend, waarbij rekening wordt gehouden met een eventuele btw-component in de kosten.

Onroerendezaakbelastingen 2025 (OZB)

Jaarlijks wordt de WOZ-waarde opnieuw bepaald. Zodra de nieuwe WOZ-waarden voor 2026 (peildatum 1-1-2025) bekend zijn zal bij het tarievenvoorstel in december 2025, na vaststelling van de begroting, het definitieve belastingtarief hierop worden aangepast. Bij het bepalen van het tarief voor 2026 wordt rekening gehouden met de met areaaluitbreiding over 2025, en met een inflatiecorrectie van 2,0%.

Afvalstoffenheffing 2026

De afvalstoffenheffing wordt opgelegd aan gebruikers van woningen en recreatieverblijven en voor het inzamelen en verwerken van grof huishoudelijk afval. Er geldt een vast basistarief waarbij geen onderscheid wordt gemaakt tussen één- en meerpersoonshuishoudens. Daarnaast zijn er drie variabele tarieven gebaseerd op het aantal keer dat een container (afhankelijk van de grootte, 140 of 240 liter) of een zak restafval wordt aangeboden. In december 2025 worden de vaste en variabele tarieven voor 2026 vastgesteld. Ons beleid is om de tarieven kostendekkend te laten zijn.

Riool- en waterzorgheffing 2026

Naast de afvoer van water is er ook zorg voor beheer van het grondwaterpeil en voorkoming van droogte. De herziening van de verordening is uitgewerkt in het watertakenplan 2024-2027. De tarieven voor de riool- en waterzorgheffing zijn gebaseerd op dit watertakenplan 2024-2027. In december 2025 worden de tarieven voor de heffing definitief vastgesteld.

Bouwleges 2026

Voor de bouwleges wordt sinds jaar en dag een (historisch) basisbedrag geraamd in de begroting dat geen rekening houdt met grote projecten. In 2024 ging de nieuwe Omgevingswet van kracht. De wet omvat een ingrijpende stelselherziening van het omgevingsrecht en daarmee ook een nieuwe legesverordening. Financieel merken wij hiervan dat sinds 2024 de legesinkomsten sterk teruglopen. Wij zijn nog aan het evalueren of dit effect tijdelijk is, of structureel. De jaarcijfers 2025 moeten definitief uitsluitsel geven of dit effect tijdelijk of structureel is. Een mogelijke oplossing kan zijn om de legesstructuur en -tarieven aan te passen, waardoor alsnog kostendekkendheid wordt gerealiseerd. Dit

vraagt om nader onderzoek en afstemming. In 2026 zal het college aan de raad hiervoor een voorstel doen. Uit voorzichtigheid zijn de leges voor het jaar 2026 bijgesteld conform de realisatie van 2024.

Overzicht belastingdomein gemeente Kaag en Braassem

De hiernavolgende tabel geeft een overzicht van het lokale belastingdomein. Ook is vermeld hoe de ramingen voor 2026 tot stand zijn gekomen en waar nodig nog toegelicht per belastingsoort. De totale raming van eigen inkomsten is bepaald op basis van het bestaande beleid bij de lokale heffingen en als baat opgenomen in de begroting 2026. Aan de hand van de nog vast te stellen WOZ-waarden 2026 (peildatum 1 januari 2025) zullen de definitieve OZB-tarieven 2026 worden bepaald.

		<i>bedragen in €</i>
		begroting 2026
OZB eigenaren woningen		5.564.791
OZB eigenaren niet-woningen		1.001.200
OZB gebruikers niet-woningen		913.138
RZB eigenaren woningen		21.691
Inzameling grof huishoudelijk afval		0
Afvalstoffenheffing		4.807.418
Rioolheffing		4.840.576
Logiesbelasting		75.000
Forensenbelasting		378.615
Precariobelasting		3.000
Diverse rechten	grafrechten	63.090
	marktgeden	11.000
Diverse leges	omgevingsvergunningen	680.513
	snelle motorboten	20.966
	burgerzaken	310.947
		18.691.944

Kostendekkend

Sinds 2017 is extra informatie verplicht waarin inzichtelijk wordt gemaakt hoe bij de berekening van tarieven van heffingen die hoogstens kostendekkend mogen zijn, wordt bewerkstelligd dat de baten de lasten niet overschrijden. Deze informatie wordt afzonderlijk in beeld gebracht voor de belangrijkste onderdelen binnen de gemeentelijke belastingen. De tarieven voor afvalinzameling, riool- en waterzorg, begraafplaatsen en omgevingsvergunningen worden ieder afzonderlijk berekend. De resterende opbrengsten betreffen de overige leges te weten het verstrekken van persoons- en reisdocumenten alsook de overige vergunningverlening op basis van de APV.

		bedragen in €
Nr	Afvalinzameling en –verwerking (taakveld 7.3)	Begroting 2026
1	Kosten taakveld afval (netto)	3.510.417
2	BTW	683.707
3	Overhead	581.612
4	Toerekening rente	38.762
5	Totaal kosten	4.814.498
6	Inkomsten	-4.807.418
7	Netto-lasten	7.080
8	Kostendekking	100%

- 1 *Betreft de kosten zoals die opgenomen zijn in het taakveld afval.*
- 2 *Extracomptabele toegerekende btw op kosten en investeringen op grond van de invoering van de btw-plicht gemeente.*
- 3 *Betreft de overhead op de taakgerichte uren. Dit wordt conform BBV-voorschriften extracomptabel toegerekend.*
- 4 *Toerekening van rente is gebaseerd op de omslagrente, met inachtneming van de BBV-voorschriften*

		bedragen in €
Nr	Beheer rioleringsstelsel en waterzuivering (taakveld 7.2)	Begroting 2026
1	Kosten taakveld riolering en waterzuivering	2.912.861
2	BTW	509.878
3	Overhead	647.584
4	Toerekening rente	1.058.512
5	Totaal kosten	5.128.835
6	Inkomsten	-4.840.576
7	Netto-lasten	288.259
8	Kostendekking	94%

- 1 *Betreft kosten zoals opgenomen in het geactualiseerde watertakenplan aangevuld met de taakgerichte uren.*
- 2 *Extracomptabel toegerekende btw op kosten en investeringen op grond van de invoering van de btw-plicht gemeente.*
- 3 *Betreft overhead op taakgerichte uren. Dit wordt extracomptabel toegerekend op grond van de BBV-voorschriften.*
- 4 *Toerekening van rente is gebaseerd op de omslagrente, met inachtneming van de BBV-voorschriften.*

De kostendekkendheid van de riool- en waterzorgheffing bedraagt 94%. Dat is iets minder dan 100%. De begrote kostenontwikkeling loopt niet synchroon met de opbrengststijging. Het college kiest er voornamelijk voor de inkomsten te handhaven conform het vastgestelde Watertakenplan, en ook het nadeel niet te onttrekken aan de voorziening riolering.

		bedragen in €
Nr	Begraafplaatsen (taakveld 7.5)	Begroting 2026
1	Kosten taakveld begravingen	148.920
2	Overhead	24.711
3	Toerekening rente	20.569
4	Totaal kosten	194.200
5	Inkomsten	-63.090
6	Netto-lasten	131.110
7	Kostendekking	32%

- 1 Betreft kosten zoals geraamd op het taakveld begraafplaatsen
- 2 Betreft overhead op taakgerichte uren. Dit wordt extracomptabel toegerekend op grond van de BBV-voorschriften.
- 3 Toerekening van rente is gebaseerd op de omslagrente, met inachtneming van de BBV-voorschriften.

		bedragen in €
Nr	Leges: fysieke leefomgeving en omgevingsvergunning (WABO) (taakveld 8.3)	Begroting 2026
1	Kosten op de taakvelden	1.029.390
2	Overhead	150.082
3	Toerekening rente	0
4	Totaal kosten	1.179.472
5	Inkomsten	-680.513
6	Netto-lasten	498.959
7	Kostendekking	58%

- 1 Betreft kosten zoals geraamd op de taakvelden behorend tot de fysieke leefomgeving (m.n. WABO).
- 2 Betreft overhead op taakgerichte uren. Dit wordt extracomptabel toegerekend op grond de BBV-voorschriften.
- 3 Toerekening van rente is niet van toepassing.

		bedragen in €
Nr	Leges: Overige leges (Burgerzaken) (taakveld 0.2)	Begroting 2026
1	Kosten op de taakvelden	751.589
2	Overhead	109.580
3	Toerekening rente	0
4	Totaal kosten	861.169
5	Inkomsten	-334.413
6	Netto-lasten	526.756
7	Kostendekking	39%

- 1 Betreft kosten zoals geraamd op de taakvelden die behoren tot dienstverlening. De nadruk ligt hier op persoons- en reisdocumenten, alsmede vergunningverlening op basis van de APV.
- 2 Betreft overhead op taakgerichte uren. Dit wordt extra comptabel toegerekend op grond van de BBV-voorschriften.
- 3 Toerekening van rente is niet van toepassing.

Totale woonlasten meerpersoonshuishoudens

Onder de gemeentelijke woonlasten verstaan we het gemiddelde bedrag dat een huishouden in een bepaalde gemeente betaalt aan OZB, riool- en waterzorgheffing en afvalstoffenheffing. In onderstaande tabel worden de woonlasten van Kaag en Braassem weergegeven.

Gemiddelde woonlasten per meerpersoonshuishouden	2025	2026	Mutatie
OZB bij een fictieve woz-waarde van € 488.000	€ 435	€ 444	2,0%
Afvalstoffenheffing vast tarief (*)	€ 310	€ 316	2,0%
Riool- en waterzorgheffing	€ 322	€ 334	3,8%
Totale gemiddelde woonlasten per meerpersoonshuishoude	€ 1.066	€ 1.094	2,5%

(*) De werkelijke last per huishouden afvalstoffenheffing is afhankelijk van het scheidingsgedrag. Boven op het vast tarief wordt nog een bedrag per aangeboden zak of container in rekening gebracht.

Voor ondernemers is de tariefsontwikkeling identiek, met uitzondering van de afvalstoffenheffing, die niet wordt geheven door de gemeente.

Kwijtscheldingsbeleid

Een belastingplichtige met een inkomen van 100% of minder van het minimuminkomen komt in aanmerking voor gehele of gedeeltelijke kwijtschelding. Er kan uitsluitend kwijtschelding worden verleend voor de afvalstoffenheffing en/of riool- en waterzorgheffing. Alle andere heffingen zijn van kwijtschelding uitgesloten.

2. Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Deze paragraaf geeft inzicht in het verwachte weerstandsvermogen voor het begrotingsjaar 2026 en geeft een doorkijk naar toekomstige ontwikkelingen. Ook geeft het inzicht in de financiële kengetallen in de begrotingsperiode 2026-2029.

Hiertoe is informatie opgenomen over onderstaande onderwerpen:

- Een inventarisatie van de risico's met een risicoprofiel en een benodigde weerstandscapaciteit gebaseerd op risicosimulatie;
- Inzicht in de beschikbare weerstandscapaciteit;
- Beoordeling van het weerstandsvermogen;
- Overzicht van structurele risico's en toekomstige ontwikkelingen;
- Inzicht in de financiële kengetallen.

Risico-inventarisatie

In het 2de kwartaal van 2025 heeft er een risico-inventarisatie plaatsgevonden en zijn de belangrijkste risico's ambtelijk opgehaald. De geïnventariseerde risico's zijn vervolgens besproken in het MT, waarna er een top 10 samengesteld is met de voor de gemeente belangrijkste risico's. Deze zijn hieronder weergegeven. Hierbij is tevens een inschatting gemaakt van de kans van optreden en de mogelijke maximale financiële gevolgschade. Het percentage geeft de invloed weer van het risico op het totaal benodigde weerstandsvermogen.

#	Risicogebeurtenis	Kans	Financieel Maximum	Invloed (%) weerstand
1	Open einde regeling Participatiewet	75%	€ 500.000	5%
2	Open einde regeling Wmo ondersteuning	50%	€ 200.000	2%
3	Geschil zettingsproblematiek Grietpolderweg	25%	€ 2.500.000	25%
4	Het niet (tijdig) kunnen invullen van kritische functies waardoor externe inhuur noodzakelijk is	75%	€ 200.000	2%
5	Bovenmatige stijging bouwkosten, schaarste bouwproducten en brandstof/energieprijzen	25%	€ 2.900.000	29%
6	Jeugdzorg: * Ombuiging jeugdzorg rendeert onvoldoende * Vervallen regionale solidariteitsprincipe	75%	€ 750.000	8%
7	Discontinuïteit bedrijfsvoering als gevolg van informatiebeveiligingsproblemen	20%	€ 1.000.000	10%
8	Het risico op een naheffing vanuit de belastingdienst in het kader van de wet DBA	35%	€ 554.876	6%
9	Het risico op boetes vanuit de Algemene verordening gegevensbescherming (AVG)	20%	€ 300.000	3%
10	Het risico dat de grondexploitaties negatiever uitvallen dan voorzien en de gemeente een extra verliesvoorziening moet treffen.	20%	€ 1.000.000	10%
			€ 9.904.876	100%

T.o.v. de laatst gepresenteerde inventarisatie (jaarrekening 2024) zijn er naar aanleiding van de laatste inventarisatie de volgende zaken aangepast/nieuw:

- **Risico 4:** De kans is verhoogd van 70% naar 75%;
- **Risico 5:** Het bedrag van dit risico wordt jaarlijks berekent en is daardoor aangepast. Daarbij is de kans verhoogt van 20% naar 25%;
- **Risico 7:** Het bedrag is aangepast van 300k naar 1.000k. Hoewel de gemiddelde schade momenteel landelijk rond de 300k ligt, kan de maximale financiële impact vele malen hoger uitvallen. N.a.v. een analyse bij vergelijkbare gemeenten blijkt een maximale impact van 1.000k voor een gemeente van deze grootte realistisch;
- Risico 8 t/m 10 zijn naar aanleiding van de inventarisatie nieuw toegevoegd.

Hieronder volgt per risico een toelichting.

1. Open einde regeling Participatiewet

De Participatiewet kent een open einde regeling. Hierdoor kan het uitkeringsbestand jaarlijks fluctueren. De begroting is budgettair neutraal opgesteld, de begrote uitgaven zijn gelijk aan de verwachte BUIG - uitkering. Mochten er meer kosten zijn dan begroot, dan dient de gemeente de eerste 7,5% van de overschrijding te dragen. Het bedrag boven de 7,5% kan - indien voldaan wordt aan alle voorwaarden - teruggevraagd worden via de vangnetuitkering Participatiewet.

2. Open einde regeling Wmo ondersteuning

De Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) kent een open einde regeling. Ondanks de opgebouwde ervaring en kwaliteit van de prognoses kan het voorkomen dat grote en/of complexe woningaanpassingen noodzakelijk zijn.

3. Geschil zettingsproblematiek Grietpolderweg

Het geschil over de verantwoordelijkheid van de extra kosten voor de Grietpolderweg m.b.t. de zettingsproblematiek is nog niet beslecht. De gevolgen worden geraamd tussen de € 0 en 2,5 miljoen. De gemeente gaat een procedure starten bij de rechtbank. Ondanks de in de ogen van de gemeente sterke positie, wordt in het kader van risicobeheersing rekening gehouden met een negatieve uitspraak.

4. Het niet (tijdig) kunnen invullen van kritische functies waardoor externe inhuur noodzakelijk is

Voor de gemeente blijft het een uitdaging om voldoende gekwalificeerde medewerkers te behouden en/of te werven. Bij vertrek van een medewerker op een kritische positie is tijdelijk inhuren vaak onoverkomelijk. Gemiddeld genomen is een externe medewerker 30% tot 40% duurder t.o.v. een vaste medewerker. Een medewerker kan ook tijdelijk uitvallen. In het geval de uitval een kritische functie betreft is tijdelijk inhuur ook in zulke gevallen vaak onoverkomelijk. Maar ook in het geval van "minder kritische" functies is het soms noodzakelijk om tijdelijk in te huren om verdere uitval binnen een team te voorkomen. In de risico reservering wordt rekening gehouden met extra uitgaven voor komend jaar (de meerkosten t.o.v. het salarisbudget).

5. Bovenmatige stijging bouwkosten, schaarste bouwproducten en brandstof/energieprijzen

Als gevolg van de snel stijgende bouwpreizen is in de begroting rekening gehouden met indexaties, zowel voor investeringsprojecten als voor beheerprojecten en regulier onderhoud. Omdat de markt op dit moment onvoorspelbaar blijft bestaat er een kans dat de begrote indexaties ontoereikend blijken. Hoewel de kans hierop niet hoog wordt ingeschat (25%) wordt er voor 2026 - in het kader van risicobeheersing - wel rekening gehouden met dit risico.

6. Jeugdzorg

Op het gebied van jeugdzorg spelen meerdere risico's die we hier samenvoegen.

a. Ombuiging jeugdzorg rendeert onvoldoende

De afgelopen jaren blijft het beroep op regionaal gecontracteerde jeugdzorg toenemen. De gemeente heeft in 2025, regionaal, een pakket aan bezuinigingsmaatregelen afgesproken. Het is mogelijk dat deze bezuinigingsmaatregelen niet snel genoeg en/of onvoldoende effect sorteren. Ook landelijk zijn, in de Hervormingsagenda jeugd, maatregelen afgesproken om de kosten van jeugdzorg terug te dringen. Als deze maatregelen niet of later worden doorgevoerd, kan dit ook effect hebben op het jeugdzorggebruik.

b. Vervallen regionale solidariteitsprincipe

Binnen de regio werkten we met een solidariteitsprincipe. Dit houdt in dat elke gemeente een aandeel in de regionale jeugdzorgbegroting betaalt. Dit aandeel is gebaseerd op het aandeel in de jeugdzorgkosten t-2. Per 2026 vervalt dit solidariteitsprincipe en wordt nog wel begroot op basis van het aandeel van gemeenten in de jeugdzorgkosten t-2, maar wordt afgerekend op basis van werkelijke kosten. Dit kan positieve effecten hebben, maar brengt ook een risico met zich mee. Dit risico houdt in dat er uitzonderlijke, niet te voorzien, situaties in individuele casuïstiek gaan voordoen (bijvoorbeeld uithuisplaatsing van meerdere kinderen binnen een gezin) waardoor de gemeente te maken krijgt met hogere kosten dan voorzien.

7. Discontinuïteit bedrijfsvoering als gevolg van informatiebeveiligingsproblemen

Uit recent onderzoek van het Ministerie van Economische zaken wordt het risico op cyberschade steeds groter ingeschat. De kans op een brand is 1:8.000, de kans op een inbraak is 1:250 en de kans op een cyberaanval is 1:5 voor bedrijven. Daarnaast is de gemiddelde schade per incident inmiddels gestegen naar € 300.000,-. De maximale financiële impact is lastig in te schatten maar kunnen bij een hack enorm oplopen. Niet alleen vanwege de directe herstelkosten - zoals de inhuur van technische en forensische experts - maar ook omdat bedrijven na de herstelwerkzaamheden te maken krijgen met allerlei "indirecte" kosten. Voorbeelden hiervan zijn de noodzaak tot hogere investeringen in cybersecurity, kosten om medewerkers te trainen op gebied van cybersecurity, imagoschade, etc.). Op basis van een inventarisatie bij gemeenten van gelijkwaardige grootte wordt een maximale impact van € 1 mln. realistisch geacht.

8. Het risico op een naheffing vanuit de belastingdienst in het kader van de wet DBA

De belastingdienst gaat met ingang van 1 januari 2025 de wet DBA handhaven. Dit houdt in dat indien er sprake is van schijnzelfstandigheid de gemeente het risico loopt om alsnog de sociale lasten voor deze mensen te moeten afdragen. Daarbij kan de belastingdienst ook nog boetes opleggen. Er is gedurende 2025 een risicoanalyse gemaakt van alle zzp-ers binnen de gemeente, waarbij deze zzp-ers gecategoriseerd zijn in een hoog, midden en laag risico op schijnzelfstandigheid. Per zzp-er is een doorrekening gemaakt van de maximale financiële impact indien de belastingdienst van mening is dat er sprake is van schijnzelfstandigheid. Het totaal hiervan bedraagt 555k. Voor elke zzp-er is vervolgens ook de kans bepaald (Laag risico - 20%, Midden risico - 50% en Hoog risico - 75%). Op basis daarvan is over de gehele populatie de maximale impact (555k) en de gemiddelde kans (35%) berekend. Dit is vervolgens als risicoreservering opgenomen.

9. Het risico op boetes vanuit de Algemene verordening gegevensbescherming (AVG)

Er bestaat een risico dat de gemeente (al dan niet onbedoeld) niet volledig voldoet aan de verplichtingen uit de Algemene verordening gegevensbescherming (AVG), zoals het tijdig reageren op verzoeken van betrokkenen, het correct melden van datalekken, het naleven van bewaartermijnen, het uitvoeren van Data Protection Impact Assessments (DPIA's) en het op orde hebben van verwerkerscontracten of het verwerkingsregister. Hoewel het aantal privacy-incidenten binnen de gemeente historisch zeer laag is en processen goed zijn geborgd, blijft er een restrisico aanwezig op basis van wettelijke verplichtingen. Ook bij een geringe feitelijke impact kan bij nalatigheid formeel worden gehandhaafd door de Autoriteit Persoonsgegevens (AP), met een financiële boete als mogelijk gevolg.

10. Het risico dat de grondexploitaties negatiever uitvallen dan voorzien

Er bestaat een risico dat door hogere plankosten, hogere uitvoeringskosten of andere onzekerheden/onvoorziene omstandigheden de grondexploitaties negatiever uitvallen dan voorzien en de gemeente hierdoor een extra verliesvoorziening dient te treffen. Dit risico zal gezien de financiële grootte van het project met name gelden bij de grondexploitatie Braassemerland. Hoewel de kans laag wordt ingeschat (20%) - ook vanwege reeds bestaande voorzieningen - bestaat er de kans dat het resultaat van de grondexploitaties negatiever uitvalt dan voorzien en de gemeente een extra verliesvoorziening moet treffen. Het financieel maximum is ingeschat op € 1 mln.

Risicosimulatie

Op basis van de bovenstaande risico's is een risicosimulatie uitgevoerd. Hierbij wordt gebruik gemaakt van de applicatie Naris, binnen gemeenteland een veel gebruikte applicatie voor het maken van risicosimulaties. Dit staat ook bekend als een Monte-Carlosimulatie. Deze simulatie wordt toegepast omdat het reserveren van het maximale bedrag (€ 9,9 miljoen) statistisch gezien onnodig is. Immers, de kans is zeer klein dat alle risico's tegelijk én in hun maximale omvang zullen optreden. Op basis van de ingevoerde risico's, de ingeschatte kans en de verwachte maximale financiële impact berekent Naris op basis van 100.000 verschillende scenario's de benodigde weerstandscapaciteit. Hierbij wordt een zekerheidspercentage van 90% gehanteerd. Dat wil zeggen dat de uitkomst van deze berekening 90% zekerheid geeft dat alle opgenomen risico's financieel afgedekt kunnen worden. Deze 90% norm wordt landelijk toegepast bij gemeenten. Extra zekerheid boven de 90% gaat naar verhouding een te groot beslag leggen op de weerstandscapaciteit.

Onderstaande tabel toont de resultaten van de risicosimulatie. Uit de simulatie blijkt dat het voor 90% zeker is dat alle risico's kunnen worden afgedekt met een bedrag van € 3.227.25.

Zekerheidspercentage	Benodigd weerstandsvermogen
25%	€ 763.142
50%	€ 1.264.865
75%	€ 2.242.487
80%	€ 2.538.298
85%	€ 2.860.477
90%	€ 3.227.026
95%	€ 3.742.702
99%	€ 4.921.018

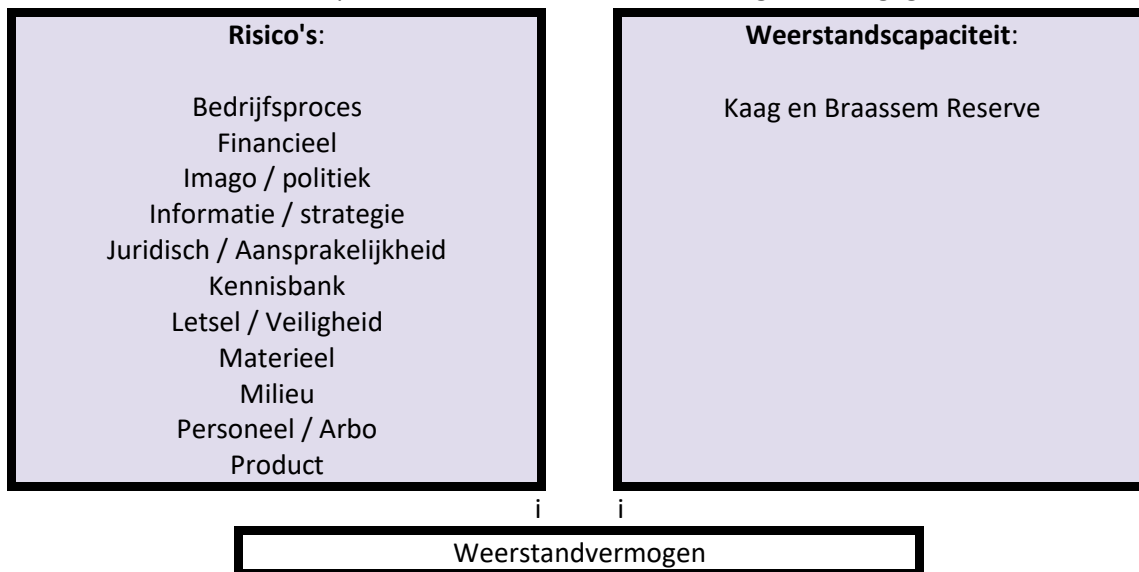
Beschikbare weerstandscapaciteit

De beschikbare weerstandscapaciteit van Gemeente Kaag en Braassem bestaat uit de algemene reserve en bedraagt momenteel € 26,9 mln. (jaarrekening 2024). Dit bestaat in het geheel uit middelen die de organisatie daadwerkelijk beschikbaar heeft om de risico's in financiële zin af te dekken.

Relatie benodigde en beschikbare weerstandscapaciteit

Om te bepalen of het weerstandsvermogen toereikend is, dient de relatie te worden gelegd tussen de financieel gekwantificeerde risico's en de daarbij gewenste weerstandscapaciteit en de beschikbare weerstandscapaciteit.

De relatie tussen beide componenten wordt in onderstaande figuur weergegeven:

De benodigde weerstandscapaciteit die uit de risicosimulatie voortvloeit kan worden afgezet tegen de beschikbare weerstandscapaciteit. De uitkomst van die berekening vormt het weerstandsvermogen.

$$\text{Ratio weerstandsvermogen} = \frac{\text{Beschikbare weerstandscapaciteit}}{\text{Benodigde weerstandscapaciteit}} = \frac{€ 26.961.000}{€ 3.227.026} = 8,4$$

De onderstaande normtabel is ontwikkeld in samenwerking met de Universiteit Twente. Het biedt een waardering van de berekende ratio.

Weerstandsnorm		
Waarderingscijfer	Ratio	Betekenis
A	>2.0	Uitstekend
B	1.4-2.0	Ruim voldoende
C	1.0-1.4	Voldoende
D	0.8-1.0	Matig
E	0.6-0.8	Onvoldoende
F	<0.6	Ruim onvoldoende

Met een ratio van 8,4 valt de ratio van gemeente Kaag en Braassem in klasse A. Dit duidt op een uitstekend weerstandsvermogen.

Structurele risico's en nieuwe ontwikkelingen

Vanuit onze risicobeheersingssystematiek worden incidentele risico's inzichtelijk gemaakt, inclusief het mogelijke effect op de beschikbare weerstandscapaciteit. Aangenomen is dat structurele risico's niet worden verrekend. Met andere woorden, de gemeente reserveert niet voor risico's met effecten die zich op middellange en lange termijn kunnen voordoen. Tegelijkertijd komen er ontwikkelingen op de gemeente af met structurele effecten die nog geen plaats hebben in onze meerjarenbegroting. Voor een deel zijn deze ontwikkelingen echte risico's, en voor een deel zijn die ontwikkelingen mogelijke beleidskeuzes. Voor deze ontwikkelingen dienen nog keuzes en besluiten genomen te worden in het kader van beheersing daarvan. Inclusief doorrekening van de mogelijke (financiële) gevolgen voor de meerjarenbegroting. De meest prominente ontwikkelingen – op dit moment bekend – die de gemeente op haar af ziet komen zijn hieronder benoemd:

- **Sportpad:** Vanwege de voortgang van dit project zijn bepaalde risico's niet meer aan de orde. Tegelijkertijd ontstaan er tijdens de uitwerking en realisatie weer nieuwe onzekerheden. Naar verwachting zal in het najaar een herijking van de resterende risico's op basis van de voortgang van het project bekend worden. Mogelijke financiële gevolgen zijn nog niet opgenomen in deze (meerjaren)begroting.
- **Kostenontwikkelingen in het sociaal domein:** landelijk en regionaal wordt er gewerkt aan de Hervormingsagenda. Er is met name onzekerheid over de kostenontwikkeling in de jeugdzorg in relatie tot de beschikbaar gestelde middelen van het Rijk vanaf 2028.
- **Ontwikkelingen in onderwijshuisvesting:** in het Integraal Huisvestingsplan dat in het najaar van 2025 aan de raad wordt aangeboden, wordt een doorkijk gemaakt van de benodigde huisvesting met een ruimtelijke en financiële paragraaf. De financiële gevolgen zijn nog niet opgenomen in deze (meerjaren)begroting;
- **Onderhoud gemeentelijke gebouwen:** In het najaar van 2025 wordt het MJOP (meerjaren onderhoudsplan) gebouwen uit 2019 herzien, inclusief de (financiële) gevolgen daarvan. Mogelijke financiële gevolgen, bovenop de verwachte kostenstijging, zijn nog niet opgenomen in deze (meerjaren)begroting. Relevant daarbij is ook het geplande groot onderhoud van het gemeentehuis in het MJOP, in relatie tot de voorgenomen verduurzaming van het gemeentehuis.
- **(Verduurzaming) gemeentelijke huisvesting:** het voorkeursscenario en financiële paragraaf is in voorbereiding. De financiële gevolgen zijn nog niet opgenomen in deze (meerjaren)begroting;
- **Bouwleges:** met de introductie van de nieuwe omgevingswet is ook de legesstructuur herzien (grondslag en tarieven). Sinds 2024 blijven de legesopbrengsten achter t.o.v. de begroting. Er komt steeds meer data beschikbaar om te kunnen analyseren wat de precieze oorzaak hiervan is. De uitkomsten van deze analyses inclusief eventuele oplossingen en te maken keuzes, hebben mogelijk een effect op de meerjarenbegroting. Zie ook de toelichting bij de paragraaf lokale heffingen.
- **Grondexploitaties:** Tijdige sturing op grondexploitaties in het kader van renteontwikkelingen en grondprijzen is een continue proces met mogelijke (financiële) gevolgen voor de meerjarenbegroting;
- **Arbeidsmarkt:** De ontwikkelingen op de arbeidsmarkt en gevolgen voor de gemeentelijke organisatie en dienstverlening brengen (financiële) risico's met zich mee op (middel)lange termijn;
- **Beheer en onderhoud:** Tijdige keuzes in beheer en onderhoud zijn nodig ten aanzien van stijgende prijzen, areaaluitbreiding, beheerniveau's en klimaatimpact. Allemaal risico's die nog niet voorzien zijn in deze meerjarenbegroting;
- **Verbonden partijen:** Het bijsturen of tijdige signalering van stijgende bijdragen aan verbonden partijen is een continue proces met mogelijke (financiële) gevolgen voor de meerjarenbegroting.

Conclusie

Ons weerstandsvermogen kwalificeert als uitstekend voor de korte termijn risico's. Wij hebben ruim voldoende buffer om incidentele tegenvallers op te vangen. Om ook op de langere termijn financieel gezond te blijven, is het belangrijk om regelmatig het gesprek te voeren over alle ontwikkelingen die op ons afkomen inclusief het inzichtelijk maken van de financiële gevolgen voor de meerjarenbegroting. De gemeente heeft genoeg "vet op het bot" om flinke tegenvallers te kunnen opvangen, maar dat heeft ook te maken welke keuzes er gemaakt worden. Om de risico's goed te kunnen monitoren is het van belang om het instrument van risicobeheersing breed in te bedden in de organisatie.

Financiële kengetallen

De financiële kengetallen maken een vast onderdeel uit van de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing van gemeentelijke begrotingen en jaarrekeningen. Er is vanuit het BBV geen normering aangegeven waaraan deze kengetallen kunnen worden getoetst. De provincies hebben in 2016 gezamenlijk met het ministerie van Binnenlandse Zaken signaleringswaarden benoemd. Deze signaleringswaarden passen wij hieronder toe bij de beoordeling van de kengetallen op zich en geven een indicatie over de financiële situatie van onze gemeente.

Het totaaloverzicht aan financiële kengetallen geeft het volgende meerjarenbeeld:

Begroting jaar 2026							
Kengetallen:		2024	2025	2026	2027	2028	2029
netto schuldquote		41%	84%	128%	145%	150%	152%
netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen		31%	74%	118%	136%	141%	143%
solvabiliteitsratio		44%	35%	24%	23%	22%	22%
structurele exploitatieruimte		8%	0%	0%	0%	0%	0%
grondexploitatie		-1%	-1%	3%	-2%	-1%	-1%
belastingcapaciteit		115%	113%	104%	104%	104%	104%

Elk kengetal kent een signaalwaarde en wordt hierna toegelicht. Met groen wordt aangegeven dat we aan de zeer veilige kant van de signaalwaarde zitten, grijs staat voor veilig/neutraal, en rood staat voor risicovol.

1. Netto Schuldquote	
In dit kengetal wordt het bedrag van de financieringsmiddelen (schulden) minus de financiële activa (vorderingen) uitgedrukt in % van de totale baten in het jaar.	

Kengetal:	2024	2025	2026	2027	2028	2029
netto schuldquote	41%	84%	128%	145%	150%	152%

Inzicht

Dit kengetal geeft inzicht in het niveau van de netto schuldenlast uitgedrukt in een percentage van de totale baten exclusief reservemutaties.

Signaalwaarde

Waarde	oordeel
< 90%	minst risicovol
90% > 130%	neutraal

> 130%

meest risicovol

De schuldquote verslechtert fors. Dit wordt primair ingegeven door het grote volume van investeringen in met name onderwijshuisvesting en sport, die inmiddels zijn geaccordeerd. In eerdere raadsessies is inzichtelijk gemaakt dat het voorgenomen investeringsvolume de komende 4 jaren een veelvoud is van het historisch gemiddelde. Wij gaan fors meer lenen voor de investeringen. Budgettair heeft dit geen effect, omdat wij reeds enkele jaren de beoogde rente en afschrijving van potentiële nieuwe grote investeringen, als stelposten, meerjarig ramen in de begroting.

De schuldquote wordt tevens beïnvloed door leningen die zijn doorgeleend aan derden (bijvoorbeeld aan sportverenigingen, personeelshypotheken). Om inzicht te krijgen in de effecten hiervan wordt als kengetal eveneens voorgeschreven de netto schuldquote, gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen. Deze is in het onderstaande overzicht weergegeven.

2. Netto Schuldquote, gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen

In dit kengetal wordt het vorige kengetal gecorrigeerd met de aan derden doorgeleende gelden.

Kengetal:	2024	2025	2026	2027	2028	2029
netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	31%	74%	118%	136%	141%	143%

Inzicht

De effectieve schuldquote is in feite een nadere analyse van de netto schuldquote waarbij de invloed van afgesloten leningen die zijn doorgeleend aan derden, en het geld dat is geïnvesteerd in nog te leveren bouwgrond, is geëlimineerd. De voor alle verstrekte leningen gecorrigeerde netto schuldquote geeft hierdoor een gunstiger beeld dan de netto schuldquote. Maar ook hier is nog steeds het effect te zien van onze forse investeringsambities.

3. Solvabiliteitsratio

In dit kengetal wordt het eigen vermogen uitgedrukt in een percentage van het balanstotaal. Hoe hoger het percentage hoe beter de gemeente in staat is om aan haar financiële verplichtingen te kunnen voldoen.

Kengetal:	2024	2025	2026	2027	2028	2029
solvabiliteitsratio	44%	35%	24%	23%	22%	22%

Inzicht

Dit kengetal geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen.

Signaalwaarde

Waarde	oordeel
> 50%	minst risicovol
20% > 50%	neutraal
< 20%	meest risicovol

Ook de solvabiliteit daalt fors. Dit hangt samen met de eerdergenoemde investeringsambities. Door de leningen gaat ons balanstotaal omhoog, en maakt het eigen vermogen daar dus een kleiner deel van uit. Ook dit is met uw raad in eerdere sessies besproken waarbij met behulp van een knoppenmodel inzichtelijk werd gemaakt welke invloed de verschillende investeringsambities hadden op onze solvabiliteit.

4. Structurele exploitatieruimte	
In dit kengetal worden de structurele baten verminderd met de structurele lasten en dit saldo wordt weergegeven in een percentage van de totale baten.	

Kengetal:	2024	2025	2026	2027	2028	2029
structurele exploitatieruimte	8%	0%	0%	0%	0%	0%

Inzicht

Dit kengetal geeft aan hoe groot de structurele vrije ruimte binnen de begroting is. Hiermee kan worden beoordeeld of de gemeente in staat is structurele tegenvallers op te vangen dan wel of er nog ruimte is voor nieuw beleid.

Signaalwaarde

waarde	oordeel
Begrotingsruimte > 0	minst risicovol
Begrotingsruimte = 0	neutraal
Begrotingsruimte < 0	meest risicovol

Omdat wij een sluitende structurele begroting presenteren, scoort dit kengetal neutraal. In werkelijkheid heeft de begroting nog steeds een structureel positief saldo. Uw raad kiest ervoor om het voordeel van de begroting, als nader in te vullen lastenpost op te nemen, de zogenaamde budgettaire ruimte.

5. Kengetal grondexploitatie	
Het kengetal grondexploitatie geeft aan hoe groot de grondpositie (de boekwaarde van de grondposities) is ten opzichte van de jaarlijkse baten.	

Kengetal:	2024	2025	2026	2027	2028	2029
grondexploitatie	-1%	-1%	3%	-2%	-1%	-1%

Inzicht

Dit kengetal geeft aan of een gemeente verhoudingsgewijs veel middelen heeft geïnvesteerd in haar grondexploitatie. Dit is geld dat nog terugverdiend moet worden uit de grondverkoop. Het risico of dit wel of niet lukt, is afhankelijk van de vraag en het aanbod.

Signaalwaarde

waarde	oordeel
< 20%	minst risicovol
20% > 35%	neutraal
> 35%	meest risicovol

Uit de berekende kengetallen kan worden geconcludeerd dat de gemeente in het meerjarenperspectief een gezonde grondpositie heeft. De grondexploitaties worden jaarlijks bij het opstellen van de jaarrekening geactualiseerd. Bij deze actualisatie worden ook steeds de risico's bij deze grondexploitaties geactualiseerd. Zie hiervoor paragraaf 7.

6. Kengetal belastingcapaciteit	
Het kengetal belastingcapaciteit drukt de gemiddelde belastingdruk uit in een percentage ten opzichte van het landelijk gemiddelde.	

Kengetal:	2024	2025	2026	2027	2028	2029
belastingcapaciteit	115%	113%	104%	104%	104%	104%

Inzicht

Dit kengetal is voorgeschreven om inzicht te krijgen in de belastingcapaciteit. Hierbij wordt gekeken hoe de lokale belastingdruk zich verhoudt tot het landelijk gemiddelde.

Signaalwaarde

waarde	oordeel
< 95%	minst risicovol
95% > 105%	neutraal
> 105%	meest risicovol

Bij deze indicator worden de woonlasten voor een huiseigenaar (OZB, riool- en afvalheffing) vergeleken met het landelijk gemiddelde. Een laag percentage suggereert weinig risico omdat er nog ruimte is om de belastingen te verhogen. Wij zitten boven gemiddeld. Daar hoort wel een nuancering bij. Dit kengetal kijkt naar de woonlasten van het vorige begrotingsjaar, hier dus 2025.

Algemeen oordeel

Het lange termijn perspectief in deze begroting is nog steeds licht positief. De budgettaire ruimte 2029 bedraagt 358.000,-. Het stevige investeringsprogramma dat nu spanning geeft op de kengetallen als solvabiliteit en schuldquote, past qua lasten echter gewoon keurig in deze meerjaren begroting. Maar er zijn in deze paragraaf ook structurele risico's en ontwikkelingen benoemd, die nog niet zijn vertaald in deze begroting. Deels is dat omdat de netto omvang van de risico's nog onzeker is, omdat er bijvoorbeeld ook oplossingen en keuzes zijn om de risico's geheel of deels te mitigeren. En sommige ontwikkelingen kunnen ook nog worden geprioriteerd in de tijd. Kortom, in de structurele risico's en ontwikkelingen die niet zijn opgenomen in de meerjarenbegroting, valt er vaak nog iets te kiezen of te prioriteren in de tijd.

3. Kapitaalgoederen

De gemeente beheert de openbare ruimte en gebouwen waarin wordt gewerkt en gerecreëerd. In beleidsvisies en beheerplannen geven we richting aan het meerjarig beheer en onderhoud van de openbare ruimte. Voor een effectieve en efficiënte uitvoering pakken we het beheer en onderhoud zoveel mogelijk integraal op. Onderstaande tabel geeft inzicht in het areaal dat door de gemeente beheerd wordt.

Het beheerareaal

Integraal Beheer Openbare Ruimte (IBOR:*)		Riolering:	
Groen		Kolken (aantal)	9346
- Hagen (omtrek in m ¹)	20.956		
- Gras/Gazon (m ²)	229.379		
- Gras/Berm (m ²)	341.304		
- Gras/Bloemrijk (m ²)	197.437		
- Cultuur beplanting (m ²)	135.932		
- Natuurlijke beplanting (m ²)	148.828		
Bomen (aantal)	10.225	Vrij verval riool (km)	184
Water (m²)	174.184	Drukriool (incl. persleiding) (km)	140
		Gemalen (aantal)	106
Beschoeiing of natuurvriendelijke oever		Pompputten (aantal in beheer)	805
- Beschoeiing (m ¹) (beschoeid, palenrij en damwand.	44.363		
- Natuurvriendelijke oever (m ¹) (NVO, onderwaterbeschoeiing)	4.558		
Straatmeubilair (aantal)	2.628 (totaal)	Verharding:	
- Prullenbakken (Afvalbakken, containers, blikvanger en hondenpoepbak)	663	Elementen (m ²)	758.622
- Banken	412	Asfalt(m ²)	672.785
- Overig	1.553	Beton (m ²)	9.422
		Halfverharding (m ²)	16.778
Speeltoestellen (aantal)	501	Verkeersborden (aantal)	5769
Lichtmasten (aantal)	5.500		
Kunstwerken (aantal):			
Aanleginrichting (Remmingswerk)	7		
Aanleginrichting (Pont)	4		
Steiger	22		
Bruggen (beweegbaar)	11		
Bruggen (vast)	156		
Dammen	7		
Damconstructies	1		

Grondkeringen	26		
Keermuur	4		
Schutsluis	1		
Trappen	4		
Voetgangerstunnel RV	1		
Viaduct RV	1		
Waterreguleringswerken	4		
Duikers	399		

* Eenheden zijn afgeleid van het IBOR en geactualiseerd op basis van de areaalvlakken in het beheerprogramma Geovisia.

Gebouwen:	Stuks
Gebouwen waarvan:	34
- Groep 1 (vaste voorraad)	15
- Groep 2 (beheer door sportbedrijf)	3
- Groep 3 (losse voorraad)	7
- Groep 4 (reeds uitgefaseerde voorraad)	8

Eind 2024 is het IBOR (Integraal Beheerplan Openbare Ruimte) door de gemeenteraad vastgesteld voor de periode 2025-2029. Doel van het IBOR is om de openbare ruimte schoon, heel en veilig te beheren, afgestemd op de behoefte van de (deelgebieden binnen de) gemeente binnen daarbij passend budget. Beheeronderdelen die niet in het IBOR zijn meegenomen, zoals civiele kunstwerken, riolering en gebouwen, zijn vastgelegd in aparte beheerplannen. Onderstaande tabel geeft de actuele stand van zaken van de diverse beheerplannen weer.

Beheerplan	Datum raadsbesluit	Looptijd t/m	Financiële vertaling in begroting	Achterstallig onderhoud
IBOR	Q4 2024	2029	Ja	Nee
Watertakenplan	Q4 2023	2027	Ja	Nee
Gebouwen	Q4 2019	2024	Ja	Nee
Civiele kunstwerken	2025	2029	Ja	Nee

Kwaliteit

Beheercategorie - Beheergroep	Centra	Woongebieden	Fietspaden	Doorgaande wegen	Bedrijventerrein	Buitengebied
▶ GROEN	< B >	< B >	< B >	< C >	< B >	< C >
▶ VERHARDING	< B >	< B >	< B >	< B >	< B >	< C >
▶ WATER	< C >	< C >	< C >	< C >	< B >	< C >
▶ MEUBILAIR	< A >	< A >	< B >	< C >	< B >	< B >
▶ OPENBARE VERLICHTING	< B >	< B >	< B >	< B >	< B >	< B >
▶ RECREATIE	< B >	< B >	< B >	< B >	< B >	< B >
▶ REINIGING	< B >	< B >	< B >	< B >	< B >	< B >

In bovenstaande figuur zijn de door de gemeenteraad vastgestelde beeld kwaliteitsniveaus weergegeven waarmee de openbare ruimte in de verschillende deelgebieden wordt onderhouden. Aan de kwaliteitsniveaus zijn normbedragen en te onderhouden arealen gekoppeld, op basis waarvan het totaal benodigde beheerbudget is vastgesteld en toegekend. Hierbij is A een hoge beeldkwaliteit aflopend naar D met een lage of onvoldoende beeldkwaliteit.

Het is belangrijk om op te merken dat beeldkwaliteit en technische kwaliteit twee verschillende dingen zijn. Beeldkwaliteit C houdt bijvoorbeeld in dat de technische kwaliteit van de weg al fors verminderd is. In het nieuwe IBOR dat eind 2024 is vastgesteld is de nadruk meer komen te liggen op de technische kwaliteit van onze wegen en daarbij horende KPI's.

Riolering

Aan het einde van 2023 is het nieuwe Watertakenplan 2024-2027 (WTP) vastgesteld, dat het Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP) vervangt. Dit nieuwe plan verschuift de focus naar een bredere aanpak van waterbeheer, waarin niet alleen aandacht wordt besteed aan de afvoer van riool- en regenwater, maar ook aan het beheer van oppervlakte- en grondwater. Deze bredere aanpak is noodzakelijk gezien de toenemende uitdagingen door klimaatverandering, die vaak om een integrale oplossing vragen.

Civiele Kunstwerken

De civiele kunstwerken binnen de gemeente Kaag en Braassem, waaronder bruggen, viaducten, duikers, kademuren, sluizen en veerstoepen vormen een essentieel onderdeel van de openbare infrastructuur. Gezien de waterrijke omgeving beschikt de gemeente over een aanzienlijk aantal van deze objecten, die bijdragen aan bereikbaarheid, veiligheid en waterbeheer.

In 2025 is het nieuwe beheerplan voor de periode 2025-2029 voorgelegd aan het college en de gemeenteraad, en dit jaar officieel vastgesteld. Dit plan bouwt voort op de bestaande strategieën en richt zich op verdere optimalisatie van het onderhoudsproces, met nadruk op kostenefficiëntie, duurzaamheid en toekomstbestendigheid.

Enkele civiele kunstwerken die niet in het vorige onderhoudsprogramma zijn opgenomen, naderen het moment waarop onderhoud of vervanging noodzakelijk is. Deze objecten worden momenteel beoordeeld op hun technische staat en gebruiksfunctie, zodat de benodigde maatregelen tijdig kunnen worden opgenomen in de meerjarenbegroting.

Door het beheer van civiele kunstwerken te koppelen aan een strategische planning binnen de begrotingscyclus, zorgen we voor een integrale aanpak die bijdraagt aan een veilige, duurzame en goed bereikbare leefomgeving.

Openbaar groen en water

Binnen Kaag en Braassem bestaat het groenareaal uit elementen zoals bomen, hagen, grasrijke, culturele en natuurlijke beplanting. Daarnaast onderhoudt de gemeente ook oevers, beschoeiingen en sloten.

Er is veel werk uitgevoerd aan het in kaart brengen van al deze structuren. Dankzij deze inspanningen is er nu een helder en completer beeld van de omvang en de staat van het groen- en waterbeheer. Ook zijn kansen in kaart gebracht voor het bevorderen van de biodiversiteit en het nemen van klimaatadaptieve maatregelen.

Met behulp van de groenstructuur- en kansenkaarten kunnen we beter plannen en prioriteiten stellen voor inrichtings- en onderhoudswerkzaamheden. Dit draag bij aan de realisatie van een fijne, groene en biodiverse leefomgeving voor onze inwoners.

Wegen (asfalt, elementen, beton en half verharding)

In 2025 is de twee jaarlijkse wegininspectie opnieuw uitgevoerd. Deze dient als basis voor het inplannen en uitvoeren van het onderhoud in 2025 en 2026. Hiermee wordt het behouden van de kwaliteit van de verharding geborgd en het risico op kapitaalvernietiging en schadeaansprakelijkheid verkleint. Daarnaast blijft het “ontstenen” van onze buitenruimte een speerpunt. Waarmee we het wegen areaal verkleinen en het groen areaal vergroten.

Gebouwen

De gemeente Kaag en Braassem heeft een aantal gebouwen in beheer en eigendom. Deze gebouwen vervullen hoofdzakelijk een maatschappelijke functie, voorbeelden hiervan zijn; het gemeentehuis, de gemeentewerf, kinderdagverblijven, sportaccommodaties, brandweerkazernes en kerktorens. De eigenaar is verantwoordelijk voor het groot onderhoud aan de gebouwen. Om aan deze verplichting te kunnen voldoen wordt een MJOP opgesteld. Een MJOP geeft een planning en financiële prognose, hierdoor maken we inzichtelijk wat er aan groot onderhoud de komende jaren moet gebeuren. De financiële prognose geeft inschatting wat de kosten zijn van het groot onderhoud. Het MJOP is ook een financiële onderbouwing om geld te reserveren voor groot onderhoud. Het MJOP wordt elke vier à vijf jaar geactualiseerd, dit is een bevoegdheid van het college en de raad. Afgelopen jaar zijn alle gebouwen geïnspecteerd en zijn er onderhoudsplannen opgesteld. In het vierde kwartaal 2025 volgt een voorstel om het MJOP voor 2026 tot en met 2030 vast te stellen.

Financieel

In onderstaande tabellen wordt inzichtelijk gemaakt hoe de financiële consequenties zijn verwerkt in de begroting. Dit betreft de budgetten voor beheer en onderhoud van de openbare ruimte, de kunstwerken, riolering en voor gebouwen (exclusief personeel, kapitaallasten en energielasten).

			<i>Bedragen * € 1.000</i>	
Vertaling financiële consequenties onderhoud in de begroting	2026	2027	2028	2029
Onderhoud				
Groen	865	865	865	865
Verharding	2.139	2.128	2.123	2.092
Verharding (leges en vergoedingen)	-355	-355	-355	-355
Water	523	523	523	523
Openbare Verlichting	817	817	817	817
Kunstwerken	593	803	803	803
Riolering	1.263	1.263	1.263	1.263
Gebouwen	368	368	368	368
Totaal budgetten onderhoud	6.212	6.411	6.407	6.376

Hierna zijn de reguliere kredieten opgenomen. Een aantal kredieten zijn nog niet vrijgegeven. Voor deze investeringen zijn wel stelposten opgenomen in de begroting voor de budgettaire consequenties. Maar voor elke ontwikkeling zal uw raad nog een separaat kredietvoorstel worden voorgelegd.

	Bedragen *€ 1.000			
Vertaling financiële kredieten IBOR in de begroting	2026	2027	2028	2029
Kredieten				
Kunstwerken	11	11	23	760
Watertakenplan	3.550	3.550	3.550	3.550
Verharding (IBOR)	1.751	1.751	1.751	1.751
Vriezenweg en Vriezekoop Noord	2.893			
<i>Nog niet vrijgegeven (*)</i>				
<i>Verkeersveiligheid & IBOR (CUP 2.0)</i>	2.930			
Totaal kredieten IBOR in de begroting	11.135	5.312	5.324	6.061

Om tot een zo efficiënt mogelijke inzet van de beschikbare middelen te komen vindt continue afstemming tussen alle beheeronderdelen plaats. Op deze manier wordt (financieel) voordeel gehaald door middel van werk met werk maken.

4. Financiering

In de financiële verordening van de gemeente Kaag en Braassem is in artikel 21 opgenomen dat de gemeente jaarlijks bij de begroting en de jaarstukken in de paragraaf financiering verslag doet van de wijze waarop de gemeente de treasuryactiviteiten uitvoert.

Hierbij komen in ieder geval de volgende punten aan de orde:

- De kasgeldlimiet;
- De renterisiconorm;
- De rentevisie;
- Het kredietrisicobeheer;
- De liquiditeitsplanning en de financieringsbehoefte voor de komende vier jaar;
- De schulden met een looptijd korter dan een jaar en het gemiddelde verschuldigde rentepercentage;
- De schulden met een looptijd langer dan een jaar en het gemiddelde verschuldigde rentepercentage;
- De rentelasten, het renteresultaat en de wijze waarop rente aan grondexploitaties, investeringen en taakvelden wordt toegerekend.

Hiermee is deze paragraaf het instrument voor het transparant maken van de treasuryfunctie. De uitgangspunten en richtlijnen voor het treasurybeleid zijn vastgelegd in de financiële verordening (artikel 17). De regels voor de uitvoering van de treasuryfunctie zijn opgenomen in het treasurystatuut.

Renterisicobeheer

Wet Fido en financiering

De wet Fido beoogt decentrale overheden een kader te geven om renterisico's op leningen zo beperkt mogelijk te houden. Renterisico ontstaat door wijzigingen in rentepercentages van opgenomen langlopende leningen en kasgeldleningen. Er zijn twee verplichte richtlijnen in de wet Fido om de renterisico's te bewaken en beheersen; de kasgeldlimiet voor korte financiering en de renterisiconorm voor lange financiering.

Kasgeldlimiet

De door het rijk opgelegde kasgeldlimiet beperkt het risico van stijgende rentelasten voor de kortlopende financiering. De limiet beperkt de maximale omvang van de korte schuld (looptijd < 1 jaar) tot 8,5% van de totale lasten van de primaire Programmabegroting. Voor 2026 bedraagt de limiet voor de gemeente Kaag en Braassem € 8,5 miljoen. Bij het aantrekken van kortlopende financiering wordt bewaakt dat de gemiddelde netto-vlottende schuld van drie achtereenvolgende kwartalen de kasgeldlimiet niet overschrijdt.

Renterisiconorm

De renterisiconorm beperkt het renterisico op de langlopende financiering. De norm bevordert de spreiding van de looptijden van de kapitaalmarktleningen (looptijd > 1 jaar) door de omvang te beperken van de leningen waarvoor de rente in een bepaald jaar moet worden aangepast. Het Rijk heeft de maximale omvang van leningen met een renteaanpassing vastgesteld op 20% van de totale lasten van de primaire Programmabegroting. Het maximale bedrag aan aflossingen en renteherziening op vaste schuld bedraagt daardoor in 2026 € 20,0 miljoen. In 2026 zal voor € 13,4 miljoen worden afgelost en er zijn geen leningen waarvan de rente wordt herzien; waardoor de renterisiconorm niet zal worden overschreden.

Op basis van deze meerjarenbegroting is de verwachting dat we de renterisiconorm de komende jaren niet zullen gaan overschrijden.

bedrag x € 1.000					
Renterisico(norm) op vaste schuld	2025	2026	2027	2028	2029
renterisico op vaste schuld					
(1a) renteherziening op vaste schuld o/g	0	0	0	0	0
(1b) renteherziening op vaste schuld u/g	0	0	0	0	0
(1) netto renteherziening op vaste schuld (1a-1b)	0	0	0	0	0
(2) betaalde aflossingen	10.894	13.438	12.127	8.883	6.804
(3) renterisico op vaste schuld (1+2)	10.894	13.438	12.127	8.883	6.804
renterisiconorm					
(4a) begrotingsomvang	90.234	99.526	91.420	90.954	92.029
(4b) het bij ministeriële regeling vastgestelde percentage	20%	20%	20%	20%	20%
(4) renterisiconorm (4ax4b)	18.047	19.905	18.284	18.191	18.406
(5a) ruimte onder renterisiconorm (4>3)	7.153	6.467	6.157	9.308	11.602
(5b) overschrijding renterisiconorm (3>4)					

Rentevisie

Voor de begroting hebben we altijd de rentevisie van de BNG (Bank Nederlandse gemeenten) gevolgd. De BNG deed een voorspelling van de rente over 1 jaar. Echter, de BNG publiceert sinds 2024 geen rentevisie meer. Daarom is gekozen om voor de begroting de actuele rente van de BNG als uitgangspunt te nemen. Voor de nieuwe leningen en herfinancieringen in de meerjarenraming hanteren we: 3,40%, op basis van een 10-jaars fixed lening, peildatum 1 augustus 2025.

Korte termijn ontwikkelingen

Recentelijk heeft de ECB haar rente weer verlaagd. De ECB houdt verdere renteverlagingen open, afhankelijk van de economische situatie en inflatieontwikkeling in de Eurozone. Maar nu de inflatie weer op het streefdoel van 2% ligt en de rente het afgelopen jaar is gedaald van 4% naar 2%, voelt de ECB geen druk om snel te handelen.

Kredietrisicobeheer

Regeling Schatkistbankieren voor decentrale overheden en uitgezette gelden

De regeling Schatkistbankieren heeft tot gevolg dat de decentrale overheden verplicht zijn om financiële overschotten, als ze die hebben, bij het Rijk onder te brengen. De maatregel is bedoeld om de EMU-positie van Nederland te verbeteren. Overtollige middelen mogen alleen in rekening-courant en via deposito's bij de schatkist worden aangehouden of onderling worden uitgeleend aan andere decentrale overheden (niet zijnde verticaal toezicht). Wel is er sprake van een bepaald drempelbedrag dat de gemeente maximaal buiten de schatkist van het Rijk mag houden. De ondergrens van het drempelbedrag is verhoogd van 0,75% naar 2% van het begrotingstotaal; wat voor de gemeente Kaag en Braassem neerkomt op € 2,0 miljoen in 2026. Over de middelen die een decentrale overheid in de schatkist aanhoudt, vergoedt de schatkist rente (ESTER/ daggeldrente (r/c) of inleenrente (deposito)). Bij de berekening van de financieringsbaten is met deze verwachtingen rekening gehouden.

Verstrekte leningen en uitgezette leningen

De gemeente Kaag en Braassem heeft uit hoofde van haar publieke taak leningen (door)verstrekkt aan woningcorporaties, verenigingen/stichtingen, SVn (Stimuleringsfonds Volkshuisvesting) en personeel (hypothecaire leningen; er worden geen nieuwe hypothecaire leningen verstrekt). Eind 2026 is de verwachting dat er aan (door)verstrekte leningen een boekwaarde is van € 5,2 miljoen. Daarnaast is een converteerbare obligatielening aan Alliander beschikbaar gesteld van € 2,7 miljoen.

Verstrekte gemeentegaranties

De gemeente Kaag en Braassem staat begin 2025 voor een aantal geldgevers ten bedrage van € 0,4 miljoen borg voor de betaling van rente en aflossing op langlopende geldleningen die zijn aangetrokken door verenigingen of stichtingen die activiteiten verzorgen die in het verlengde liggen van de gemeentelijke publieke taak. Tevens staat de gemeente garant voor hypotheekleningen op woningen van inwoners ad € 0,5 miljoen. Dit betreft afloop van in het verleden verstrekte garantstellingen, waarvoor de gemeente nog steeds garant staat. Al geruime tijd valt dit onder de Nationale Hypotheekgarantie (NHG) en de gemeente gaat sindsdien geen nieuwe garanties meer aan (voor hypotheekleningen op woningen voor andere garantiestellingen stellen we ons terughoudend op). Daarnaast staat het Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW) borg voor leningen aan woningbouwcorporaties ten bedrage van € 56,2 miljoen, waarbij de gemeente samen met het Rijk in de achtervang staat.

Tot en met juli 2021 had het WSW met de gemeente een ongelimiteerde achtervangovereenkomst voor de twee in de gemeente werkzame corporaties 'Stichting Woondiensten Aarwoude' en 'Stichting WYwonen'(voorheen Meerwonen), tot een maximum van het door het WSW bepaald borgingsplafond (=wat een corporatie maximaal kan lenen gelet op de prognosegegevens van de corporatie (dPi)). WSW staat borg voor deze leningen, waarbij de gemeente samen met het Rijk in de achtervang staat. Het verlies dat achtervangers kunnen lijden, is beperkt tot de rentederving over leningen die ze bij een calamiteit aan het WSW moeten verstrekken. In verband met de veranderde werkwijze van de achtervang heeft de WSW vanaf 1 augustus 2021 een nieuwe achtervangovereenkomst gesloten met alle gemeenten; waarbij alle contracten per die datum gelijk zijn getrokken. Hierbij worden de nieuwe leningen via een verdeelsleutel toegewezen aan de gemeenten waar de corporatie werkzaam is. Voorheen werd een lening één op één gekoppeld aan een gemeente.

In het treasurystatuut is vastgelegd dat voor het verstrekken van leningen aan derden en het garanderen van middelen uit hoofde van de publieke taak goedkeuring nodig is van het college (tot € 50.000) dan wel de gemeenteraad (hoger dan € 50.000). De treasurycommissie is bevoegd tot het aantrekken en uitzetten van gelden.

Gemeentefinanciering

Wet Hof en EMU-saldo

De wet Houdbare Overheidsfinanciën (Wet Hof) zorgt ervoor dat de schulden van de totale Nederlandse overheid niet te hoog worden. Het EMU-saldo van de decentrale overheden telt mee voor het EMU-saldo van de totale Nederlandse overheid. Om het EMU-saldo van de decentrale overheden gezamenlijk te bepalen, moeten de decentrale overheden gegevens aanleveren zoals het opnemen van de meerjarige EMU-begrotingsgegevens in de begroting. Daarnaast wordt de ontwikkeling van het EMU-saldo gevolgd door middel van verplichte rapportages (lv3) aan het Centraal Bureau van de Statistiek. Voor decentrale overheden is een gezamenlijk plafond voor de tekortnorm vastgesteld (macronorm). Bij een (dreigende) structurele overschrijding van de vastgestelde tekortnorm voor de decentrale overheden samen, kunnen maatregelen volgen via een correctiemechanisme (bestuurlijke afspraken over verbeterplannen EMU-saldo) en in het uiterste geval kan het sanctiemechanisme in werking treden (zoals het faseren van investeringen of in uiterste instantie het opleggen van kortingen). Voor de gemeente Kaag en Braassem is het geprognosticeerde EMU-saldo over boekjaar 2026 € 49,4 miljoen (negatief). Het EMU-saldo is gebaseerd op het kasstelsel en doordat vanaf 2026 grote investeringen zijn gepland (met name op het gebied van nieuwbouw KINEO, IKC de Wereldweide Woubrugge, IBOR, reconstructie wegen Vriezeweg/Vriezeloop Leimuiden, Watertakenplan, bouwgrondexploitatie Grietpolder/Braassemerland GEM gebied), is de verwachting dat de gemeente dan een tekort zal hebben (meer zal uitgeven dan ontvangen). Op dit moment zijn er geen consequenties.

Liquiditeitsplanning en financieringsbehoefte

Voor het uitoefenen van de treasuryfunctie is inzicht nodig in de huidige en toekomstige kasstromen.

Deze kasstromen bestaan uit:

1. de kasstroom uit operationele activiteiten (de exploitatie);
2. de kasstroom uit investeringen;
3. de kasstroom uit financieringsactiviteiten (aflossingen en stortingen van aangetrokken en uitgezette geldleningen).

Het inzicht hierin wordt verkregen door het permanent actualiseren van onze liquiditeitsplanning. Hierbij zijn de ontvangsten en uitgaven volgens de Programmabegroting en investeringsplannen het uitgangspunt. Op basis van ervaringscijfers, inschatting van de (periodieke) uitgaven en ontvangsten en de mutaties in de leningenportefeuille voorzien wij per ultimo 2026 een financieringsoverschot van € 3,0 miljoen (exclusief resultaat). Dit zal ingezet worden voor een deel van de financiering van de bouwgrondcomplexen ad € 3,3 miljoen.

Het onderstaande overzicht geeft de mutaties weer in de leningenportefeuille:

bedrag x € 1.000					
Mutaties in de leningenportefeuille	2025	2026	2027	2028	2029
Stand per 1 januari	45.502	71.609	120.370	133.244	138.111
(her)financiering	37.000	62.200	25.000	13.750	10.000
Reguliere aflossingen	10.894	13.438	12.127	8.883	6.804
Vervroegde aflossingen	0	0	0	0	0
Stand per 31 december	71.609	120.370	133.244	138.111	141.307
Gemiddeld rentepercentage	3.01%	3.26%	3.38%	3.31%	3.37%

Gemeente Kaag en Braassem past het principe van totaalfinanciering toe. Dat wil zeggen dat de aangetrokken leningen niet één op één gekoppeld zijn aan de investeringsprojecten of verstrekte leningen; maar dat bij het bepalen van de financieringsbehoefte alle inkomsten en uitgaven betrokken worden, zowel reguliere activiteiten als projecten.

Om een financieringstekort op te kunnen vangen is de verwachting dat in verband met herfinanciering van de in het verleden aangegane leningen voor onroerendgoedtransacties en financiering geplande investeringen/kapitaalverstrekking (met name op het gebied van nieuwbouw KINEO, IKC de Wereldweide Woubrugge, IBOR, reconstructie wegen Vriezeweg/Vriezeloop Leimuiden, Watertakenplan, bouwgrondexploitatie Grietpolder/Braassemerland GEM gebied) langlopende leningen zullen worden aangetrokken van respectievelijk € 37 miljoen, € 62 miljoen, € 25 miljoen, € 14 miljoen en € 10 miljoen. Daarnaast is de verwachting dat in de periode 2026-2029 kortlopende leningen zullen worden aangetrokken of tijdelijk gebruik zal worden gemaakt van de kredietfaciliteit bij de BNG voor bedragen van maximaal € 5 miljoen (binnen de kaders van de kasgeldlimiet) om een tijdelijk financieringstekort op te kunnen vangen.

In tegenstelling tot de groei van de schuld (die aan een maximum gebonden is door de Wet Hof) is de hoogte van de schuld een politieke keuze zolang de schuld beheersbaar blijft. Dat wil zeggen dat de gemeente bij een scenario met economisch slecht weer genoeg geld moet overhouden om aan de schuldverplichtingen (aflossingen en interest) te kunnen blijven voldoen zonder dat de noodzakelijke publieke voorzieningen in de knel komen. Daarnaast is het de samenhang tussen meerdere factoren – in dit geval de schuldpositie, de structurele weerstandscapaciteit en de rek in de belastingopbrengsten – die bepaalt of de gemeente financieel gezond is (zie voor nadere toelichting paragraaf weerstandsvermogen).

Financieringswijze

Zolang de kortlopende rente lager is dan de rente op de kapitaalmarkt, wordt de ruimte die de kasgeldlimiet biedt zoveel mogelijk benut. Indien nodig worden langlopende leningen aangetrokken om een overschrijding van de limiet tegen te gaan. Bij de keuze van de looptijden van financieringsmiddelen is het uitgangspunt dat deze zoveel mogelijk aansluiten bij de financieringsbehoefte uit de liquiditeitsplanning.

Rentetoerekening en renteresultaat

Het saldo van de externe rentelasten en -baten moet in eerste aanleg worden toegerekend aan de grondexploitatie en taakvelden die op projectbasis zijn gefinancierd. Het resterende saldo wordt samen met de rente die wordt berekend over voorzieningen die tegen contante waarde zijn gewaardeerd, omgeslagen naar de taakvelden die integraal zijn gefinancierd.

Het renteomslagpercentage wordt vervolgens berekend door de aan de taakvelden toe te rekenen rente te delen door de boekwaarde per 1 januari van de vaste activa die integraal zijn gefinancierd (= 2,36%); waarbij het bij de begroting voorgerekenende renteomslagpercentage binnen een marge van 0,5% mag worden afgerond.

De rekenrente in 2026 zal naar verwachting 2,5% zijn en is hiermee lager dan de huidige rente op de kapitaalmarkt. Reden is dat de we de afgelopen jaren de in het verleden aangegane leningen voor onroerendgoedtransacties grotendeels hebben geherfinancierd tegen een gunstiger rentetarief; en de rente op de kapitaalmarkt ondertussen weer is gestegen.

In onderstaand renteschema wordt inzicht gegeven in de rentelasten, het renteresultaat en de wijze waarop rente aan grondexploitaties, investeringen en taakvelden wordt toegerekend.

Renteschema 2026					
De externe rentelasten over de korte en lange financiering					€ 3.026.932
De externe rentebaten (idem)					-/- € 371.584
Saldo rentelasten en rentebaten					€ 2.655.348
De rente die aan de grondexploitatie moet worden doorberekend					€ 114.263
De rente van projectfinanciering die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend					-/- -€ 178.750
					-/- -€ 64.487
Aan taakvelden toe te rekenen externe rente					€ 2.719.835
Rente over eigen vermogen					€ 0
Rente over voorzieningen					€ 203.979
Totaal aan taakvelden toe te rekenen rente					€ 2.923.814 2,36%
De aan taakvelden toegerekende rente (renteomslag)					-/- € 3.100.316 2,50%
Verwacht renteresultaat op het taakveld treasurv					-€ 176.501 -0,14%

5. Bedrijfsvoering

De bedrijfsvoering van de gemeente heeft een belangrijke rol in de realisatie van de doelen van de gemeente. Bedrijfsvoering is een onderdeel van zowel de primaire processen, dienstverlening aan inwoners en van beleids- en bestuurlijke processen, als ook de ondersteunende processen, het geheel van functies gericht op sturing en ondersteuning.

Hieronder lichten we de belangrijkste bedrijfsvoering onderdelen toe die in 2026, naast de reguliere werkzaamheden, extra inspanningen leveren om de doelstellingen van de bedrijfsvoering te realiseren.

Organisatie en overhead

Onze ambtelijke organisatie is de afgelopen jaren steeds meer toegegroeid (en zal dat de komende jaren blijven doen) naar een organisatie die bestaat uit een vaste ambtelijke kern, met daaromheen een flexibele schil. Deze flexibele schil wordt afhankelijk van de vraag geactiveerd. Op dit moment beschikt de gemeentelijke organisatie van Kaag en Braassem over 174 fte incl. 3 fte griffie. Dit is omgerekend 5,94 fte per 1000 inwoners. Dit is exclusief de nog in te vullen vacatures. Gemeenten van vergelijkbare grootte (20.000 - 50.000 inwoners) zitten gemiddeld op 7,6 fte per 1000 inwoners (bron personeelsmonitor, peiljaar 2024). De begroting 2026 gaat uit van een formatie van 185,7 fte (inclusief nog in te vullen vacatures). Dit is omgerekend 6,34 fte per 1000 inwoners.

De situatie op de arbeidsmarkt is niet gewijzigd. Er is nog steeds sprake van krapte op de arbeidsmarkt die de komende jaren alleen maar verder zal toenemen. In het algemeen slagen wij er nog steeds goed in vacatures in te vullen. Voor een aantal functiegebieden zijn de vacatures moeilijker in te vullen. Als een vacature te lang open blijft staan, is externe inhuur hard nodig om continuïteit te waarborgen. Uitgangspunt blijft, zowel vanuit financieel oogpunt als ook voor de borging van kennis, in te zetten op het werven van nieuwe gekwalificeerde medewerkers. In een enkel geval wordt een functie bewust extern ingevuld, zoals de functie van planeconoom. Ook wordt er extern ingehuurd als gevolg van (tijdelijke) projecten of ontwikkelingen die niet binnen de bestaande formatie kunnen worden opgevangen. Voor inhuur is de wet deregulering beoordeling arbeidsrelaties (wet DBA) ons uitgangspunt.

In de afdeling Dienstverlening zijn alle taken met betrekking tot de bedrijfsvoering ondergebracht. Het merendeel wordt tot de overhead gerekend. Overhead is het geheel van functies gericht op sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces. Hierbij zijn BBV-regels en de uitgangspunten van de Notitie Overhead van de BBV toegepast. Onze overhead is voor 2026 geraamd op € 12,22 miljoen. Uitgedrukt in een percentage van de totale geraamde lasten, zijnde € 99,99 miljoen bedraagt dit percentage 12,2%.

ICT en informatiebeheer

In de afgelopen decennia heeft de snelle ontwikkeling van informatie- en communicatietechnologie (ICT) een diepgaande invloed gehad op onze samenleving. Deze technologische vooruitgang biedt zowel kansen als uitdagingen voor onze gemeente. De digitalisering van diensten, de opkomst van AI en de groeiende afhankelijkheid van data en connectiviteit vereisen een proactieve en strategische benadering van ICT-beleid.

Onze gemeente staat voor de taak om deze technologische veranderingen te omarmen en te integreren in onze dagelijkse werking en dienstverlening. Dit vraagt om investeringen in infrastructuur, opleiding van personeel en het waarborgen van digitale inclusie voor al onze inwoners. Daarnaast moeten we aandacht besteden aan cybersecurity en de bescherming van persoonsgegevens om het vertrouwen van onze burgers te behouden.

We streven ernaar om een slimme, veilige en inclusieve digitale omgeving te creëren die bijdraagt aan de levenskwaliteit van onze inwoners en de efficiëntie van onze gemeentelijke diensten. Door middel van gerichte investeringen en samenwerkingen willen we de digitale transformatie van onze gemeente vormgeven en ervoor zorgen dat niemand achterblijft in deze snel veranderende wereld. Dit is een doorlopend proces. Extra inspanningen levert de organisatie in 2026 door:

- De digitalisering van 267 meter fysiek archief richting ons digitale archief (e-depot) waardoor deze gegevens veilig en 24/7 beschikbaar zijn voor de burger.
- De planning is om Q1 2026 live te gaan met het nieuwe HRM systeem en de inrichting ervan wordt in Q2 verder verbeterd.
- In 2026 wordt Key2Burgerzaken en Key2Financiën verSaaS. Belangrijkste redenen om te Versaasen zijn geen zware installaties en onderhoud, altijd nieuwste versie en de schaalbaarheid van de applicatie.
- In 2026 worden een aantal laptops vervangen, omdat de huidige modellen verouderd zijn en inmiddels zijn afgeschreven.

ICT-organisatie

Sinds begin 2018 werkt de Gemeente Kaag en Braassem op ICT-gebied samen met de Gemeente Alphen aan den Rijn. Dit verloopt via de gemeenschappelijke regeling 'Bedrijfsvoeringsorganisatie (BVO) Rijn en Braassem'.

Vanwege de behoefte om de bestuurlijke last te verminderen en meer te gaan samenwerken op gebied van informatisering, automatisering en innovaties, is er in 2024 onderzoek gedaan naar een andere juridische entiteit om op ICT-gebied samen te werken met de Gemeente Alphen aan den Rijn. Dit onderzoek heeft erin geresulteerd dat het bestuur van de BVO voornemens is om de samenwerking voort te zetten in de vorm van een centrumregeling. Concreet betekent het dat de BVO Rijn & Braassem als rechtspersoon zal verdwijnen en in de juridische zin van het woord geliquideerd zal worden. In het besluitvormingstraject wordt daarbij aan de ene kant de centrumregeling geaccordeerd en tegelijkertijd de BVO geliquideerd. Het grootste voordeel van een centrumregeling ten opzichte van een BVO is dat beslissingen sneller kunnen worden genomen, omdat het niet meer langs het BVO-bestuur hoeft. Het voornemen is om 1 januari 2026 over te gaan op de Centrumregeling

Privacy en informatiebeveiliging

Als gemeente verwerken we dagelijks grote hoeveelheden (gevoelige) persoonsgegevens van inwoners, medewerkers en partners. Een goed georganiseerde aanpak van privacy en informatieveiligheid is cruciaal: om te voldoen aan wetgeving zoals de AVG, het vertrouwen van inwoners te behouden, onze dienstverlening te beschermen en digitale dreigingen te weerstaan. Dit vraagt om een structurele en integrale benadering binnen de hele organisatie.

In 2026 zetten we hierin verdere stappen, met focus op systeemontwikkeling, governance en bewustwording. Een belangrijk speerpunt is de aanschaf en implementatie van het ISMS/PMS (Information Security Management System/Privacy Management System). Dit systeem helpt ons risico's rond privacy en informatiebeveiliging systematisch te beheersen en biedt inzicht in verwerkingen, risico's en maatregelen. Procesverantwoordelijken worden actief betrokken bij het beheer en de actualisatie van gegevensverwerkingen.

Daarnaast starten we een nieuwe awarenesscampagne om kennis, houding en gedrag van medewerkers te versterken. Dit doen we via bijeenkomsten, een digitale leeromgeving en ludieke, laagdrempelige acties.

Vanaf 2026 gaat ook de Europese NIS2-richtlijn gelden. Gemeenten worden dan aangemerkt als 'essentiële entiteiten' en moeten voldoen aan strengere eisen, zoals een zorgplicht, meldplicht en aantoonbare governance op informatieveiligheid. Ook moeten risico's in de keten (zoals bij leveranciers) beter worden beheerst. De implementatie van het ISMS vormt hiervoor een belangrijke basis. In 2026 richten we processen verder in, verbeteren we het incidentmanagement en formaliseren we risicoanalyses en ketenafspraken om aan de NIS2-verplichtingen te voldoen

Andere ontwikkelingen zijn:

In de samenleving

De gemeente opereert steeds meer in een netwerksamenleving, in directe communicatie met bijvoorbeeld scholen, handhavers, zorgverleners en bedrijven. Ook inwoners willen zaken met de gemeente direct via hun mobiele apparaten af kunnen handelen, net zoals dat in de zakelijke dienstverlening gebeurt. Men wil daarnaast inzage in wat de gemeente met persoonlijke gegevens doet en verwacht dat deze gegevens bij gemeenten in veilige handen zijn.

Wet modernisering elektronisch bestuurlijk verkeer (Wmebv)

De Wet modernisering elektronisch bestuurlijk verkeer (Wmebv) regelt dat inwoners en bedrijven hun zaken die ze met de overheid doen, digitaal kunnen afhandelen. Voor het project Wet modernisering elektronisch bestuurlijk verkeer (Wmebv) zijn onze producten en diensten (zaken) in beeld gebracht waarop de Wmebv van toepassing is. Daarna is getoetst of ze voldoen aan de eisen van de toekomstige wet. De producten en diensten die nog niet voldoen worden aangepast zodat ze alsnog voldoen aan de vereisten van de wet.

De diensten en de digitale kanalen waarop deze gepromoot worden zijn door het college vastgesteld op 21 mei 2024. Dit om de transparantie te vergroten naar inwoners en bedrijven via welk kanaal ze zaken kunnen doen met de gemeente. De wet zelf ging eigenlijk per 1 januari 2025 in maar gaat na uitstel per 1 januari 2026 in.

In gemeenteland

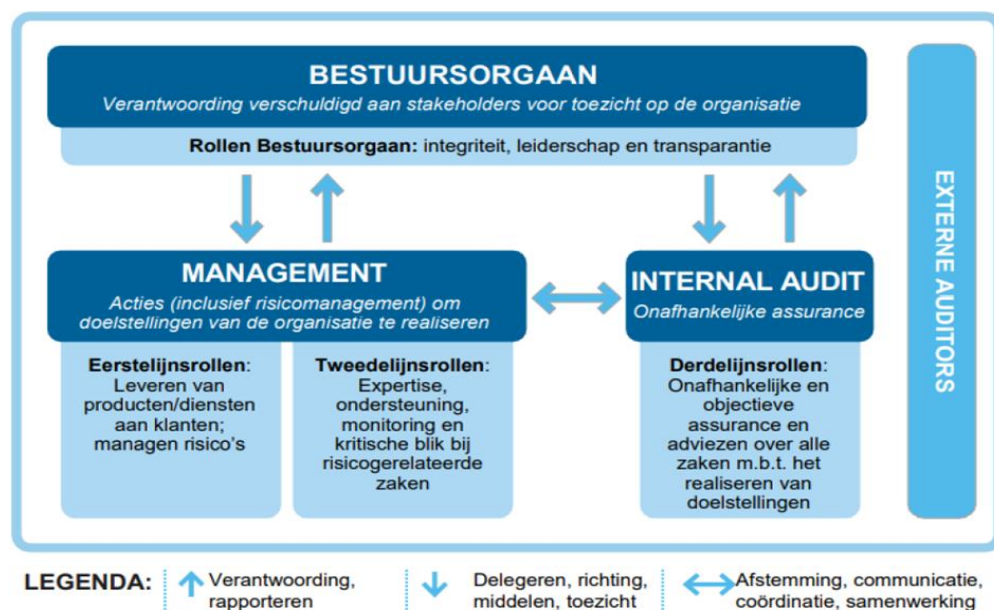
Gemeenten veranderen van lokale uitvoeringsorganisaties naar regieorganisaties. Dit houdt in dat we niet meer alles zelf doen, maar publieke taken ook laten uitvoeren door combinaties van overheden en bedrijven. Dit vereist dat de gemeentelijke organisatie die samenwerkingsvormen en uitbestedingen goed kan monitoren en aansturen, zodat de gemeenteraad periodiek geïnformeerd kan worden over de kwaliteit van uitvoering en financiële stand van zaken.

Verbijzonderde interne controle (VIC)

Het VIC-team voert in opdracht van het college interne controlewerkzaamheden uit in het kader van de rechtmatigheid en getrouwheid van de jaarrekening. Rechtmatigheid ziet toe op naleving van wet- en regelgeving, waarbij getrouwheid gaat over de vraag of alle transacties zoals deze hebben plaatsgevonden juist en volledig zijn verwerkt. Dit doet de VIC aan de hand van het VIC-jaarplan. Het jaarplan over 2026 zal eind 2025 (Q4) ter goedkeuring worden aangeboden aan het college. De mogelijke (financiële) gevolgen van het jaarplan – bijvoorbeeld door veranderde wet- en regelgeving – zijn op voorhand niet te kwantificeren. Hieronder worden nog enkele andere belangrijke ontwikkelingen benoemd die van invloed zijn op de verbijzonderde interne controle voor 2026 en verder.

Operationalisering "3 lijnen model" blijft aandacht vragen

De gemeente heeft gekozen om te werken volgens het "3 lijnen model". Dit is ook uitgebreid beschreven in de beleidsdocumenten "Visie op Control" (2023) en het "VIC-masterplan 2024-2027". Het belangrijkste uitgangspunt van het 3 lijnen model is dat de interne beheersing wordt geborgd in de 1ste lijn door een goede opzet van de administratieve organisatie en interne controles binnen het proces. Deze controles dienen zichtbaar en herleidbaar te worden vastgelegd. De 2de lijn ondersteund in de vorm van (kwaliteit)controles en/of werkzaamheden. Dit wordt onder andere gedaan door ondersteunende afdelingen zoals financiën, HRM, inkoop, maar kan ook belegd worden bij coördinatoren van afdelingen. De 3de lijn (VIC) voert de onafhankelijke toetsing uit en steunt hierbij idealiter op de controlewerkzaamheden vanuit de 1ste en 2de lijn. Organisatorisch is de onafhankelijkheid van de VIC geborgd door deze te positioneren onder de concerncontroller.

Gemeente Kaag en Braassem is nog in de opbouwende fase om dit theoretische model volledig te implementeren binnen de organisatie. Op dit moment is het werken volgens het "3 lijnen model" een belangrijk aandachtspunt, ook voor 2026. De VIC voert als 3de lijn nog teveel werkzaamheden uit die eigenlijk uitgevoerd dienen te worden door de 1ste en 2de lijn. Dit zal ook in 2026 een belangrijk aandachtspunt blijven, omdat de capaciteit van de VIC-afdeling niet ingericht is op het uitvoeren van 1ste en 2de lijn werkzaamheden. Daarbij komt de gewenste onafhankelijk onder druk te staan indien de VIC 1ste en 2de lijn werkzaamheden uitvoert. Dit vanwege het feit dat het niet mogelijk is om de eigen uitgevoerde werkzaamheden onafhankelijk te controleren.

Samenwerking accountant

De VIC is voor de accountant (PSA) een belangrijke partner, omdat zij (deels) gebruik maken van de uitgevoerde interne controle werkzaamheden. Het boekjaar 2024 is het eerste jaar geweest qua samenwerking met de nieuwe externe accountant. Zo'n nieuwe samenwerking is voor beide partijen altijd even wennen. Nu de verwachtingen over en weer duidelijker zijn willen we samen met de accountant kijken wat er nodig is zodat zij nog meer te kunnen (en willen) steunen op de uitgevoerde VIC-werkzaamheden. Dit blijft een doorlopend proces wat ook in 2026 aandacht zal blijven vragen.

Opvolging interne en externe aanbevelingen

Uit de uitgevoerde interne en externe controles ontstaan bevindingen en aanbevelingen voor het verbeteren van de kwaliteit van de interne beheersing. Daarbij bewaakt de VIC periodiek de opvolging van de interne aanbevelingen (uit de VIC-rapportages) en externe aanbevelingen (uit de managementletter). Dit is een continue doorlopend proces, wat ook in 2026 aandacht zal blijven vragen. Bovendien kunnen er kosten ontstaan vanwege het implementeren van noodzakelijke aanbevelingen. Deze zijn op voorhand niet te voorzien.

6. Verbonden partijen

Als zelfstandige gemeente zoekt Kaag en Braassem naar samenwerking als dit voordeel oplevert bij vraagstukken die erg complex of kostbaar zijn. In deze paragraaf worden de rechtspersonen beschreven waar de gemeente een bestuurlijk en financieel belang in heeft. Er is sprake van een bestuurlijk belang in het geval van zeggenschap (stemrecht of het hebben van een zetel in het bestuur). Van een financieel belang is sprake als aan een verbonden partij een bedrag ter beschikking wordt gesteld dat niet verhaalbaar is wanneer de verbonden partij in financiële problemen raakt of failliet gaat.

Verbonden partijen voeren beleid uit van de gemeente. Als een taak uitgevoerd wordt door een verbonden partij, dan blijft de gemeente verantwoordelijk voor het realiseren van de beoogde doelstellingen. Kaag en Braassem rapporteert over de verbonden partijen op diverse momenten in de P&C cyclus, zoals de jaarrekening, de begroting en de voortgangsmonitor. Beleidsvoornemen is dat Kaag en Braassem vooral een regiegemeente is. Om regie te voeren is het van belang grip op verbonden partijen te hebben en is een scherpe inhoudelijke focus binnen prioritaire thema's nodig. Deze inhoudelijke focus is terug te vinden in de Regionale agenda Kaag en Braassem. In het raadsakkoord 2022—2026 is afgesproken dat we de Regionale agenda weer actualiseren. In het hoofdstuk Regionale Samenwerking in het raadsakkoord staat hoe Kaag en Braassem regionale samenwerking wil benutten bij het behalen van onze doelstellingen.

Verbonden partijen Kaag en Braassem

Gemeenschappelijke regelingen	Overig
Holland Rijnland	BNG NV
Omgevingsdienst West-Holland	Oasen NV
Veiligheidsregio Hollands Midden	Cyclus NV
Hecht Hollands Midden	Alliander NV
BVO Rijn en Braassem	Sportbedrijf Kaag en Braassem B.V.
Serviceorganisatie Zorg Holland Rijnland	GEM Braassemerland VOF
	Greenport Aalsmeer

Op www.kaagenbraassem.nl is alle informatie over de verbonden partijen te vinden

Inzicht in de financiën van de verbonden partijen

De raad beoordeelt alle begrotingen, tussentijdse rapportages en jaarrekeningen van de verbonden partijen. De raad stemt in met deze producten van de verbonden partijen of doet voorstellen voor aanpassingen hierin.

Er zijn ook risico's. Hierbij wordt gedacht aan consequenties van nieuw overheidsbeleid, wijzigingen in wet- en regelgeving en ontbreken van commitment. Risico's kunnen beperkt worden door het functioneren van de verbonden partij goed te volgen qua budget en beleid. De risico's zijn opgenomen in de paragraaf weerstandsvermogen en risico's.

De (advies)processen binnen de gemeentelijke organisatie zijn gestroomlijnd door het aanwijzen van een driehoek van accounthouder, financieel consultant en manager waarbij de accounthouder primair verantwoordelijk is voor alle zaken die met de verbonden partij samenhangen.

Ontwikkelingen verbonden partijen 2026

Holland Rijnland

Binnen Holland Rijnland werken we samen om de kwaliteit van wonen, werken, leren en leven van inwoners, ondernemers en instellingen te verbeteren. Holland Rijnland profileert zich vooral als netwerkpartij van de 13 aangesloten gemeenten die zich sterk maakt voor beleidsmatige- en lobbywerkzaamheden. Denk hierbij aan grote opgaven zoals: grote tekorten op de woningmarkt, de ontwikkelingen rondom het stikstofdossier, de steeds grotere impact van klimaatverandering en de noodzaak tot economische vernieuwing in een veranderende wereld. Samenwerking in het aanpakken van de opgaven is daarom noodzakelijk.

In 2024 is de Regionale Investeringsagenda (RIA) vastgesteld met de veertien prioritaire projecten voor onze regio. Onder meer het verbeteren van de noordelijke ontsluiting van onze regio, met de Leimuiderbrug als knelpunt is daarbij benoemd als prioritair project. Met de Regionale Investeringsagenda brengen we als regio veertien grote projecten steeds een stap verder: van idee, naar onderzoek, naar ontwikkeling, tot uiteindelijk investering. Ook bestaan er diverse Regionale Fondsen binnen de RIA waarmee projecten worden ondersteunt.

Daarnaast vervult Holland Rijnland ook diverse faciliterende (soms wettelijke) taken. Denk aan de Regiotaxi, het Regionaal Bureau Leerrecht en op het gebied van wonen worden een aantal diensten in Holland Rijnland verband ingevuld, zoals de contingenten- en urgentieregelingen. Hierdoor kunnen woningzoekenden met een urgentie of spoedzoekers voorrang krijgen op het woningaanbod, deze situaties worden door commissies (van Holland Rijnland) beoordeeld.

Omgevingsdienst West-Holland

De Omgevingsdienst West-Holland werkt met deskundigheid aan de verbetering van de kwaliteit van de leefomgeving (milieu en duurzaamheid, veiligheid, gezondheid) in haar werkgebied. Zij levert een optimale bijdrage aan de ontwikkeling en uitvoering van het milieubeleid voor haar deelnemers. De werkzaamheden van de Omgevingsdienst richten zich op vijf inhoudelijke programma's: Milieu, Bodem, Omgevingsadvies, Duurzaamheid en Bouwen. In 2026 gaat de ODWH verder aan de slag met het plan van aanpak Interbestuurlijk Programma (IBP-VTH) om te voldoen aan de kwaliteitseisen van het ministerie. Een omgevingsdienst moet voldoende robuust zijn en om dat te bereiken onderneemt de ODWH bepaalde acties, zoals het opstellen van een innovatiekalender en een verhoging van het opleidingsbudget. In de begroting van de ODWH staat een uitgebreide beschrijving van de werkzaamheden in 2026.

Veiligheidsregio Hollands Midden (VRHM)

De Veiligheidsregio Hollands Midden (VRHM) is (mede)verantwoordelijk voor het waarborgen van de (fysieke) veiligheid van inwoners, bedrijven en instellingen in de regio. Binnen de VRHM werken brandweer, politie, GHOR en de 18 aangesloten gemeenten intensief samen aan rampenbestrijding en crisisbeheersing. Daarnaast is er nauwe samenwerking met externe partners zoals waterschappen, Omgevingsdiensten en Defensie.

In het licht van maatschappelijke ontwikkelingen en veranderende risico's heeft de VRHM het Regionaal Risicoprofiel 2023–2026 opgesteld. Dit document biedt inzicht in de belangrijkste veiligheidsrisico's binnen de regio, waaronder klimaatverandering, energietransitie, verstedelijking en digitale afhankelijkheid. Op basis van dit risicoprofiel kunnen strategische beleidskeuzes worden gemaakt, waarmee de inzet van gemeenten en regio onderling wordt afgestemd.

De ambities en strategische keuzes voor de komende jaren zijn vastgelegd in het Regionaal Beleidsplan 2024–2027, getiteld 'Focus op veiligheid, vandaag én morgen'. De uitwerking hiervan vindt plaats in het jaarlijkse jaarplan van de VRHM.

Vooruitlopend op het begrotingsjaar 2026 zijn de beleidsmatige en financiële kaders vastgelegd in de Kadernota 2026, die op 20 februari 2025 is vastgesteld door het Algemeen Bestuur van de VRHM. Deze kadernota vormt de basis voor de Programmabegroting 2026, inclusief de meerjarenraming 2027–2029. Na afronding van de zienswijzeprocedure is de (ontwerp-)Programmabegroting op 11 september 2025 definitief vastgesteld door het Algemeen Bestuur.

De samenleving verandert in hoog tempo en daarmee nemen ook de opgaven voor veiligheidsregio's toe. Nieuwe uitdagingen, zoals de toegenomen geopolitieke spanningen (met gevolgen voor de maatschappelijke weerbaarheid), langdurige opvang van vluchtelingen, crisisnoodopvang voor asielzoekers en pandemieën, leggen extra druk op de organisatie. Deze opgaven worden in nauwe samenwerking met gemeenten opgepakt, maar vergen veel van de beschikbare capaciteit. Hierdoor komt de reguliere uitvoering onder druk te staan. Deze problematiek vraagt blijvende beleidsmatige aandacht en wordt ook op nationaal niveau structureel onder de aandacht gebracht.

Hecht Hollands Midden (voormalig RDOG)

De Regionale Dienst Openbare Gezondheid (Hecht) Hollands Midden beschermt, bewaakt en bevordert de gezondheid van alle inwoners in Hollands Midden, in het bijzonder die van de meest kwetsbaren. Achttien gemeenten sturen gezamenlijk Hecht aan en werken samen met andere partijen in de zorg en het sociaal domein. Het takenpakket van Hecht is divers en bestaat uit wettelijke GGD-taken en andere wettelijke en niet-wettelijke taken. Alle taken die gemeenten aan Hecht HM hebben opgedragen, zijn taken waarvoor de colleges van B&W in hun gemeente verantwoordelijk zijn, bijvoorbeeld op het gebied van de jeugdgezondheidszorg, de ambulancezorg, de reizigersadvisering, het Meldpunt Zorg en Overlast, Veilig Thuis, het team Milieuhygiëne en Gezondheid en de spreekuren voor seksuele gezondheid.

In 2024 heeft de gemeente Kaag en Braassem een negatieve zienswijze afgegeven op de vraag van het Hecht bestuur om extra middelen beschikbaar te stellen. In 2024/2025 is Hecht een bezuinigingsronde gestart, waarbij alle gemeenteraden nauw betrokken zijn. De gemeente Kaag en Braassem heeft voor 2025 ingestemd met een beleidsarme begroting en steunt het besluit van het Algemeen Bestuur van Hecht om de komende jaren naar verdere bezuinigen te zoeken.

BVO Rijn en Braassem

In paragraaf bedrijfsvoering zijn de ontwikkelingen ten aanzien van de BVO Rijn en Braassem beschreven. Ook voor de ontwikkelingen met betrekking tot ICT verwijzen wij u naar de paragraaf bedrijfsvoering.

Serviceorganisatie Zorg Holland Rijnland

In 2022 hebben de gemeenten in Holland Rijnland de Gemeenschappelijke Regeling Serviceorganisatie Zorg Holland Rijnland ingericht ten behoeve van het uitvoeren van inkoop van en contractmanagement op jeugdzorg. De taken van deze serviceorganisatie zijn met name contracteren en contractmanagement, verwerking berichtenverkeer, betalingen, data-analyse en monitoring. Vanaf 1 januari 2024 neemt onze gemeente een breder takenpakket af van de SOZ omdat we vanaf dat moment zijn aangesloten bij de regionale contracten. De SOZ staat, samen met de samenwerkende gemeenten binnen Holland Rijnland, al jaren voor de uitdaging om de kosten voor de jeugdzorg terug te brengen en meer voorspelbaar te maken. Hiervoor is in 2024 een regionale bestuurlijke taskforce ingericht die maatregelen heeft voorgesteld voor het realiseren van meer grip op de kosten. In 2025 en 2026 worden deze maatregelen ingevoerd. Voor de SOZ betekent dit dat de dashboards verder ontwikkeld worden en de signaleringsfunctie verder versterkt wordt.

Cyclus

Cyclus is een overheids-NV en verzorgt in opdracht van de gemeente de inzameling en verwerking van het huishoudelijk afval. Hiervoor is een dienstverleningsovereenkomst afgesloten. Cyclus werkt voor twaalf gemeenten en in de Cyclus-regio vindt afstemming plaats, niet alleen voor de inzameling en verwerking van het afval, maar ook voor beleidsmatige aspecten, zoals het bereiken van de landelijke scheidingsdoelstellingen. Cyclus is een belangrijke partner van de gemeente voor het uitvoeren van het project Afval Anders, waarbij de afvalstoffenheffing variabel wordt opgelegd. In 2026 wordt gestart met het regionaal demontagebedrijf (locatie Alphen aan de Rijn) voor grof huishoudelijk afval. Hier wordt grof huishoudelijk restafval, afkomstig van milieustraten, gesorteerd en gedemonteerd tot herbruikbare grondstoffen.

Sportbedrijf Kaag en Braassem

In maart 2024 heeft de gemeenteraad ingestemd met de investering van bijna € 61 mln. voor de realisatie van KINEO en heeft de gemeenteraad een aanvullend bedrag beschikbaar gesteld om de verenigingen te ondersteunen in de aanpassingen die gebonden zijn aan het Masterplan Sportpad. De eerste stappen in de realisatie van het masterplan Sportpad zijn genomen. In 2025 zijn de werkzaamheden aan het nieuwe clubhuis voor de voetbal en hockey gestart. In Q4 2025 opent het nieuwe wedstrijdbad en start de sloop van het buitenbad. Het jaar 2026 staat in het teken van de bouw van het recreatiebad, de nieuwe sporthallen en het hart van Beweeg- en Kindcentrum KINEO.

Richting het Sportbedrijf is een opdracht uitgegeven tot het uitvoeren van het groot onderhoud. Hierin is het benodigde onderhoud tot de nieuwbouw opgenomen, voortkomend uit de nog lopende meerjarenplannen. Deze opdracht blijft doorlopen zodat Sport- en recreatiecentrum De Tweesprong veilig en doelmatig open kan blijven ten tijde van de bouw op en rondom het Sportpad. De verwachte onderhoudskosten passen in de gereserveerde middelen.

Daarnaast is in Q4 van 2025 gestart met de werving van een nieuwe vaste directeur-bestuurder van het Sportbedrijf. In 2026 is het aan de nieuwe directeur-bestuurder om effectief te blijven samenwerken met alle partners op het Sportpad gedurende de werkzaamheden en zich te blijven inzetten als preventiepartner voor alle inwoners van de gemeente Kaag en Braassem.

Braassemerland

De gemeente Kaag en Braassem participeert in de vennootschap Braassemerland VOF. De gemeentelijke gronden worden fasegewijs aan de vennootschap overgedragen. Deelplannen 1 en 2 “De Akkers” en deelplan 3 “De Poelen” zijn volledig bewoond en aan de gemeente overgedragen. Realisatie van deelplannen 4 en 5 is gestart in 2025. Oplevering bouwkavels is gepland in 2026. De volgende fasen (7 tot en met 11) volgen hierna, waarbij onderzocht wordt of het mogelijk is om deelplan 11 met een groot areaal sociale woningbouw eerder te realiseren. In deelplan 11 is een tijdelijk fietspad aangelegd om o.a. de fietsroute naar Kaskade veiliger te maken. Om fase 7 tot en met 10 te kunnen realiseren zal het Omgevingsplan nog moeten worden aangepast. Deze zal binnenkort ter besluitvorming aan de raad worden aangeboden.

Daarnaast wordt met de voorbereiding (opstellen Programma van Eisen en ontwerp) van de tweede sluis gestart. Hiervoor is een subsidie van Holland Rijnland toegezegd, maar de termijn is 2026, deze zou dus niet gehaald worden. De gemeente heeft daarom een verzoek gedaan om de subsidietermijn te verlengen tot eind 2029. Het Dagelijks Bestuur heeft hier schriftelijk op gereageerd. Er is aangegeven dat het Algemeen Bestuur op 17 december een besluit zal nemen over de verlenging maar dat het Dagelijks Bestuur hier positief tegenover staat.

Greenport Aalsmeer

Stichting Greenport Aalsmeer is een samenwerkingsverband tussen het bedrijfsleven, onderwijs en overheden (gemeenten, provincies en Rijk) op het gebied van (sierteelt)tuinbouw welke op een efficiënte manier met elkaar samenwerken op belangrijke thema's als duurzame gebiedsontwikkeling, circulariteit, onderwijs en arbeid. Samen met de gemeenten Nieuwkoop, Uithoorn, Haarlemmermeer, Amstelveen en Aalsmeer wordt zo gewerkt aan de versterking van de concurrentiepositie binnen deze sector.

Samen met de zes andere Greenports welke Nederland rijk is werken zij samen onder Greenports Nederland aan één landelijke agenda waarbij de eerdergenoemde partijen (lees: overheden en bedrijfsleven) ieder zijn eigen verantwoordelijkheid behoudt.

De Gemeente Kaag en Braassem werkt intensief samen met Greenport Aalsmeer om zo een duurzame gebiedsontwikkeling te realiseren voor de glastuinbouwgebieden De Baan & Sotaweg en Floraweg/Geestweg:

- Na een onderzoek uitgevoerd door een onafhankelijke procesbegeleider, heeft de raad in juni 2025 besloten om het gebied de Baan en Sotaweg voor een periode van 20 jaar aan te wijzen als duurzaam glastuinbouwgebied. Hierbij is de opdracht gegeven om richtlijnen en spelregels te ontwikkelen die aansluiten bij de gebiedsvisie. Voor het ontwikkelen van deze richtlijnen en spelregels kan ook een beroep worden gedaan op de expertise van Greenport Aalsmeer.
- In mei 2024 heeft Greenport Aalsmeer een rapport opgeleverd over de toekomstbestendigheid van duurzame glastuinbouw in het gebied Geestweg en Floraweg. De uitkomst van dit onderzoek geeft aan dat het gebied niet toekomstbestendig is voor duurzame glastuinbouw. In september 2025 wordt de raad gevraagd om het rapport vast te stellen en de bevindingen over te nemen om een gebiedsvisie op te stellen. Voor de verdere invulling van deze gebiedsvisie kan een beroep worden gedaan op de expertise van Greenport Aalsmeer. Er moet echter nog worden besloten wie dit onderzoek gaat uitvoeren.

Ten slotte heeft Greenport Aalsmeer in 2022 een kennisprogramma voor internationale medewerkers ontwikkeld. Vanuit dit programma is een plan van aanpak gerealiseerd, dat voorziet in het detecteren en opstarten van regionale projecten. Deze projecten dragen bij aan het vergroten van het aantal kwalitatief goede huisvestingsoplossingen voor internationale medewerkers binnen Greenport Aalsmeer.

Doelstelling, taken, bestuurlijk belang per verbonden partij

	Holland Rijnland									
Doel/algemeen belang/activiteit	Holland Rijnland is het samenwerkingsverband van en voor dertien gemeenten in het hart van de Randstad met gezamenlijk een uitstekende woonregio en een aantal sterke topsectoren (Greenports, Biobased, Space en Life Science & Health). Binnen Holland Rijnland wordt samengewerkt om de kwaliteit van wonen, werken, leren en leven van burgers, bedrijven en instellingen te verbeteren. Samen optrekken geeft meerwaarde voor de uitdagingen die te complex zijn voor de individuele gemeente, die gemeentegrensoverschrijdend zijn of waarbij samenwerking tot meer efficiëntie leidt. In de domeinen maatschappij, economie en leefomgeving faciliteert Holland Rijnland regionale samenwerking zoals omschreven in het werkprogramma ‘Holland Rijnland 2022-2026’. Hierin bepalen we welke activiteiten we de komende vier jaar samen als Holland Rijnland oppakken waarmee de regio wordt geconfronteerd. Daarnaast zijn in de Regionale Investeringsagenda (RIA) de prioritaire projecten van de regio vastgesteld, met onder meer het knooppunt Leimuiderbrug. Verder voert Holland Rijnland enkele taken uit die aan het samenwerkingsorgaan zijn overgedragen: de Regiotaxi, de Urgentiecommissie Woonruimte en het Regionaal Bureau Leerrecht. Kaag en Braassem profiteert van het schaalvoordeel en slagkracht van deze strategische samenwerking.									
Belangen	Financieel: Geraamde exploitatiebijdrage 2026, totaal € 404.028									
	Bestuurlijk: Het Algemeen Bestuur bestaat uit twee leden per deelnemende gemeente, 28 in totaal, met gezamenlijk 186 stemmen (waarvan Kaag en Braassem er 9 heeft). In het Algemeen Bestuur hebben vanaf juni 2022 zitting: burgemeester Astrid Heijstee-Bolt en wethouder Nick van Egmond.									
Financiële gegevens	Financiële gegevens zijn gebaseerd op het jaarverslag 2024 <table><tr><td></td><td><u>1-1-2024</u></td><td><u>31-12-2024</u></td></tr><tr><td>Omvang eigen vermogen</td><td>€ 1.147.570</td><td>€ 1.031.785</td></tr><tr><td>Omvang vreemd vermogen</td><td>€ 34.844.264</td><td>€ 33.409.196</td></tr></table> Financieel resultaat 2024: € 45.472 voordelig		<u>1-1-2024</u>	<u>31-12-2024</u>	Omvang eigen vermogen	€ 1.147.570	€ 1.031.785	Omvang vreemd vermogen	€ 34.844.264	€ 33.409.196
	<u>1-1-2024</u>	<u>31-12-2024</u>								
Omvang eigen vermogen	€ 1.147.570	€ 1.031.785								
Omvang vreemd vermogen	€ 34.844.264	€ 33.409.196								

Veiligheidsregio HOLLANDS MIDDEN Samen sterk voor meer veiligheid!	Veiligheidsregio Hollands Midden		
Doel/algemeen belang/ activiteit	Veiligheidsregio Hollands Midden staat voor de (fysieke) veiligheid van burgers, bedrijven en instellingen. In de Veiligheidsregio Hollands Midden werken brandweer, politie, GHOR en de gemeenten samen aan de rampenbestrijding en crisisbeheersing. De veiligheidsregio werkt daarnaast nauw samen met diverse partners, zoals waterschappen, milieudiensten en defensie. Iedere organisatie is hierin verantwoordelijk voor zijn eigen taken. Samenwerking vindt plaats op basis van de Wet veiligheidsregio's. In deze wet zijn de taken en verantwoordelijkheden van de veiligheidsregio omschreven. Kaag en Braassem maakt, samen met 17 andere gemeenten, deel uit van de Veiligheidsregio Hollands-Midden.		
Belangen	De geraamde gemeentelijke bijdrage in 2026 is € 2.383.242 (Brandweer en crisisbeheersing).		
	Bestuurlijk: De 18 burgemeesters uit de regio Hollands Midden vormen samen het Algemeen Bestuur van de Veiligheidsregio Hollands Midden. Daarnaast is er een Dagelijks Bestuur. Het Dagelijks Bestuur bestaat uit een vertegenwoordiging van het Algemeen Bestuur, aangevuld met de voorzitter van de veiligheidsregio. Onze burgemeester Astrid Heijstee-Bolt neemt sinds september 2022 zitting in het Dagelijks Bestuur van de VRHM en heeft als portefeuille multidisciplinaire crisisbeheersing. Het Dagelijks Bestuur is verantwoordelijk voor de uitvoering en verdere uitwerking van strategische beslissingen die worden genomen door het Algemeen Bestuur.		
Financiële gegevens		<u>1-1-2024</u>	<u>31-12-2024</u>
	Omvang eigen vermogen	€ 6.511.000	€ 9.297.000
	Omvang vreemd vermogen	€ 79.700.000	€ 74.971.000
	Financieel resultaat 2024: € 3.153.000 voordelig.		

	Hecht Hollands Midden (voormalig RDOG)		
Doel/algemeen belang/ activiteit	Hecht Hollands Midden bestaat uit de vier sectoren: openbare gezondheidszorg (GGD), geneeskundige hulpverlening (GHOR) en ambulancezorg (RAV) en het Zorg- en Veiligheidshuis (ZVH). Hecht bewaakt, beschermt en bevordert de gezondheid en het welbevinden van de inwoners in de regio Hollands Midden in zowel reguliere als crisisomstandigheden. Daarnaast probeert Hecht de effecten van gezondheidsbedreigingen te beperken. De GGD voert voor onze gemeente taken uit op het gebied van o.a. de Wet publieke gezondheid, de Wet maatschappelijke ondersteuning en de Jeugdwet. Het gaat hierbij om wettelijk verplichte taken die door de gemeente belegd zijn bij de GGD (zoals infectieziektebestrijding), wettelijke taken waarbij gemeenten gezamenlijk kiezen om deze onder te brengen bij de GGD (zoals, jeugdgezondheidszorg, Veilig Thuis en Toezicht WMO) en vrijwillige taken die één of meer gemeenten laten uitvoeren door de GGD (zoals: logopedie en voorlichting).		
Belangen	De geraamde gemeentelijke bijdrage in 2026 is € 2.124.000		
	Bestuurlijk: Het Algemeen Bestuur van Hecht bestaat uit de portefeuillehouders Volksgezondheid van de 18 gemeenten in de regio Hollands Midden. Voor onze gemeente is dat wethouder Gerben van Duin. Daarnaast neemt Gerben van Duin zitting in BAC PG (bestuursadviescommissie publieke gezondheid) bij Hecht. Het Dagelijks Bestuur bestaat uit zeven leden. Kaag en Braassem heeft 2 van 50 stemmen.		
Financiële gegevens		<u>01-01-2024</u>	<u>31-12-2024</u>
	Omvang eigen vermogen	€ 648.000	€ 89.000
	Omvang vreemd vermogen	€ 39.866.000	€ 51.394.000
	Financieel resultaat 2024: € 179.000 voordelig		

 Omgevingsdienst West-Holland	Omgevingsdienst West-Holland									
Doel/algemeen belang/ activiteit	De Omgevingsdienst staat voor duurzaamheid, veiligheid en een verbetering van de leefomgeving. Ze stelt milieubeschikkingen (vergunningen) op voor de gemeente en ziet toe op naleving van milieuwetgeving (toezicht en handhaving). Ook geeft de ODWH milieuvadvisen aan de deelnemende gemeenten in de regio Holland Rijnland en zorgt ervoor dat in ruimtelijke plannen van gemeenten aandacht wordt besteed aan milieuaspecten, zoals bodem, lucht, geluid, energie, natuur (stikstof) en veiligheid. Tenslotte behandelt de dienst klachten over bedrijven van overlast als gevolg van geluid en geur. Om een goede en efficiënte uitvoering te geven aan de milieutaken heeft Kaag en Braassem deze taken bij de Omgevingsdienst ondergebracht.									
Belangen	De geraamde gemeentelijke bijdrage in 2026 is € 1.357.414									
	Bestuurlijk: Het Algemeen Bestuur bestaat uit 13 leden (inclusief de voorzitter). Wethouder Dolf Kistemaker heeft zitting in het Algemeen Bestuur. Kaag en Braassem heeft 6% van de stemmen.									
Financiële gegevens	Financiële gegevens (o.b.v. jaarrekening 2024): <table><tr><td></td><td><u>01-01-2024</u></td><td><u>31-12-2024</u></td></tr><tr><td>Omvang eigen vermogen</td><td>€ 2.206.000</td><td>€ 1.702.000</td></tr><tr><td>Omvang vreemd vermogen</td><td>€ 14.432.000</td><td>€ 13.535.000</td></tr></table> Financieel resultaat 2024: € 343.000		<u>01-01-2024</u>	<u>31-12-2024</u>	Omvang eigen vermogen	€ 2.206.000	€ 1.702.000	Omvang vreemd vermogen	€ 14.432.000	€ 13.535.000
	<u>01-01-2024</u>	<u>31-12-2024</u>								
Omvang eigen vermogen	€ 2.206.000	€ 1.702.000								
Omvang vreemd vermogen	€ 14.432.000	€ 13.535.000								

	Bedrijfsvoeringsorganisatie Rijn en Braassem											
Doel/algemeen belang/ activiteit	Het doel van Bedrijfsvoeringsorganisatie Rijn en Braassem is het bewerkstelligen van een kwalitatief hoogwaardige en doelmatige uitvoering van de taken van de gemeenten op het gebied van informatievoorziening en automatisering. Uitgangspunt voor de samenwerking is standaardisatie van de I&A-dienstverlening, inclusief de bijbehorende standaardinrichting van de gemeentelijke werkprocessen en het daarbij passende applicatielandschap. De bedrijfsvoeringsorganisatie kan worden ingezet voor bedrijfsvoering en uitvoerende taken en bestaat uit gemeenten Alphen aan den Rijn en Kaag en Braassem. Een logische samenwerking omdat beide gemeenten ook al intensief samenwerken in het Sociale Domein en op het gebied van Belastingen en de daaraan gerelateerde ICT-onderwerpen.											
Belangen	Financieel: De geraamde gemeentelijke bijdrage 2025 aan Rijn en Braassem bedroeg € 3.557.261. Op dit moment lopen de gesprekken over de vorming van een centrumregeling. Voornemen is om dit per 1 januari 2026 in te laten gaan. Zie ook de toelichting in paragraaf 5.											
	Bestuurlijk: De gemeenten Alphen aan den Rijn en Kaag en Braassem dragen geen bevoegdheden over aan de bedrijfsvoeringsorganisatie, maar kunnen ter verwezenlijking van informatisering, automatisering en andere taken bevoegdheden mandateren en machtigingen verlenen aan de bedrijfsvoeringsorganisatie. Het bestuur bestaat uit vier leden. De bestuursleden namens de gemeente Kaag en Braassem zijn wethouder Nick van Egmond en burgemeester Astrid Heijstee-Bolt. De directie van de bedrijfsvoeringsorganisatie bestaat uit een Algemeen Directeur en een Operationeel Directeur.											
Financiële gegevens	<table><tr><td>Financiële gegevens:</td><td><u>01-01-2024</u></td><td><u>31-12-2024</u></td></tr><tr><td>Omvang eigen vermogen</td><td>€ 52.920</td><td>€ 47.881</td></tr><tr><td>Omvang vreemd vermogen</td><td>€ 6.116.357</td><td>€ 6.831.842</td></tr></table> Financieel resultaat 2024 na verrekening: € 0			Financiële gegevens:	<u>01-01-2024</u>	<u>31-12-2024</u>	Omvang eigen vermogen	€ 52.920	€ 47.881	Omvang vreemd vermogen	€ 6.116.357	€ 6.831.842
Financiële gegevens:	<u>01-01-2024</u>	<u>31-12-2024</u>										
Omvang eigen vermogen	€ 52.920	€ 47.881										
Omvang vreemd vermogen	€ 6.116.357	€ 6.831.842										

	Serviceorganisatie Zorg Holland Rijnland		
Doel/algemeen belang/activiteit	Serviceorganisatie Zorg Holland Rijnland is ingericht ten behoeve van het uitvoeren van inkoop van en contractmanagement op specialistische jeugdzorg voor de gemeenten binnen Holland Rijnland en vanaf 2024 ook voor onze gemeente. De taken van deze serviceorganisatie zijn met name contracteren en contractmanagement, verwerking berichtenverkeer, betalingen, data-analyse en monitoring.		
Belangen	Financieel: Geraamde gemeentelijke bijdrage 2026 Kaag en Braassem € 207.769		
	Bestuurlijk: Het bestuur van de Serviceorganisatie Zorg Holland Rijnland bestaat uit de portefeuillehouders Jeugd in de regio Holland Rijnland. Voor onze gemeente is dat wethouder Gerben van Duin.		
Financiële gegevens	Financiële gegevens:	<u>1-1-2024</u>	<u>31-12-2024</u>
	Omvang eigen vermogen	€ 162.605	€ 495.641
	Omvang vreemd vermogen	€ 7.047.057	€ 13.761.166
	Financieel resultaat 2024: € 260.687 voordelig		

	BNG										
Doel/algemeen belang/activiteit	De Bank Nederlandse Gemeenten is de bank van en voor overheden en instellingen ten behoeve van het maatschappelijk belang. Met gespecialiseerde financiële dienstverlening draagt de BNG bij aan zo laag mogelijke kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger.										
Belangen	Financieel: Het maatschappelijk aandelenkapitaal bestaat uit 121.719 aandelen (€ 2,50 nominaal). De Staat is houder van de helft van de aandelen, de andere helft is in handen van gemeenten, provincies en een hoogheemraadschap. Dividend 2023, uitgekeerd in 2024: € 262.913 Dividend 2024, uitgekeerd in 2025: € 305.515										
	Bestuurlijk: De burgemeester is vertegenwoordiger van gemeente Kaag en Braassem in de aandeelhoudersvergaderingen.										
Financiële gegevens	<table><tr><td></td><td><u>1-1-2024</u></td><td><u>31-12-2024</u></td></tr><tr><td>Omvang eigen vermogen</td><td>€ 4.721 mln</td><td>€ 4.777 mln</td></tr><tr><td>Omvang vreemd vermogen</td><td>€ 110.819 mln</td><td>€ 123.164 mln</td></tr></table> Financieel resultaat 2024: € 294 miljoen voordelig.			<u>1-1-2024</u>	<u>31-12-2024</u>	Omvang eigen vermogen	€ 4.721 mln	€ 4.777 mln	Omvang vreemd vermogen	€ 110.819 mln	€ 123.164 mln
	<u>1-1-2024</u>	<u>31-12-2024</u>									
Omvang eigen vermogen	€ 4.721 mln	€ 4.777 mln									
Omvang vreemd vermogen	€ 110.819 mln	€ 123.164 mln									

	Oasen										
Doel/algemeen belang/ Activiteit	Oasen is als maatschappelijk bedrijf in publieke handen. De aandeelhouders van Oasen zijn 21 gemeenten in het oosten van Zuid-Holland waar drinkwater aan de inwoners geleverd wordt. Oasen levert jaarlijks bijna 48 miljard liter drinkwater aan 800.000 inwoners. Hiervoor worden zeven zuiveringsstations, acht pompstations en een watertoren gebruikt. Het hoofdkantoor staat in Gouda. De zuiveringsstations, pompstations en winvelden liggen verspreid door het voorzieningsgebied. Het voorzieningsgebied heeft een oppervlakte van 1.115 km².										
Belangen	Financieel: Er zijn 748 aandelen geplaatst (gemeente Kaag en Braassem is houder van 26 aandelen). Oasen keert geen dividend uit										
	Bestuurlijk: De burgemeester is vertegenwoordiger van gemeente Kaag en Braassem in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders.										
Financiële gegevens	Cijfers zijn gebaseerd op jaarverslag 2024 <table><tr><td></td><td><u>1-1-2024</u></td><td><u>31-12-2024</u></td></tr><tr><td>Omvang eigen vermogen</td><td>€ 128.149 mln.</td><td>€ 136.041 mln.</td></tr><tr><td>Omvang vreemd vermogen</td><td>€ 244.640 mln.</td><td>€ 263.335 mln.</td></tr></table> Financieel resultaat 2024: € 7,9 miljoen voordelig.			<u>1-1-2024</u>	<u>31-12-2024</u>	Omvang eigen vermogen	€ 128.149 mln.	€ 136.041 mln.	Omvang vreemd vermogen	€ 244.640 mln.	€ 263.335 mln.
	<u>1-1-2024</u>	<u>31-12-2024</u>									
Omvang eigen vermogen	€ 128.149 mln.	€ 136.041 mln.									
Omvang vreemd vermogen	€ 244.640 mln.	€ 263.335 mln.									

	Cyclus									
Doel/algemeen belang/ activiteit	Cyclus stelt zich als doel het doelmatig inzamelen en verwerken van huishoudelijk afval voor de deelnemende gemeenten. De gemeente Kaag en Braassem heeft een wettelijke taak om zorg te dragen voor de (gescheiden) inzameling van huishoudelijke afvalstoffen binnen het grondgebied van de gemeente.									
Belangen	Financieel: Kaag en Braassem is houder van 10.651 aandelen Als gevolg van het winstniveau keert Cyclus over 2024 dividend uit.									
	Bestuurlijk: De burgemeester Astrid Heijstee-Bolt is vertegenwoordiger van gemeente Kaag en Braassem in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders. Lid van het Grondstoffenplatform is wethouder Dolf Kistemaker.									
Financiële gegevens	Cijfers zijn gebaseerd op het jaarverslag 2024: <table><tr><td></td><td><u>1-1-2024</u></td><td><u>31-12-2024</u></td></tr><tr><td>Omvang eigen vermogen</td><td>€ 11.263.000</td><td>€ 14.156.000</td></tr><tr><td>Omvang vreemd vermogen</td><td>€ 23.873.000</td><td>€ 24.695.000</td></tr></table> Financieel resultaat 2024: € 2.893.000 voordelig.		<u>1-1-2024</u>	<u>31-12-2024</u>	Omvang eigen vermogen	€ 11.263.000	€ 14.156.000	Omvang vreemd vermogen	€ 23.873.000	€ 24.695.000
	<u>1-1-2024</u>	<u>31-12-2024</u>								
Omvang eigen vermogen	€ 11.263.000	€ 14.156.000								
Omvang vreemd vermogen	€ 23.873.000	€ 24.695.000								

	Alliander		
Doel/algemeen belang/ activiteit	Alliander N.V. is een nutsbedrijf dat voortgekomen is uit Nuon. Alliander is een netwerkbedrijf dat bestaat uit Liander en Qirion. Het bedrijf verzorgt de distributie van energie in een derde deel van Nederland. Alliander had in 2023 zo'n 6.700 eigen werknemers (in FTE) en 5,9 miljoen klantenaansluitingen. Het beheert ongeveer 95.000 kilometer elektriciteitskabel en 42.000 km gasleiding.		
Belangen	Financieel: Alle aandelen van Alliander zijn direct of indirect in handen van Nederlandse provincies en gemeenten. De grootste aandeelhouders van Alliander zijn de provincies Gelderland (45%), Friesland (13%), Noord-Holland (9%) en de gemeente Amsterdam (9%). Verder zijn er bijna 50 gemeenten (minder dan 3%) aandeelhouder, waaronder gemeente Kaag en Braassem. In totaal zijn er 56 publieke aandeelhouders. Het dividendbeleid van Alliander voorziet in een uitkering van maximaal 45% van de winst na belastingen, gecorrigeerd voor bijzondere posten. Het dividend 2024 is vastgesteld op € 148,8 miljoen. Dit betekent voor de gemeente Kaag en Braassem over 2024 een dividend van € 435.420. In 2021 is er door meerdere aandeelhouders een reverse converteerbare hybride obligatielening verstrekt aan Alliander. De gemeente Kaag en Braassem heeft naar haar aandeel een lening ter grootte van € 2.744.921 verstrekt.		
	Bestuurlijk: De burgemeester is vertegenwoordiger van gemeente Kaag en Braassem in de jaarlijkse Algemene Vergadering van Aandeelhouders.		
Financiële gegevens		<u>1-1-2024</u>	<u>31-12-2024</u>
	Omvang eigen vermogen	€ 4.749 mln	€ 6.038 mln
	Omvang vreemd vermogen	€ 6.877 mln	€ 6.908 mln
	Financieel resultaat 2024: € 976 miljoen voordelig.		

	Sportbedrijf Kaag en Braassem		
Doel/algemeen belang/ activiteit	Sportbedrijf Kaag en Braassem draagt duurzaam bij aan een gezonde en actieve levensstijl voor de inwoners van de gemeente Kaag en Braassem, door zo veel mogelijk mensen in de gemeente te laten sporten en bewegen. Om zijn missie te bereiken biedt het Sportbedrijf goed toegankelijke, uitnodigende sportaccommodaties (Sport en recreatiecentrum De Tweesprong, Sportzaal Kaskade en Gemeenschapscentrum Het Spant) en activiteiten aan. Verder werkt het Sportbedrijf samen met andere (verbonden partijen) die aan diezelfde doelen werken. Hierin zijn de plannen rondom het Sportpad met nieuwbouwproject KINEO een mooi voorbeeld van deze brede samenwerkingen en het doel om bewegen te integreren in meerdere domeinen. Naast het faciliteren van sport en bewegen verzorgt sportbedrijf Kaag en Braassem ook sport- en bewegingsstimulering en welzijnsactiviteiten zoals zwemmen voor mensen met dementie, beweegmixen om mensen in beweging te krijgen en ondersteuning in het Gecombineerde Leefstijl Interventie (GLI) traject. Hiermee levert het Sportbedrijf Kaag en Braassem een bijdrage aan de doelstellingen uit de Omgevingsvisie.		
Belangen	Financieel: 40 aandelen die zijn geplaatst en volgestort ad € 18.152		
	De gemeente is 100% aandeelhouder van De Tweesprong B.V. (hoe het Sportbedrijf staat geregistreerd bij de KVK) en eigenaar van alle - op Kaskade na (eigendom woningbouwvereniging) - panden. Binnen de gemeente is de verantwoording met betrekking tot het bestuur van De Tweesprong B.V. verdeeld in opdrachtgeverschap en aandeelhouderschap. Deze twee taken zijn verdeeld over verschillende bestuursleden. Het aandeelhouderschap ligt bij burgemeester Astrid Heijstee-Bolt en het opdrachtgeverschap bij wethouder Gerben van Duin.		
Financiële gegevens		1-1-2024	31-12-2024
	Omvang eigen vermogen	€ 18.152	€ 18.152
	Omvang vreemd vermogen	€ 1.654.015	€ 802.615
	Financieel resultaat 2024: € 76.749, - (negatief)		

 Gemeente Kaag en Braassem	GEM Braassemerland VOF																
Doel/algemeen belang/activiteit	De VOF (GEM) heeft ten doel het voor haar rekening en risico (doen) uitvoeren van de grondexploitatie met betrekking tot het exploitatiegebied zoals aangeduid in de Samenwerkingsovereenkomst (inclusief bijlagen), gelegen binnen het Plangebied Braassemerland en overigens al wat daarmee verband houdt of daaraan bevorderlijk kan zijn, alles in de ruimste zin.																
Belangen	Financieel: De gemeente heeft in het verleden verschillende stortingen gedaan in de VOF als inbreng van eigen vermogen. Per medio 2025 bedroeg onze deelneming in het eigen vermogen € 5,5 miljoen. De komende jaren zal dit verder toenemen, omdat de uitgaven vooruitlopen op de grondverkopen. De maximale inbreng van eigen vermogen door de vennoten zal dan tijdelijk uitkomen op circa € 12,5 miljoen per vennoot. De grondexploitatie van de VOF heeft een positief resultaat. Dat betekent dat de inzet van eigen vermogen volledig wordt terugverdiend door de verwachte opbrengsten in periode 2026 tot en met 2030 (einde looptijd van het project). Het verstrekken van kapitaal aan de VOF leidt echter tot een (tijdelijke) verslechtering van de gemeentelijke solvabiliteit. Daarom wordt ook onderzocht of de VOF anders kan worden gefinancierd. Inzet is dat de VOF zoveel mogelijk zelfstandig vreemd vermogen aantrekt. Eind 2023 is afgesproken dat de rente die de VOF vergoed over het ingebrachte eigen vermogen, wordt aangepast. Deze wordt gebaseerd op de BNG fixed 10-jaars geldleningen aan gemeenten +0,5%.																
	Bestuurlijk: de vennoten van de VOF zijn de gemeente Kaag en Braassem en Aan de Braassem BV (project BV van de ontwikkelaars). De vakwethouder, Mevrouw Y. Peters en de heer E. Faber, partner bij Fakton B.V. te Rotterdam, hebben mandaat van het college om rechtshandelingen namens de gemeente te verrichten. Zij vormen samen met de afvaardiging van de ontwikkelaar het bestuur van de VOF Braassemerland.																
Financiële Gegevens	De financiële gegevens zijn gebaseerd op de jaarrekening 2024. <table border="1" data-bbox="379 1355 1321 1541"> <thead> <tr> <th></th><th>1 januari 2024</th><th>31 december 2024</th></tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Omvang Eigen vermogen</td><td>€ 8.753.281</td><td>€ 10.728.280</td></tr> <tr> <td>Omvang Vreemd vermogen</td><td>€19.716.092</td><td>€25.046.342</td></tr> <tr> <td>Totaal vermogen</td><td>€ 28.469.373</td><td>€ 35.774.622</td></tr> <tr> <td>Financieel resultaat 2024</td><td colspan="2">€ 25.000,- nadelig</td></tr> </tbody> </table>			1 januari 2024	31 december 2024	Omvang Eigen vermogen	€ 8.753.281	€ 10.728.280	Omvang Vreemd vermogen	€19.716.092	€25.046.342	Totaal vermogen	€ 28.469.373	€ 35.774.622	Financieel resultaat 2024	€ 25.000,- nadelig	
	1 januari 2024	31 december 2024															
Omvang Eigen vermogen	€ 8.753.281	€ 10.728.280															
Omvang Vreemd vermogen	€19.716.092	€25.046.342															
Totaal vermogen	€ 28.469.373	€ 35.774.622															
Financieel resultaat 2024	€ 25.000,- nadelig																

	Stichting Greenport Aalsmeer										
Doel/algemeen belang/activiteit	Stichting Greenport Aalsmeer is een community waarin ondernemers, overheden, onderzoek- en onderwijsinstellingen vertegenwoordigd zijn. Samen werken ze aan sierteeltvraagstukken die niemand van ons alleen kan oplossen, zoals schaarste op de arbeidsmarkt, het gebrek aan ruimte en de noodzakelijke versnelling van de circulaire economie. Stichting Greenport Aalsmeer bestaat uit een samenwerkingsverband tussen zes gemeenten. Dit zijn, naast Kaag en Braassem, de gemeenten Nieuwkoop, Uithoorn, Haarlemmermeer, Amstelveen en Aalsmeer. Door samen te werken wordt zo gewerkt aan de versterking van de concurrentiepositie binnen deze sector.										
Belangen	Financieel: Geraamde exploitatiebijdrage 2026, totaal € 40.000										
	Bestuurlijk: Het bestuur van Stichting Greenport Aalsmeer bestaat uit 3 leden: de Burgemeester van Aalsmeer, hoofd Public Affairs namens Royal FloraHolland en wethouder Yvonne Peters namens de gemeente Kaag en Braassem. Tevens maakt Yvonne Peters deel uit van de stuurgroep.										
Financiële gegevens	Financiële gegevens zijn gebaseerd op het jaarverslag 2024 <table><tr><td></td><td><u>1-1-2024</u></td><td><u>31-12-2024</u></td></tr><tr><td>Omvang eigen vermogen</td><td>€ 22.418</td><td>€ 87.242</td></tr><tr><td>Omvang vreemd vermogen</td><td>€ 460.892</td><td>€ 729.066</td></tr></table> Financieel resultaat 2024: € 64.824 voordelig			<u>1-1-2024</u>	<u>31-12-2024</u>	Omvang eigen vermogen	€ 22.418	€ 87.242	Omvang vreemd vermogen	€ 460.892	€ 729.066
	<u>1-1-2024</u>	<u>31-12-2024</u>									
Omvang eigen vermogen	€ 22.418	€ 87.242									
Omvang vreemd vermogen	€ 460.892	€ 729.066									

7. Grondbeleid

Het gemeentelijk grondbeleid is ondersteunend aan de door het bestuur geformuleerde beleidsdoelstellingen. Grondverwerving, -productie, uitgifte en tijdelijk beheer zijn de ingrediënten van elke gebiedsontwikkeling, of het nu gaat om het bouwen van woningen, aanleggen van infrastructuur, het aanbieden van maatschappelijke voorzieningen of het bevorderen van de economische ontwikkeling.

Onderdeel van de gemeentelijke Programmabegroting is een paragraaf grondbeleid. Hierin wordt de raad jaarlijks inzicht geboden in de vorderingen van de in ontwikkeling genomen en nog te ontwikkelen grondcomplexen in het komende begrotingsjaar.

In deze paragraaf grondbeleid komen aan de orde:

- Ontwikkelingen grondexploitatieprojecten in 2025
- Ontwikkeling grondposities in 2025
- Af te sluiten grondcomplexen per 31 december 2025
- Nieuwe grondcomplexen vanaf 1 januari 2026

Deze paragraaf bevat geen kwantitatieve analyse van de projectresultaten. In deze begroting zijn de bij de programmarekening 2025 vastgestelde grondexploitaties (per 1/1/2025) verwerkt. Het grondbeleid is verwoord in de actuele Nota Grondbeleid. De belangrijkste beleidsuitgangspunten zijn:

- Bij het realiseren van de ruimtelijke doelstellingen zal het accent meer op inbreiding, herstructurering en revitalisering komen te liggen
- Het grondbeleid is in principe faciliterend (door het aannemen van een motie bij de vaststelling van de Nota Grondbeleid in september 2020 kan in sommige gevallen sprake zijn van meer actief grondbeleid)
- In specifieke gevallen kan onder voorwaarden worden afgeweken van het faciliterend beleid
- De gemeente bepaalt vooraf op basis van een ontwikkelstrategie op welke wijze een gebiedsontwikkeling tot stand zal komen

Jaarlijks worden de te hanteren grondprijzen door ons college geactualiseerd in de Grondprijzenbrief. Deze brief wordt ter kennisneming aan de raad gezonden.

Naast deze paragraaf is het programma Ruimte en leefomgeving van deze begroting van belang, waarin de gemeente haar ruimtelijke doelstellingen voor 2026 presenteert en waaraan het grondbeleid ondersteuning zal bieden om deze te realiseren.

Projectontwikkelingen

De actuele ruimtelijke projecten worden jaarlijks mede gepresenteerd in een integrale monitor. De actualisatie van de bij de projecten behorende grondexploitaties vindt plaats bij het opstellen van de jaarrekening. Zo sluit het actueel inzicht in projecten aan op het noodzakelijk inzicht in de resultaten van de grondexploitaties en daarmee de stand van de benodigde voorziening en reserve bouwgrondexploitatie. De begroting voor 2026 is gebaseerd op de actualisatie van de grondexploitaties per 1 januari 2025. Daarnaast zijn actuele ontwikkelingen verwerkt. Bij deze actualisatie is een planning opgenomen van de inkomsten en uitgaven voor onder andere het komende jaar.

Nieuw Wetering Noord

Deelgebied 2 – betreft een CPO ontwikkeling van 16 starterswoningen, waarvan 6 grondgebonden woningen en 10 appartementen. In 2024 zijn de kavels uitgeven en de woningen zijn inmiddels allemaal opgeleverd. In de afgelopen periode is het terrein woonrijp gemaakt. Daarmee is dit deelgebied volledig afgerond.

Deellocatie 5 omvat de realisatie van 12 grondgebonden sociale huurwoningen. Voor de ontwikkeling van deel-locatie 5 is een koop- en realisatieovereenkomst gesloten met woningcorporatie WijWonen (voorheen Meerwonen). Er is beroep ingesteld bij de Raad van State. Besloten is te wachten met uitvoering tot dat door de Raad van State op het beroep is beslist. Naar verwachting kan in het eerste kwartaal van 2026 gestart worden met het bouwrijp maken. Als alles conform planning verloopt kunnen de woningen in 2027 worden opgeleverd.

Braassemerland (Deelgebied GEM)

In 2008 is bij het Masterplan een grondexploitatie voor Braassemerland vastgesteld. In 2013 is voor een groot deel van het gebied een gezamenlijke grondexploitatiemaatschappij (GEM) opgericht. Voor dit deelgebied is een gemeentelijke deelgrondexploitatie geopend. Daarnaast is de GEM als deelneming opgenomen in de gemeentelijke administratie. Een toelichting op deze deelneming is in paragraaf zes van deze begroting opgenomen.

Het deelgebied GEM binnen de gemeentelijke grondexploitatie omvat de gemeentelijke plankosten, de boekwaarde van de verworven gronden door de gemeente, enkele civieltechnische werken ten behoeve van het plangebied en de inbreng van de gemeentelijke gronden in de GEM. De gronden binnen dit gebied zullen fasegewijs vanuit de grondexploitatie Braassemerland, deelgebied GEM, overgedragen worden aan de GEM.

In 2025 is de gemeenteraad meerdere malen geïnformeerd over de grondexploitatie van de VOF. Dit heeft geleid tot besluitvorming in de gemeenteraad over het woningbouwprogramma en andere belangrijke uitgangspunten van de gebiedsontwikkeling Braassemerland. Deze besluitvorming heeft consequenties voor de grondexploitatie van de VOF. De hier in deze paragraaf 7 genoemde GREX Braassemerland (gemeentelijke grex) heeft hier expliciet geen betrekking op. Deze gemeentelijke grex bevat uitsluitend gemeentelijke kosten en opbrengsten zoals toegelicht in de voorgaande alinea.

Voormalig gemeentehuis Rijnsaterwoude

Eind 2018 is de grondexploitatie Voormalig gemeentehuis Rijnsaterwoude vastgesteld. Het plan omvat de herontwikkeling van het voormalige gemeentehuis naar een school, 8 vrije sector appartementen en 7 sociale sector huurappartementen. Daarnaast wordt op het terrein achter het voormalige gemeentehuis 8 2¹ kap woningen gerealiseerd. De grondexploitatie omvat alle (gemeentelijke) kosten- en opbrengsten van de ontwikkeling, met uitzondering van de kosten met betrekking tot de school. De herontwikkeling van het voormalig gemeentehuis is afgerond. De 2¹ kap woningen zijn in 2023 allemaal verkocht en in de zomer 2025 opgeleverd. In het najaar zullen bomen worden geplant. Het project kan naar verwachting eind 2025 worden afgerond en bij de volgende actualisatie kunnen worden afgesloten.

In het project heeft tussentijdse winstneming plaatsgevonden. De grex heeft een positief resultaat en kan op basis van de huidige verwachtingen met een positief saldo worden afgesloten.

Grietpolder

In 2023 is de grondexploitatie Grietpolder Leimuiden vastgesteld. Deze grondexploitatie omvat de herontwikkeling van drie deelgebieden. Uit deelgebied 1 (locatie Kerklaan) en deelgebied 3 (locatie Polderlaan) worden de bestaande volkstuinen, schaatsvereniging, scoutingclub verplaatst naar deelgebied 2 (locatie Verenigingen). Vervolgens worden op deelgebied 1 en 3 in totaal 220 woningen gerealiseerd, waarvan 30% in sociale huur en 40% in de categorie betaalbare koop.

Voor deze ontwikkeling zijn in 2024 twee samenwerkingsovereenkomsten getekend; één tussen de gemeente en de verenigingen en één tussen de gemeente en de ontwikkelaar. In deze samenwerkingsovereenkomsten zijn afspraken gemaakt om tot de ontwikkeling van het plan te komen en de definitieve grondtransacties en start van de realisatie. Op dit moment wordt gewerkt aan een koop realisatie overeenkomst die naar verwachting dit najaar zal worden gesloten zodat ook met de planologische procedures kan worden gestart. In 2026 kan dan ook met de werkelijke realisatie worden gestart.

Het plan heeft een klein positief resultaat. Doelstelling is de hele ontwikkeling budgetneutraal te realiseren.

Risicoanalyse grondexploitaties

De financiële effecten van deze situatie bij de gemeentelijke ruimtelijke projecten worden voortdurend in beeld gebracht door een inventarisatie van risico's en kansen. Een risicoanalyse per project levert een goede en betrouwbare basis voor de bepaling van het totale risicoprofiel van het grondbedrijf. Een risicoprofiel van een grondexploitatie houdt in, dat rondom het geraamde resultaat op een prijspeildatum een bandbreedte wordt bepaald. Deze bandbreedte volgt uit de geïnventariseerde kansen en risico's. Dit resultaat zal in het geval van een verliesgevend project gereserveerd worden in de reserve bouwgrondexploitatie. Indien een project qua geraamd resultaat positief is, maar door het bijbehorende risicoprofiel negatief dreigt te worden dan zal ook dat deel in de reserve bouwgrondexploitatie worden gereserveerd.

Van de uitkomsten wordt het berekende grondexploitatieresultaat genomen voor het bepalen van de minimaal benodigde stand voor de reserve bouwgrondexploitatie. Het geactualiseerde resultaat is wel een momentopname, namelijk per 1 januari 2025.

De inschatting van de risico's bij de projectontwikkelingen en grondposities hoeft voorsnog niet aangepast te worden ten opzichte van de stand per 1 januari 2025. Voor de voorziene verliezen op grondexploitaties zijn voorzieningen getroffen.

Reservering voor onvoorziene risico 's

	Ingeschat risico per 1-1-2025 en gelabeld in reserve grondexploitatie
Braassemerland	€ 1.820.000
Regenboogweg Nieuwe Wetering Noord	€ -
Voormalig gemeentehuis	€ 25.000
Grietpolder Leimuiden	€ 198.274
Totaal onvoorziene risico 's	€ 2.043.274

Verliesgevende grondexploitaties

	Verliesvoorziening per 1-1-2025		Gelabeld in verlies- voorziening per 31-12-2025	
	Jaarrekening 2024	Toevoeging rente (2%)		
Braassemerland (grondexploitatie)	€ -5.498.696	€ -109.974	€ -5.608.670	
Regenboogweg Nieuwe Wetering Noord	€ -102.801	€ -2.056	€ -104.857	
Totaal verliesgevende grondexploitaties	€ -5.601.497	€ -112.030	€ -5.713.527	

Winstgevende grondexploitaties

	Verwacht resultaat per 1-1-2025		Ingeschat risico per 1-1-2025
Voormalig gemeentehuis	€ 132.951	€	25.000
Grietpolder Leimuiden	€ 1.726	€	198.274
Totaal winstgevende grondexploitaties	€ 134.677	€	223.274

Af te sluiten grondcomplexen

Bij de actualisatie van de grondexploitaties in 2025 is de grondexploitatie Westend en Centrumplan Leimuiden afgesloten. Bij de actualisatie in 2026 zal mogelijk de grondexploitatie Voormalig gemeentehuis worden afgesloten.

Nieuwe ontwikkelingen

Op dit moment spelen er verschillende ontwikkeling waar mogelijk een grondexploitatie voor moet worden geopend. Dit geldt voor de ontwikkeling van de voormalige school aan de Emmalaan in Woubrugge. Daarnaast zal mogelijk in de volgende jaren een grondexploitatie worden geopend voor de vrijvallende locaties ten gevolge van de ontwikkeling van het Sportpad. Echter dit zal ook afhangen van de gekozen gemeentelijke rol bij deze ontwikkelingen (ontwikkelstrategie).

Verkoop gronden voorraad

De verkoop van gronden en gebouwen die tot deze voorraad behoren, gaat ook in 2025 door. Deze zijn gewaardeerd en er kan bij verkoop een resultaat ten opzichte van de waardering ontstaan.

8. Wet Open Overheid

De Woo (Wet open overheid) is op 1 mei 2022 in werking getreden als opvolger van de Wob (Wet openbaarheid van bestuur). Onderdeel van deze wet is het opnemen van een paragraaf in de begroting en de jaarstukken, waarin inzicht wordt gegeven in de wijze waarop wij als organisatie uitvoering geven aan de Woo. De Woo stelt drie belangrijke plichten voor de overheid, namelijk een actieve openbaarmakingsplicht, een passieve openbaarmakingsplicht en een informatiehuishoudingsplicht.

Het doel van de Woo is het bevorderen van openbaarheid en transparantie: overheids-organisaties moeten, uit zichzelf of als iemand daarom vraagt, informatie openbaar maken over wat zij doen en waarom. Op die manier is het voor iedereen mogelijk om de overheid te controleren. Openbaarheid van overheidsinformatie is belangrijk voor de democratie en het vertrouwen tussen de samenleving en de overheid.

Actieve openbaarheid

De actieve openbaarmakingsplicht houdt in dat overheidsorganisaties uit eigen beweging informatie openbaar moeten maken. In de Woo worden 17 informatiecategorieën genoemd, waarvan 11 zien op de verplichtingen die gelden voor gemeenten. De categorieën waar de actieve openbaarmakingsplicht voor geldt worden gefaseerd ingevoerd.

In het kader hiervan is gekozen voor samenwerking met de Gemeente Alphen aan den Rijn. Beide gemeenten werk(t)en al op verschillende gebieden samen. Ten aanzien van de implementatie van de Woo is gekozen om één stuurgroep en één kernteam te benoemen in deze aanpak. Tegelijk vraagt implementatie van de Woo ook om specifieke acties van één van de twee gemeenten. Daarom is in de meeste gevallen een actieteam benoemd per gemeente om specifieke onderdelen van de Woo te implementeren binnen de specifieke gemeente. In sommige gevallen (zoals bij het kiezen voor een anonimiseringstool) is gekozen voor het starten van één gezamenlijk actieteam.

Op 1 november 2024 is de eerste tranche van de verplichting tot actieve openbaarmaking ingegaan. Voor gemeenten betrof het de onderstaande informatiecategorieën:

- organisatie en werkwijze;
- bereikbaarheidsgegevens;
- algemeen verbindende voorschriften;
- overige besluiten van algemene strekking.

Wij voldoen hier aan. Deze categorieën worden door ons openbaar gemaakt en gepubliceerd via de Woo-index. De Woo-index is een landelijke zoekmachine waarmee gezocht kan worden binnen de informatiecategorieën van de Woo.

Voor de overige informatiecategorieën gelden nog geen officiële verplichtingen, maar in lijn met de inspanningsverplichting maken wij wel al een groot deel van de documenten in die categorieën actief openbaar. Daarmee lopen we voor op de landelijke ontwikkelingen. Hier gaan wij mee door in 2026.

Passieve openbaarmaking

De passieve openbaarmakingsplicht houdt in dat overheidsorganisaties informatie openbaar moeten maken als iemand daarom vraagt. Concreet betekent dit dat het voor iedereen mogelijk is om een bestuursorgaan te verzoeken om publieke informatie voor eenieder openbaar te maken (Woo-verzoek). Deze mogelijkheid bestond ook al onder de Wob.

Tot op heden is het aantal Woo-verzoeken dat per jaar wordt ingediend toegenomen. Daarnaast nemen de omvang en complexiteit van deze verzoeken toe. Wij zijn blijvend in ontwikkeling om deze (ook zeer grote) verzoeken op een snelle en goede manier af te kunnen handelen. Een voorbeeld van een doorontwikkeling is de aanschaf van software voor het eenvoudiger anonimiseren en redigeren ("lakken") van documenten, een noodzakelijke stap in het proces van passieve openbaarmaking.

Wij publiceren de door ons genomen Woo-besluiten op ons informatiesysteem (iBabs).

Informatiehuishouding en openbaarmaking

Om informatie in het publieke domein beschikbaar te stellen moeten we onze informatiehuishouding op orde hebben. Dit betekent dat de informatie die wij dagelijks maken en verwerken goed vindbaar, begrijpelijk en toegankelijk moet zijn. Hoe we met informatie omgaan, staat in direct verband met de openbaarmaking.

We zetten ons ook in voor een open gesprek over de betekenis van de Woo voor onze organisatie met als doel bewustwording te creëren en een balans te vinden tussen vertrouwelijkheid en transparantie.

Dit doen wij onder andere door alle nieuwe medewerkers uitleg te geven over de Woo, wat deze wet voor het werken bij een gemeente betekent en hoe wij onze informatie op een juiste manier verwerken.

Financiële begroting

De financiële begroting bestaat uit de hierna genoemde onderdelen:

- Een overzicht van baten en lasten van de Programmabegroting 2026
- Toelichting op het overzicht van baten en lasten met:
 - gehanteerde kaders bij de begroting
 - hoofdlijnen verschillen begroting 2026 versus begroting 2025 en begroting 2026 versus de jaarrekening 2024
 - overzicht van geraamde incidentele baten en lasten per programma
 - overzicht van het structurele begrotingsresultaat
 - overzicht van beoogde structurele toevoegingen en onttrekkingen aan reserves
 - overzicht van reservepositie en gespecificeerd verloop van reserves
 - overzicht van stand van voorzieningen en gespecificeerd verloop van de voorzieningen
- Uiteenzetting van de financiële positie met:
 - financieel overzicht van het bestaande beleid en het nieuwe beleid dat in de programma's is opgenomen: zie hiervoor het onderdeel begroting en het meerjarenperspectief
 - geprognosticeerde begin- en eindbalans van 2025, en 2026 t/m 2029
 - EMU-saldo 2025 en geraamd EMU-saldo 2026 t/m 2029
- Voorgeschreven overzichten:
 - jaarlijks terugkerende arbeidgerelateerde verplichtingen
 - overzicht van de geraamde lasten en baten per taakveld
 - investeringen onderscheiden in investeringen met maatschappelijk nut en investeringen met economisch nut
 - financiering: zie paragraaf 4
- Begroting en het meerjarenperspectief.

Overzicht van baten en lasten

Onderstaand overzicht geeft de totale raming van baten en lasten, het saldo van baten en lasten en het geraamde resultaat van de Programmabegroting, dat ontstaat inclusief de reservemutaties.

Bedragen * € 1.000										
Programma	Rekening 2024		Begroting 2025		Begroting 2026		Verschillen			
	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Beg. 2026 vs beg. 2025	Beg. 2026 vs beg. 2025	Beg. 2026 vs rek. 2024	Beg. 2026 vs rek. 2024
	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
1 - Bestuur, regio en middelen	4.625	189	4.991	-64	5.482	-69	491	-5	857	-257
2 - Sociaal domein	37.697	-12.443	38.604	-8.211	43.053	-9.662	4.449	-1.450	5.355	2.782
3 - Ruimte en leefomgeving	26.535	-15.521	28.849	-15.756	33.891	-19.878	5.042	-4.122	7.355	-4.357
	68.857	-27.776	72.444	-24.031	82.425	-29.608	9.981	-5.578	13.568	-1.833
Algemene dekkingsmiddelen										
lokale heffingen	349	-7.533	504	-7.617	519	-7.927	16	-310	170	-394
algemene uitkering	0	-48.350	0	-49.477	0	-52.469	0	-2.992	0	-4.120
dividend	19	-1.056	19	-695	21	-700	2	-5	2	356
financieringsfunctie	1.999	-2.173	3.338	-3.714	3.575	-3.792	237	-78	1.576	-1.619
	2.367	-59.112	3.861	-61.503	4.115	-64.888	255	-3.385	1.749	-5.777
programma overhead	11.195	-174	12.135	-143	12.288	-72	153	71	1.094	101
vennootschapsbelasting	26	0	1	0	1	0	0	0	-25	0
Saldo van baten en lasten	82.445	-87.061	88.441	-85.677	98.830	-94.569	10.389	-8.892	16.385	-7.508
mutaties reserves:										
1. Bestuur, regio en middelen (res)	0	-453	0	0	0	0	0	0	0	453
2. Sociaal domein (res)	5.179	-1.560	0	-4.220	0	-4.932	0	-712	-5.179	-3.372
3. Ruimte en leefomgeving (res)	1.817	-1.197	0	-338	0	-25	0	313	-1.817	1.172
4. Algemene dekkingsmiddelen (res)	250	-6.431	0	0	0	0	0	0	-250	6.431
totaal mutaties reserves	7.246	-9.641	0	-4.558	0	-4.957	0	-399	-7.246	4.685
Resultaat / budgettaire ruimte	7.011		1.794		696		-1.098		-6.315	

Onderstaand overzicht geeft het meerjarig begrotingsbeeld:

Bedragen * € 1.000						
Programma	Begroting 2027		Begroting 2028		Begroting 2029	
	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
1 - Bestuur, regio en middelen	5.480	-69	5.364	-69	5.364	-69
2 - Sociaal domein	37.407	-9.282	37.582	-9.282	37.499	-9.282
3 - Ruimte en leefomgeving	29.933	-15.204	30.124	-15.222	30.396	-15.252
	72.820	-24.554	73.069	-24.572	73.259	-24.602
Algemene dekkingsmiddelen						
lokale heffingen	519	-7.927	519	-7.927	519	-7.927
algemene uitkering	0	-53.004	0	-52.394	0	-53.221
dividend	21	-700	21	-700	21	-700
financieringsfunctie	5.209	-5.163	5.117	-5.289	5.449	-5.507
	5.750	-66.793	5.658	-66.310	5.990	-67.355
programma overhead	12.219	-72	12.271	-72	12.420	-72
vennootschapsbelasting	1	0	1	0	1	0
Saldo van baten en lasten	90.790	-91.420	90.999	-90.954	91.670	-92.029
mutaties reserves:						
1. Bestuur, regio en middelen (res)	0	0	0	0	0	0
2. Sociaal domein (res)	0	0	0	0	0	0
3. Ruimte en leefomgeving (res)	0	0	0	0	0	0
4. Algemene dekkingsmiddelen (res)	0	0	0	0	0	0
totaal mutaties reserves	0	0	0	0	0	0
Resultaat / budgettaire ruimte	630		-46		359	

Gehanteerde kaders voor de begroting

Ten behoeve van het uitwerken van de meerjarenbegroting 2026-2029 zijn de volgende uitgangspunten toegepast:

Inkomsten: prijscompensatie en kostendekkendheid

- Om de “koopkracht” van de eigen inkomsten op peil te houden, zijn de gemeentelijke belastingen, leges en waar contractueel mogelijk de huren en pachten geïndexeerd met een inflatiecorrectie. In deze begroting is een inflatiecorrectie verwerkt van 2,0 % voor de belastingen. Dit percentage is gebaseerd op de loonvoet sector overheid voor 2026 uit de kerngegevensstabel van het CEP per februari 2025. Voor privaatrechtelijke contracten zoals verhuringen is meestal de CPI overeengekomen, en die bedraagt 2,8%.
- In verband met de maximale kostendekkendheid van 100% zijn in de begroting de tarieven voor afval aangepast tot 100% kostendekkendheid. Bij het vaststellen van de belastingverordeningen worden de tarieven voor 2026 definitief vastgesteld.
- Voor de afvalstoffenheffing, riool- en waterzorgheffing, de marktgelden, de grafrechten en de leges geldt een kostendekking (inclusief btw) van maximaal 100%.

Uitgaven: prijscompensatie, rente en onontkoombare budgetbijstellingen

- Voor het berekenen van de salarislasteren is voor de Programmabegroting 2026 is geanticipeerd op de concept CAO 2025-2027. Inmiddels is deze CAO ook bekrachtigd.
- De rentecomponent in de kapitaallasteren, de rentetoe rekening aan grondexploitaties, reserves en voorzieningen is bepaald door de samenstelling en ontwikkeling van de leningenportefeuille. Voor de begroting 2026 en verder is de renteomslag bepaald op basis van de rente per 1 augustus 2025.
- De overige budgetten zijn geïndexeerd op basis van de onderliggende overeenkomsten zoals de financiële kaderstelling gemeenschappelijke regelingen voor GR-en, en andere privaatrechtelijke overeenkomsten, meestal gebaseerd op de CPI.
- De prijscompensaties die wordt ontvangen vanuit de algemene uitkering en eigen inkomsten (behoudens de 100% kostendekkende activiteiten), wordt volledig ingezet voor prijscompensatie van uitgavenbudgetten.
- Indien uit de jaarrekening, of uit te verwachten ontwikkelingen volgt dat een budget structureel te laag is voor de taakuitoefening in 2026, is een extra bijstelling verwerkt. Dit kan alleen in het geval dat de extra uitgaven onontkoombaar zijn. Bij substantiële aanpassingen zijn deze toegelicht in de begroting.

Algemene uitkering en constante prijzen.

- De meerjarenbegroting is in constante prijzen. Dat wil zeggen dat voor de jaren ná 2026 het prijspeil van 2026 wordt aangehouden.
- De algemene uitkering uit het gemeentefonds wordt berekend aan de hand van de gegevens uit de Meicirculaire uit het jaar voorafgaande aan het begrotingsjaar, eveneens op basis van constante prijzen.

Verschillen

Op grond van artikel 19 BBV worden de verschillen tussen de primaire begroting 2026 en de realisatie 2024, en tussen de primaire begroting 2026 en de begroting van het daaraan voorafgaande jaar getoond.

Samenvatting in totalen uit de hierna gegeven specificatie per programma

Bedragen * € 1.000										
Programma	Rekening 2024		Begroting 2025		Begroting 2026		Verschillen			
							Beg 2026 vs beg 2025		Beg 2026 vs rek 2024	
Totaal lasten	82.445	N	88.441	N	98.830	N	10.389	N	16.385	N
Totaal baten	-87.061	V	-85.677	V	-94.569	V	-8.892	V	-7.508	V
Totaal saldo baten en lasten	-4.616	V	2.764	N	4.261	N	1.497	N	8.877	N
Stortingen in reserves	7.246	N	0	V	0	V	0	V	-7.246	V
Onttrekkingen aan reserves	-9.641	V	-4.558	V	-4.957	V	-399	V	4.685	N
Resultaat na bestemming	-7.011	V	-1.794	V	-696	V	1.098	N	6.315	N

Bedragen * € 1.000										
Verschillen										
Programma	Rekening 2024		Begroting 2025		Begroting 2026		Beg 2026 vs beg 2025		Beg 2026 vs rek 2024	
1- Bestuur, regio en middelen										
Lasten van het programma	4.625	N	4.991	N	5.482	N	491	N	857	N
Baten van het programma	189	N	-64	V	-69	V	-5	V	-257	V
Programmasaldo baten en lasten	4.813	N	4.927	N	5.413	N	486	N	600	N
Storting in reserves	0	N	0	N	0	N	0	N	0	N
Onttrekkingen aan reserves	-453	V	0	N	0	N	0	N	453	N
Programmaresultaat	4.360	N	4.927	N	5.413	N	486	N	1.053	N
2- Sociaal Domein										
Lasten van het programma	37.697	N	38.604	N	43.053	N	4.449	N	5.355	N
Baten van het programma	-12.443	V	-8.211	V	-9.662	V	-1.450	V	2.782	N
Programmasaldo baten en lasten	25.254	N	30.392	N	33.391	N	2.999	N	8.137	N
Storting in reserves	5.179	N	0	N	0	N	0	N	-5.179	V
Onttrekkingen aan reserves	-1.560	V	-4.220	V	-4.932	V	-712	V	-3.372	V
Programmaresultaat	28.873	N	26.172	N	28.459	N	2.287	N	-413	V
3- Ruimte en leefomgeving										
Lasten van het programma	26.535	N	28.849	N	33.891	N	5.042	N	7.355	N
Baten van het programma	-15.521	V	-15.756	V	-19.878	V	-4.122	V	-4.357	V
Programmasaldo baten en lasten	11.014	N	13.093	N	14.013	N	920	N	2.999	N
Storting in reserves	1.817	N	0	N	0	N	0	N	-1.817	V
Onttrekkingen aan reserves	-1.197	V	-338	V	-25	V	313	N	1.172	N
Programmaresultaat	11.635	N	12.756	N	13.988	N	1.232	N	2.353	N
Algemene dekkingsmiddelen										
Lasten van het programma	13.588	N	15.997	N	16.405	N	408	N	2.817	N
Baten van het programma	-59.285	V	-61.646	V	-64.961	V	-3.315	V	-5.675	V
Programmasaldo baten en lasten	-45.698	V	-45.649	V	-48.556	V	-2.907	V	-2.858	V
Storting in reserves	250	N		N	0	N	0	N	-250	V
Onttrekkingen aan reserves	-6.431	V		N	0	N	0	N	6.431	N
Programmaresultaat	-51.879	V	-45.649	V	-48.556	V	-2.907	V	3.323	N
Resultaat na bestemming	-7.011	V	-1.794	V	-696	V	1.098	N	6.315	N

Overzicht van incidentele baten en lasten

Bij dit onderdeel is een overzicht gegeven van de baten en lasten die in de begroting zijn verwerkt met een incidenteel karakter. Met deze posten is al rekening gehouden in het meerjarenperspectief, waardoor deze niet meer van invloed zijn op de begrotingsresultaten.

Overzicht <u>incidentele</u> lasten en baten 2025-2028									
bedrag * € 1.000									
Programma 1 - Bestuur, regio en middelen									
Product	Omschrijving	2025		2026		2027		2028	
Lasten									
		0		0		0		0	
<u>storting in reserves:</u>									
incidentele lasten na mutatie reserves		0		0		0		0	
Baten									
		0		0		0		0	
<u>onttrekking aan reserves:</u>									
incidentele baten na mutatie reserves		0		0		0		0	

Programma 2 - Sociaal domein									
Product	Omschrijving	2026		2027		2028		2029	
Lasten									
	Subsidie verenigingen sportpad fase 2	4.932	N						
	Huurkosten tijdelijke units Kaskade	100	N						
		5.032	N	0		0		0	
<u>storting in reserves:</u>									
incidentele lasten na mutatie reserves		5.032	N	0		0		0	
Baten									
		0		0		0		0	
<u>onttrekking aan reserves:</u>									
	Reserve sportpad: subsidie verenigingen	-4.932	V	0					
incidentele baten na mutatie reserves		-4.932	V	0		0		0	

Programma 3 - Ruimte en leefomgeving									
Product	Omschrijving	2026		2027		2028		2029	
Lasten									
	Afsluiten Regenboogweg Nieuwe Wetering Noord	25	N						
		25	N	0		0		0	
<u>storting in reserves:</u>									
incidentele lasten na mutatie reserves		25	N	0		0		0	
Baten									
		0		0		0		0	
<u>onttrekking aan reserves:</u>									
	Afsluiten Regenboogweg Nieuwe Wetering Noord	-25	V						
incidentele baten na mutatie reserves		-25	V	0		0		0	

Algemene dekkingsmiddelen									
Product	Omschrijving	2026		2027		2028		2029	
Lasten									
		0		0		0		0	
<u>storting in reserves:</u>									
incidentele lasten na mutatie reserves		0		0		0		0	
Baten									
		0		0		0		0	
<u>onttrekking aan reserves:</u>									
incidentele baten na mutatie reserves		0		0		0		0	

totaal incidentele lasten na mutatie reserves		5.057	N	0		0		0	
totaal incidentele baten na mutatie reserves		-4.957	V	0		0		0	

Overzicht van structureel begrotingsresultaat

Bedragen * € 1.000

	Vaststelling kengetal structurele exploitatieruimte in %	$(((B-A)+(D-C))/(E)) \times 100\%$						
	Voor de begroting:	Voor het jaarverslag:	Verslag. t-2	Begr. t-1	Begr. t	mjr t+1	mjr t+2	mjr t+3
			2024	2025	2026	2027	2028	2029
A	Structurele lasten = (geraamde totaal van de lasten, bedoeld in artikel 17, onderdeel c, van het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten minus het geraamde totaal van de incidentele lasten per programma, bedoeld in artikel 19, onderdeel c, van het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten)	Structurele lasten = (het gerealiseerde totaal van de lasten, bedoeld in artikel 27, eerste lid, onderdeel c, van het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten minus het gerealiseerde totaal van de incidentele lasten per programma, bedoeld in artikel 28, onderdeel c, van het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten)	79.097	83.456	94.469	91.420	90.954	92.029
B	Structurele baten = (geraamde totaal van de baten, bedoeld in artikel 17, onderdeel c, van het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten minus het geraamde totaal van de incidentele baten per programma, bedoeld in artikel 19, onderdeel c, van het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten)	Structurele baten = (gerealiseerde totaal van de baten, bedoeld in artikel 27, eerste lid, onderdeel c, van het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten minus het gerealiseerde totaal van de incidentele baten per programma, bedoeld in artikel 28, onderdeel c, van het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten)	85.750	83.456	94.569	91.420	90.954	92.029
C	Het beoogde totaal van de structurele toevoegingen aan de reserves voor het overzicht, bedoeld in artikel 19, onderdeel d, van het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten.	Het totaal van de structurele toevoegingen aan de reserves voor het overzicht, bedoeld in artikel 28, onderdeel d, van het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten.	0	0	0	0	0	0
D	Het beoogde totaal van de structurele onttrekkingen aan de reserves voor het overzicht, bedoeld in artikel 19, onderdeel d, van het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten.	Het totaal van de structurele onttrekkingen aan de reserves voor het overzicht, bedoeld in artikel 28, onderdeel d, van het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten.	0	0	0	0	0	0
E	Het geraamde totaal saldo van de baten, bedoeld in artikel 17, onderdeel c, van het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten, exclusief de mutaties reserves.	Het gerealiseerde totaal saldo van de baten, bedoeld in artikel 27, eerste lid, onderdeel c, van het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten, exclusief de mutaties reserves.	87.061	84.691	94.569	91.420	90.954	92.029
	$(((B-A)+(D-C))/(E)) \times 100\%$		8%	0%	0%	0%	0%	0%

Overzicht van structureel begrotingsresultaat

Overzicht structurele toevoegingen en onttrekkingen aan reserves 2026-2029					
bedrag * € 1.000					
Product	Omschrijving	2026	2027	2028	2029
<u>storting in reserves:</u>					
nvt					
		0	0	0	0
<u>onttrekking aan reserves:</u>					
nvt					
		0	0	0	0

Meerjarig overzicht van de vermogenspositie

Overzicht van de reservepositie en de getroffen voorzieningen

Bij dit onderdeel wordt een meerjarig beeld gegeven van het verwachte verloop van de gevormde reserves en de getroffen voorzieningen.

Stand en het verloop van de reserves		Bedragen * € 1.000								
Omschrijving		Algemene reserve	Reserve grond exploitatie	Reserve Openbare ruimte	Reserve Sportpad	Reserve Riolering	Reserve Duurzaamheid	Reserve noodopvang vluchtelingen	Reserve Glijbaan KINEO	Saldo / mutaties
Saldo 1-1-2026		33.377	4.125	787	6.244	3.456	518	935	300	53.700
Toevoegingen	Rente 0%	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Exploitatiesaldo	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Onttrekkingen	Bijdrage aan exploitatie	-	-	-	-4.932	-	-	-	-	-4.932
	Afsl. Regenboogweg NW Wetering	-	-25	-	-	-	-	-	-	-25
Saldo 1-1-2027		33.377	4.100	787	1.312	3.456	518	935	300	48.744
Toevoegingen	Rente 0%	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Exploitatiesaldo	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Onttrekkingen	Bijdrage aan exploitatie	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Saldo 1-1-2028		33.377	4.100	787	1.312	3.456	518	935	300	48.744
Toevoegingen	Rente 0%	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Exploitatiesaldo	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Onttrekkingen	Bijdrage aan exploitatie	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Saldo 1-1-2029		33.377	4.100	787	1.312	3.456	518	935	300	48.744
Toevoegingen	Rente 0%	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Exploitatiesaldo	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Onttrekkingen	Bijdrage aan exploitatie	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Saldo 1-1-2030		33.377	4.100	787	1.312	3.456	518	935	300	48.744

Stand en het verloop van de voorzieningen		Bedragen * € 1.000						
Omschrijving		Voorziening onderhoud gebouwen	Voorziening wethouders pensioenen	Voorziening nadelige grexen	Voorziening Verlofsparen	Voorziening riolerings	Voorziening Civiele Kunstwerken	Saldo / mutaties
Saldo 1-1-2026		989	3.733	5.716	104	3.816	49	14.409
Toevoegingen	Rente	-	87	117	-	-	-	204
	Bijdrage van exploitatie	378	-	-	-	-	245	624
Onttrekkingen	Verminderings	-346	-	-	-	-369	-15	-730
	Bijdrage aan Tweesprong	-90	-	-	-	-	-	-90
	Bijdrage aan 't Spant	-82	-	-	-	-	-	-82
	Afsl. Regenboogweg Nwe Wetering	-	-	-107	-	-	-	-107
Saldo 1-1-2027		849	3.820	5.726	104	3.447	280	14.227
Toevoegingen	Rente	-	88	117	-	-	-	206
	Bijdrage van exploitatie	378	-	-	-	-	245	624
Onttrekkingen	Verminderings	-186	-	-	-	-331	-	-517
	Bijdrage aan Tweesprong	-90	-	-	-	-	-	-90
	Bijdrage aan 't Spant	-36	-	-	-	-	-	-36
Saldo 1-1-2028		915	3.908	5.844	104	3.117	525	14.413
Toevoegingen	Rente	-	91	120	-	-	-	211
	Bijdrage van exploitatie	367	-	-	-	-	245	613
Onttrekkingen	Verminderings	-108	-	-	-	-224	-78	-409
	Bijdrage aan Tweesprong	-90	-	-	-	-	-	-90
	Bijdrage aan 't Spant	-36	-	-	-	-	-	-36
Saldo 1-1-2029		1.049	3.999	5.964	104	2.893	693	14.702
Toevoegingen	Rente	-	93	122	-	-	-	215
	Bijdrage van exploitatie	367	-	-	-	-	245	613
Onttrekkingen	Verminderings	-20	-	-	-	-255	-160	-435
	Bijdrage aan Tweesprong	-90	-	-	-	-	-	-90
	Bijdrage aan 't Spant	-352	-	-	-	-	-	-352
Saldo 1-1-2030		954	4.092	6.086	104	2.638	779	14.653

Voorgeschreven (BBV) verplicht op te nemen informatie/verklaringen

Geprognosticeerde balans per begin en eind 2024 en 2025-2029

|--|

EMU-saldo

In het Bestuurlijk overleg financiële verhoudingen (kabinet, VNG en IPO) is afgesproken dat het EMU-saldo over het begrotingsjaar, het daaraan voorafgaande jaar en het daaropvolgende jaar in de begroting zichtbaar wordt gemaakt. In onderstaande tabel is deze verplichting vertaald.

x € 1.000					
Omschrijving (bedrag x € 1.000)	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
1 Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves	-4.308	-4.957	0	0	0
2 Afschrijvingen ten laste van de exploitatie	2.471	2.880	3.092	3.834	4.138
3 Dotaties aan voorzieningen ten laste van de exploitatie minus vrijval van voorzieningen ten bate van de exploitatie	351	352	499	599	573
4 Investerings in (im)materiële vaste activa die op de balans worden geactiveerd	34.563	42.573	20.226	7.201	6.935
5 Baten uit bijdragen van andere overheden, de Europese Unie en overigen, die niet op de exploitatie zijn verantwoord en niet al in mindering zijn gebracht bij post 4	0	0	0	0	0
6 Desinvesteringen in (im)materiële vaste activa:	0	0	0	0	0
Baten uit desinvesteringen in (im)materiële vaste activa (tegen verkoopprijs), voorzover niet op exploitatie verantwoord	0	0	0	0	0
7 Aankoop van grond en de uitgaven aan bouw-, woonrijp maken e.d.	2.132	6.582	1.553	1.572	1.555
8 Baten bouwgrondexploitatie:	1.035	2.077	6.279	906	915
Baten voorzover transacties niet op exploitatie verantwoord	0	0	0	0	0
9 Lasten op balanspost Voorzieningen voor zover deze transacties met derden betreffen	565	534	312	311	311
10 Lasten i.v.m. transacties met derden, die niet via de onder post 1 genoemde exploitatie lopen, maar rechtstreeks ten laste van de reserves (inclusief fondsen en dergelijke) worden gebracht en die nog niet vallen onder één van bovenstaande posten	0	0	0	0	0
11 Verkoop van effecten:	0	0	0	0	0
a Gaat u effecten verkopen? (ja/nee)	nee	nee	nee	nee	nee
b Zo ja, wat is bij verkoop de verwachte boekwinst op de exploitatie?	0	0	0	0	0
Berekend EMU-saldo	-37.712	-49.337	-12.221	-3.744	-3.173

Jaarlijks terugkerende arbeidgerelateerde verplichtingen

Als gevolg van het BBV dient in dit onderdeel tevens afzonderlijk aandacht te worden besteed aan jaarlijks terugkerende arbeidgerelateerde verplichtingen. Hierbij moet worden gedacht aan arbeidskosten van niet meer actieve werknemers, zoals wachtgelden, wethouderspensioenen en afdracht ziektekostenpremie. In de regelgeving is bepaald dat voor deze verplichtingen geen balansvoorzieningen mogen worden opgenomen, als het jaarlijks gelijkblijvende bedragen betreft (van vergelijkbaar volume). Wel mag er een reserve gevormd worden voor arbeidgerelateerde verplichtingen waarvan de omvang niet jaarlijks gelijk is. Bij Kaag en Braassem is een voorziening gevormd voor de verplichtingen voortvloeiende uit wethouderspensioenen. Bij de gemeente zijn geen functionarissen in dienst met een bezoldiging boven de Balkenendenorm.

Overzicht geraamde lasten en baten per taakveld

				Bedragen * € 1.000		
Taakveld				Begroting 2026		
				Lasten	Baten	Saldo
0 - Bestuur en ondersteuning						
0.1	0.1	Bestuur		2.920	-25	2.895
0.2	0.2	Burgerzaken		752	-334	417
0.3	0.3	Beheer overige gebouwen en gronden		81	-315	-235
0.4	0.4	Overhead		12.288	-72	12.216
0.5	0.5	Treasury		3.787	-4.492	-706
0.61	0.61	OZB woningen		519	-5.609	-5.090
0.62	0.62	OZB niet-woningen		-	-1.914	-1.914
0.64	0.64	Belastingen overig		-	-25	-25
0.7	0.7	Algemene uitkering		-	-52.469	-52.469
0.8	0.8	Overige baten en lasten		530	-5	525
0.9	0.9	Vennootschapsbelasting		1	-	1
0.10	0.10	Mutaties reserves		-	-4.932	-4.932
0.11	0.11	Resultaat rekening van baten en lasten		-	-	-
		Subtotaal		20.878	-70.194	-49.316
1 - Veiligheid						
1.1	1.1	Crisisbeheersing en brandweer		2.534	-63	2.471
1.2	1.2	Openbare orde en veiligheid		1.194	-	1.194
		Subtotaal		3.728	-63	3.665
2 - Verkeer, vervoer en waterstaat						
2.1	2.1	Verkeer en vervoer		6.456	-361	6.094
2.5	2.5	Openbaar vervoer		328	-60	268
		Subtotaal		6.784	-421	6.362
3 - Economie						
3.1	3.1	Economische ontwikkeling		1.063	-523	540
3.2	3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur		-	-	-
3.3	3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen		17	-11	6
3.4	3.4	Economische promotie		162	-454	-292
		Subtotaal		1.242	-988	255
4 - Onderwijs						
4.2	4.2	Onderwijshuisvesting		2.088	-54	2.034
4.3	4.3	Onderwijsbeleid en leerlingzaken		2.251	-883	1.369
		Subtotaal		4.340	-937	3.403
5 - Sport, cultuur en recreatie						
5.1	5.1	Sportbeleid en activering		488	-163	325
5.2	5.2	Sportaccommodaties		6.866	-708	6.158
5.3	5.3	Cultuur		80	-	80
5.5	5.5	Cultureel erfgoed		65	-	65
5.6	5.6	Media		725	-	725
5.7	5.7	Openbaar groen en recreatie		3.344	-51	3.293
		Subtotaal		11.569	-922	10.647

		Bedragen * € 1.000		
Taakveld		Begroting 2026		
		Lasten	Baten	Saldo
6 - Sociaal domein				
6.1	6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	3.632	-452	3.179
6.2	6.2 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	-	-	-
6.3	6.3 Inkomensregelingen	8.703	-6.698	2.005
6.4	6.4 WSW en beschut werk	183	-	183
6.5	6.5 Arbeidsparticipatie	1.273	-6	1.267
6.6	6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	-	-	-
6.21	6.21 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen WMO	722	-	722
6.22	6.22 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Jeugd	1.642	-	1.642
6.23	6.23 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Integraal	1.091	-6	1.085
6.60	Hulpmiddelen en diensten (WMO)	991	-20	971
6.91	6.91 Coördinatie en beleid Wmo	216	-10	206
6.92	6.92 Coördinatie en beleid Jeugd	565	-5	560
6.711	6.711 Huishoudelijke hulp (Wmo)	1.323	-132	1.191
6.712	6.712 Begeleiding (WMO)	-	-	-
6.713	6.713 Dagbesteding (WMO)	104	-95	10
6.751	6.751 Jeugdhulp ambulant lokaal	140	-	140
6.752	6.752 Jeugdhulp ambulant regionaal	4.510	-	4.510
6.753	6.753 Jeugdhulp ambulant landelijk	325	-	325
6.762	6.762 Jeugdhulp met verblijf regionaal	1.531	-	1.531
6.791	6.791 PGB Wmo	647	-	647
6.792	6.792 PGB Jeugd	160	-	160
6.811	6.811 Beschermd wonen (WMO)	223	-221	2
6.812	6.812 Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)	584	-97	487
6.821	6.821 Jeugdbescherming	482	-	482
6.822	6.822 Jeugdreclassering	116	-	116
	Subtotaal	29.161	-7.742	21.420
7 - Volksgezondheid en milieu				
7.1	7.1 Volksgezondheid	1.408	-112	1.296
7.2	7.2 Riolering	4.448	-5.316	-868
7.3	7.3 Afval	3.989	-5.248	-1.259
7.4	7.4 Milieubeheer	1.494	-	1.494
7.5	7.5 Begraafplaatsen en crematoria	169	-63	106
	Subtotaal	11.509	-10.739	770
8 - Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing				
8.1	8.1 Ruimtelijke ordening	2.507	-	2.507
8.2	8.2 Grondexploitatie	6.779	-6.837	-58
8.3	8.3 Wonen en bouwen	1.029	-683	347
	Subtotaal	10.315	-7.520	2.795
	Totaal baten en lasten	99.526	-99.526	-

Meerjarig overzicht van de vermogenspositie en het meerjarenperspectief

In het hiernavolgende onderdeel wordt inzicht gegeven in het te verwachten meerjarenperspectief voor de jaren 2026 tot en met 2029, waarbij de conceptbegroting voor 2026 als uitgangspunt is genomen. Voor de kaderstellende functie van de gemeenteraad is het van belang tevens de ontwikkelingen op de langere termijn te kennen. Met de meerjarenramingen wordt hierin, met het huidige inzicht in de cijfers voor latere jaren, zo goed als mogelijk voorzien. De meerjarenramingen dienen evenals de begroting voor het komende begrotingsjaar in beginsel structureel sluitend te zijn.

In deze begroting is nog geen rekening gehouden met de effecten uit de Septembercirculaire. De effecten van de Septembercirculaire worden met het vaststellen van de begroting als eerste begrotingswijziging op de begroting verwerkt (raadsbesluit).

We maken hierna het volgende inzichtelijk:

- A. De ontwikkeling van het meerjarenbeeld sinds de vorige begroting.
- B. Basisbegroting en de mutaties daarop in het meerjarenbeeld voor latere jaren

A. De ontwikkeling van het meerjarenbeeld sinds de vorige begroting.

Ontwikkeling meerjarenbeeld	2026	2027	2028	2029
Bestaand beleid:				
Programmabegroting 2025 & september circulaire 2024	874 V	182 V	794 V	794 V
Nieuw beleid:				
Mutatie kaderbrief	593 N	422 N	671 N	627 N
Mutatie na kaderbrief	415 V	869 V	169 N	191 V
Primaire begroting 2026	695 V	629 V	46 N	358 V

B. Basisbegroting en de mutaties daarop in het meerjarenbeeld voor latere jaren

Hierin wordt een overzicht gegeven van alle baten en lasten van het bestaande beleid, voor het begrotingsjaar doorgerekend met de in de begroting vermelde kaders.

Basisbegroting en de mutaties daarop				
				Bedragen * € 1.000
Totale baten en lasten bestaand beleid	2026	2027	2028	2029
Programma 1 Bestuur regio en middelen				
Lasten	5.482 N			
Baten	69 V			
Saldo basisbegroting 2026	5.413 N	5.413 N	5.413 N	5.413 N
<i>Mutaties in meerjarenbeeld op de begroting 2026:</i>				
Regionale investeringsagenda		0 N	114 V	114 V
Kapitaallasten		1 V	1 V	1 V
Overig		1 V	3 V	3 V
Meerjarenbeeld programma 1	5.413 N	5.411 N	5.295 N	5.295 N
Programma 2 Sociaal domein				
Lasten	43.053 N			
Baten	14.593 V			
Saldo basisbegroting 2026	28.459 N	28.459 N	28.459 N	28.459 N
<i>Mutaties in meerjarenbeeld op de begroting 2026:</i>				
Onderwijshuisvesting (kapitaallasten en tijdelijke huisvesting)		42 V	144 N	140 N
Sport (kapitaallasten)		0 V	0 V	79 V
Bibliotheek (tijdelijke gelden)		100 V	111 V	111 V
Jeugdhulp		191 V	191 V	191 V
Meerjarenbeeld programma 2	28.459 N	28.126 N	28.300 N	28.218 N
Programma 3 Ruimte en leefomgeving				
Lasten	33.891 N			
Baten	19.903 V			
Saldo basisbegroting 2026	13.988 N	13.988 N	13.988 N	13.988 N
<i>Mutaties in meerjarenbeeld op de begroting 2026:</i>				
Ingroei toeristenbelasting		38 V	75 V	75 V
Riolering (voorziening & kapitaallasten)		105 N	286 N	398 N
Stelpost Circulair bouwen & restwaarde		0 N	33 V	33 V
Stelpost gebiedsontwikkeling Sportpad		750 N	750 N	750 N
Grondexploitaties		91 N	23 N	39 N
Bijdrage Regenboogweg Nieuwe Wetering Noord		25 N	25 N	25 N
Bouwleges		471 V	471 V	471 V
Kapitaallasten		280 N	410 N	524 N
Meerjarenbeeld programma 3	13.988 N	14.729 N	14.902 N	15.144 N
Algemene dekkingsmiddelen (en overhead)				
Lasten	16.405 N			
Baten	64.961 V			
Saldo basisbegroting 2026	48.556 V	48.556 V	48.556 V	48.556 V
<i>Mutaties in meerjarenbeeld op de begroting 2026:</i>				
Gemeentefonds		535 V	75 N	752 V
Budgettaire ruimte		0 N	0 N	0 N
Restsaldo treasury		264 N	47 N	160 N
Glasvezel met redundantie		7 V	7 V	7 V
Doorontwikkeling control		25 V	25 V	25 V
Loonkosten (tijdelijk personeel)		116 V	116 V	116 V
Kapitaallasten		79 N	130 N	279 N
Overig		0 N	0 V	0 N
Meerjarenbeeld algemene dekkingsmiddelen	48.556 V	48.895 V	48.452 V	49.016 V
Meerjarenbeeld totaal resultaat programma's	696 V	630 V	46 N	359 V

De voorgenomen investeringen

In het onderstaand overzicht zijn de voorgenomen investeringen opgenomen. Over een groot deel van de investeringen heeft de raad al eerder besloten door middel van aparte besluiten. Het betreffen de grote en/of beleidsrelevante investeringen zoals in onderwijshuisvesting, het watertakenplan, en andere infrastructurele investeringen. Daarnaast zijn hier ook de bedrijfsinvesteringen opgenomen voor de huisvesting en de buitendienst (tractiemiddelen). Deze investeringen zijn beleidsarm of beperkt in omvang, en worden met het vaststellen van deze begroting vrijgegeven.

Investeringen met economisch nut					
Prog	Omschrijving investering	2026	2027	2028	2029
2	IKC Woubrugge	2.349.103	2.258.756	-	-
2	Nieuwbouw KINEO	30.246.906	10.704.967		
2	Uitbreiding Kaskade	200.000	494.740		
3	Watertakenplan (2024-2027)	3.550.000	3.550.000	3.700.000	3.536.000
2	Activeren ambtelijke inzet	300.000	300.000	300.000	300.000
Totaal		36.646.009	17.308.463	4.000.000	3.836.000

Investeringen met maatschappelijk nut					
Prog	Omschrijving investering	2026	2027	2028	2029
3	Civiele kunstwerken (plan 2025-2028)	11.250	10.500	23.000	760.000
3	Wegen (IBOR 2025-2028)	1.750.720	1.750.720	1.750.720	1.750.720
3	Reconstructie Vriezenweg Leimuiden	1.605.623			
3	Reconstructie Vriezeloop Noord Leimuiden	1.286.940			
3	Verkeersveiligheid & IBOR (CUP 2.0)	2.930.000			
3	Speelplekken (plan 2025-2028)	340.000	210.000	195.000	-
OH	Digitaliseren archief	280.000	280.000	280.000	-
OH	Verzamelkrediet huisvesting	48.575	20.000	45.950	79.600
OH	Tractiemiddelen	315.073	346.692	605.834	208.187
3	Activeren ambtelijke inzet	300.000	300.000	300.000	300.000
Totaal		8.868.180	2.917.912	3.200.504	3.098.507